

Planinarske NOVINE

CASOPIS PLANINARSKOG SAVEZA CRNE GORE Godina VII / broj 12 / Maj 2021. / cijena 1 euro

JUBILEJ PLANINARSKOG SAVEZA CRNE GORE-70 GODINA

MALA ŠKOLA PLANINARSTVA
OSNOVI ALPINIZMA

NAŠE PLANINE

BOBOTOV KUK - GOSPODAR DURMITORA

PROKLETIJE

**SAVLADAN JOŠ JEDAN PIONIRSKI
SMJER U ZIMSKIM USLOVIMA**

ISSN 2337-0653

9177233710650071

VLADA CRNE GORE
UPRAVA ZA MLADE I SPORT

Čestitka Evropske unije planinarskih asocijacija EUMA

Dear Mountain Friends of Montenegro

May, 2021

If you are looking for great enjoyment in nature, a quiet pristine mountain side and hospitality, you will especially welcome to Montenegro. It is therefore not surprising, almost a given, that a mountaineering association is founded in such a country. This was the case 70 years ago!

Many forms of mountain sports are practised and cultivated (huts, paths and climbing areas are maintained) everything that is necessary for mountaineering available.

The Mountaineering Association of Montenegro looks forward to international visitors in its mountains, which is why guidebooks have been and continue to be published in different languages.

With this openness and friendliness, it was already natural for Montenegrin mountaineers being part of the founding of the European Union of Mountaineering Associations in 2017.

As a founding member, you are among the most important mountaineering associations of Europe. You can be proud of that.

In addition, your president, Prof. Dr. Dragan Bulatovic, was elected as an expert auditor for the EUMA - a great asset for us.

We congratulate you on your 70th birthday and wish the association the very best, as well as the members of the mountaineers in Montenegro as a whole.

With best regards,

Roland Stierle
President EUMA

Dragi prijatelji planina Crne Gore,

Ako tražite potpuno uživanje u prirodi, mirni i netaknuti planinski predio i gostoljubivost, posebno ste dobrodošli u Crnu Goru. Zato nije iznenađujuće, već očekivano, da je u takvoj zemlji osnovan planinarski savez. To se dogodilo prije 70 godina!

Praktikuje se i njeguje mnogo oblika planinskih sportova (održavaju se planinarski domovi, staze i penjališta), sve što je potrebno za postojeće planinare.

Planinarski Savez Crne Gore se raduje inostranim posjetiocima svojih planina i iz tog razloga je objavljujao i nastavlja da objavljuje planinarske vodiče na različitim jezicima.

S ovakvom otvorenošću i predusretljivošću bilo je sasvim prirodno što su crnogorski planinari uzeli učešća u osnivanju Evropske unije planinarskih saveza 2017. godine.

Kao osnivači, vi ste među najvažnijim planinarskim savezima Evrope. Možete biti ponosni na to.

Takođe, vaš predsjednik, prof. dr Dragan Bulatović, izabran je za ekspertskog revizora EUMA-e, što za nas predstavlja veliku vrijednost.

Čestitamo vam 70. rođendan i želimo sve najbolje Savezu i svim planinarima Crne Gore.

S poštovanjem,

Roland Stierle,
Predsjednik EUMA

Čestitka Evropske pješačke asocijacije ERA

Dear Mr. Bulatović,
Dear friends,

I am very glad that Planinarski savez Crne Gore this year celebrates great event, 70 anniversary. In one life 70 years is enough imposing great number and for an organization it is more exciting to maintain it and not maintain only but to develop it like you are doing.

Mountaineering Association of Montenegro is one of ERA's respectable member and we can always count on you to accept ERA's ideas, spread them with your individual members and support them. Very soon, we expect to implement ERA's well known E- path 6 in Montenegro. Your interest in Aqua Walking which was stopped because of Corona, is expected to be continue in 2022.

This year ERA with it's member organization from Romania organises event, called EURORANDO in Sibiu and Transilvania, in September. This is a week event, when walkers and mountaineers from all over the Europe will walk together. The motto of the event is FRIENDSHIP.

Once more, in front of ERA I wish you all the best and continue your development and success in future.

ERA President
Boris M. Micić

Poštovani gospodine Bulatoviću,
Dragi prijatelji,

Veoma mi je drago što Planinarski savez Crne Gore ove godine slavi velik događaj - 70 godina postojanja. U životu pojedinca 70 godina je dovoljno impozantan broj a za organizaciju je još uzbudljivije održavati je, i ne samo to, već razvijati je kao što to vi radite.

Planinarski savez Crne Gore je jedan od respektabilnih članova ERA-e i mi uvijek možemo računati na vas kada je u pitanju prihvatanje ERA-inih ideja, njihovo podržavanje i širenje među članstvom. Uskoro očekujemo da ćemo implementirati ERA-inu dobro poznatu E-6 transverzalu u Crnoj Gori.

Očekujemo da će Vaše interesovanje za Aqua Walking, koje je zaustavila korona, biti nastavljeno u 2022. godini.

Ove godine u septembru ERA, sa svojom članicom iz Rumunije, organizuje događaj pod nazivom EURORANDO u gradu Sibiju u Transilvaniji. Ovo je sedmodnevni događaj na kojem će pješaci i planinari iz čitave Evrope šetati zajedno. Moto događaja je PRIJATELJSTVO.

Još jednom, u ime ERA-e, želim vam sve najbolje i dalji razvoj i uspjeh.

Predsjednik ERA-e
Boris Micić

Časopis Planinarskog saveza Crne Gore,
broj 12 – maj 2021.
Izlazi dva puta godišnje

Izdavački savjet:

mr Luka Mitrović, mr Darko Brajušković,
mr Vesna Bulatović, Enes Drešković, Fevzija
Kurtagić, prof. dr Dragan Bulatović, Milu-
tin Đurović, prof. dr Saša Popović, Željko
Starčević, Dragutin Vujović i mr Zehra Balić

Redakcijski odbor:

mr Darko Brajušković, dr Mirko Jakovljević,
Pavle S. Bandović, prof. dr Dragan Bulatović,
mr Vlado Vujisić, Željko Madžgalj, mr Vasilije
Bušković, **Milan Radović**

Glavni i odgovorni urednik:

mr Darko Brajušković

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:

dr Mirko Jakovljević

Lektorka:

Nataša Perišić

Tehnička urednica:

Dragana Palević

Tehnička sekretarka Redakcije:

Tatjana Ivanović

Organizator:

Pavle S. Bandović

Izdavač:

Planinarski savez Crne Gore
Bracana Bracanovića 68/C, 81 000 Podgorica
Tel: 020-622 220, fax: 020 622-157
e-mail: info@psc.g.me web: www. pscg. me

Štampa:

Pegaz, Bijelo Polje

Tiraž:

500 primjeraka

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0653 = Planinarske novine
COBISS.CG-ID 28546320

Redakcija zadržava pravo izbora teksta i fotografija prema kvalitetu u koncepciji časopisa. Tekstovi i fotografije se ne vraćaju i za njih se ne isplaćuju honorari

Ministarstvo kulture Crne Gore u Evidenciju medija, pod brojem 763, upisuje štampani medij "Planinarske novine" čiji je osnivač sportska organizacija Planinarski savez Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, ul. Bracana Bracanovića 68/C

Fotografija na naslovnoj strani:

Pogled na vrhove Maganika sa katuna Razbijena jela
Foto: **D. Bulatović**

Fotografija na poslednjoj strani:

Suzana Bošković i Višnja Bulatović, Međuriječki katun - Maganik

Foto: **D. Bulatović**

Riječ urednika

Poštovane planinarke i planinari,

Pred vama je izdanje Planinarskih novina posvećeno, u najvećoj mjeri godini u kojoj Planinarski savez obilježava značajnu godišnjicu postojanja. Planinarske novine koje promovišu naše prirodne ljepote, prije svega crnogorske planine, boravak u prirodi i planinarenje. Zaslužne su što se već sada na jednom mjestu mogu naći značajna saznanja o specifičnostima i tajnovitostima naših planina, a posebno stečenim iskustvima u planinama i na najvećim svjetskim vrhovima od strane doajena crnogorskog planinarstva.

U isto vrijeme, one ta saznanja, iskustva i "slavu" crnogorskih planinara čine dostupnim, prije svega, našem regionu, ali i širem evropskom i svjetskom prostoru. O značaju, sa tog aspekta i tome kako nas vide naši prijatelji, prije svega, planinari u regionu, možda najbolje govori konstatacija poznatog hrvatskog planinara i dugogodišnjeg urednika časopisa Hrvatski planinar, prof. dr Željka Poljaka koji između ostalog kaže: "Čestitam Vam jer iz iskustva znam kako je to odgovoran posao, i, jer ne posustajete, nego je svaki novi broj ljepši i sadržajni od prethodnoga i teško da im se u tom pogledu može naći premca u Europi."

Naša je obaveza, kao i obaveza svih planinara u Crnoj Gori da reputaciju koju ima crnogorsko planinarstvo (a već sedam godina i Planinarske novine) čuvamo i unaprijeđujemo, a istovremeno razvijamo i njegujemo saradnju sa planinarima i svim ljubiteljima zdrave životne sredine u bližem i širem okruženju.

Zbog korona virusa i svega negativnog što je donio sa sobom, možemo konstatovati da je teška godina iza nas. Pred nama je nova planinarska sezona i prilika da se otisnemo u carstvo planinsko, nevolje ostavimo ispod nas, akumuliramo energiju i nova saznanja (čiji ćemo bar jedan) dio pretočiti u neki od sljedećih brojeva Planinarskih novina, i time ih trajno sačuvamo i za buduće generacije.

Sa željom za puno novih planinarskih uspjeha, i uvjerenjem da će Planinarske novine u budućim decenijama pronositi glas o prirodnim bogatstvima i planinskim ljepotama Crne Gore. U želji za svakim napretkom, u slozi, međusobnom poštovanju u našoj Crnoj Gori, svim planinarima čestitam jubilej i svim građanima i građanima Crne Gore želim srećan 21. maj, Dan nezavisnosti.

mr Darko Brajušković, glavni i odgovorni urednik

Na visini 70 godina

Piše: prof. dr Dragan Bulatović, doc. dr Mirko Jakovljević i članovi redakcije Planinarskih novina

Istorijat

Crna Gora je tipična brdsko - planinska zemlja, pa su uslovi za razvoj planinarstva vrlo povoljni. Idealni! Nema manjeg ili većeg naselja koje se ne nalazi u podnožju ili na obroncima jednog od brojnih masiva i vrhova, kojih u Crnoj Gori ima 250 od preko 2000 metara. Brojni su razlozi što se planinarstvo kao sportsko - rekreativna aktivnost javlja dosta kasno, razvija sporije u odnosu na druge zemlje u okruženju, posebno one tzv. zapadne. Viševjekovna borba naroda sa ovih prostora za odbranu svojih teritorija od raznih osvajača i ekonomski opstanak, usporen razvoj većih urbanih cjelina, siromaštvo i nizak standard življenja bitno su, između ostalog, uticali što nije bilo ranije organizovanih i masovnijih pojava planinarstva. Ali, u Crnoj Gori su životne prilike iznjedrile pastirsko - stočarska naselja, katune, rasprostranjene po svim crnogorskim planinama, a najviše u sjevernom dijelu zemlje na visinama 1000 - 1900 metara. I danas na Durmitoru i Sinjavini narod stalno živi na visinama od 1400 - 1700 metara. Boravak na tim terenima bio je uslovljen sječom ogrijeva, industrijskog drveta, skupljanjem šumskih plodova i ljekovitog bilja, lovom i ribolovom.

Period do Balkanskih ratova

U periodu prve polovine XIX vijeka pa do početka Balkanskih ratova prostor današnje Crne Gore, pogotovo planine Orjen, Rumiju, Komove, Durmitor i dr. posjećuju desetine naučnika, istraživači, botaničari, geografi i putopisci, među njima geograf A. F. Giljferding i veliki njemački geograf Kurt Hasert, zatim Jegor Kovaljevski, Vilhem Ebel, Oskar Bauman... Njihove posjete zainteresovale su lokalno stanovništvo, koje je angažovano da, u svojstvu vodiča i pomagača, bude dio organizovanih karavana za transport opreme i instrumenata. To su, na neki način, prve pojave organizovanog pohoda na planine Crne Gore. Kao godina početka crnogorskog planinarstva uzima se 1888, kada je učitelj Jovan Laušević u „Glasu Crnogorca” objavio putopis o svom penjanju na Bobotov kuk (u to doba poznat kao Čirova pećina), na Durmitoru. Bilo je to vrijeme kada je alpinizam u Alpima bio u zreloj fazi, kada su svi značajniji vrhovi, poput Mon Blana i Materhorna, bili osvojeni, i kada su oči najboljih alpinista bile uprte u druga velika gorja. Baš u to vrijeme crnogorske planine posjećuju prve grupe stranaca iz sportskih i estetskih razloga. Zabilježeno je da je 1896. godine grupa čeških turista - planinara napravila pohod od Nikšića preko Lukavice do manastira Morače. Manja grupa turista iz Švajcarske prešla je 1905. god. iz Mojkovca preko Bjelasice i boravila u Kolašinu, propagirajući planinarstvo. Tek tridesetih godina prošlog vijeka, pojavom prvih planinarskih i smučarskih organizacija u Crnoj Gori, počinje više interesovanja za posjetu i boravak u planinama.

Period između dva svjetska rata

Balkanski ratovi i Prvi svjetski rat prekidali su mnoge, pa i sportske aktivnosti u Crnoj Gori. Tek nakon tog perioda pojavljuju se prvi oblici planinarskih, smučarskih i drugih sličnih organizacija. Prvo planinarsko društvo osnovano je u Podgorici sredinom jula 1926. godine. O njegovom radu opširniji podataka nema. Vlasnik hotela „Plaža” u Zelenici, Adorijan Mađar, od 1927. godine stalno je vodio svoje goste na izlet do Radoštaka, 1446 m visokog vrha na Orjenu. U Nikšiću je 1928. godine u Višoj realnoj gimnaziji, pri đačkoj družini „Budućnost”, osnovana sekcija izviđača i planinski „Steg”. Osnivač je bio Tibor Sekelj, kasnije poznati putopisac i istraživač. Članovi družine su organizovali izlete i logorovanja u okolnim planinama, a u program rada izučavali i čuvali planinu i propagirali planinarstvo kao novu sportsku granu. U Herceg Novom je 1932. godine osnovano Planinarsko društvo „Subra”, po jednom od vrhova Orjena. Prvi predsjednik Društva bio je dr Svetozar Živojinović. Uspostavljena je odlična saradnja sa planinarima PSD „Orjen” iz Dubrovnika. Zajednički je podignut i prvi planinarski bivač u Crnoj Gori na Orjenu. Godine 1936. u stijeni Velikog kabla organizovan je alpinistički uspon, čiji je akter bio izvjesni Blažević sa još dvojicom nepoznatih penjača. Do početka Drugog svjetskog rata „Subra” je, zahvaljujući pregalaštvu i entuzijazmu svojih članova, organizovala veliki broj akcija, a sazrijevala je i ideja za izgradnju prvog planinarskog doma na Orjenu. Planinari „Subre” su tu ideju realizovali nakon Drugog svjetskog rata, kada su izgrađeni domovi za Vratlom i na Orjen sedlu. U okviru „Subre” su decenijama egzistirale skijaška i speleološka sekcija. Posebne rezultate ostvarili su speleolozi, a ta sekcija je i danas aktivna.

Na Cetinju je 1932. godine osnovano planinarsko društvo „Lovćen”. Na osnivačkoj skupštini izabran je Upravni odbor od 10 članova i usvojena pravila o radu. Grupa od 50 članova izvela je izlet do manastira Ostrog i Nikšića. Sredinom 1936. godine članovi društva „Lovćen” izveli su pohod na Durmitor i organizovali izlet u Albaniju, gdje su posjetili Skadar i Tiranu. U Nikšiću je 1934. godine, na inicijativu profesora Stojana Cerovića, osnovano Turističko društvo „Durmitor”, koje će kao glavni sadržaj rada imati planinarstvo. Prvi predsjednik bio je Stojan Cerović, a sekretar Ilija Kavaja. Društvo je okupljalo omladinu i intelektualce, među kojima i nekoliko doktora nauka. Profesor Cerović bio je i na čelu uređivačkog odbora za izradu knjige „Durmitor, njegove ljepote i prirodno bogatstvo”, objavljene 1936. Iste godine društvo „Durmitor” je, na inicijativu profesora Cerovića, donijelo odluku o izgradnji turističko - planinarskog doma na Žabljaku. Projekat je uradio Aleksandar Vasić, a sredstva za izgradnju doma obezbijedena su dobrovoljnim prilozima i iznosila su oko 300 000 ondašnjih dinara. Dom je otvoren 1940. godine, a u njemu je 1943. godine, tokom Drugog svjetskog rata, bila smještena partizanska bolnica. Tokom rata dom je uništen u požaru. Ostaci doma i zemljište nakon rata pripali su opštini Žabljak, jer je društvo

„Durmitor” prestalo da postoji. Ljekar i akademik, Branimir Gušić iz Zagreba, i pravnik Branislav Cerović iz Beograda napisali su 1938. prvi planinarski vodič pod nazivom: „Durmitor - turistički vođ”. Slavni akademik Branimir Gušić sa suprugom Marijanom izveo je 1930. godine naučno - turističku ekskurziju na Durmitor, tokom koje je Karlo Koranek - Lumenstain snimio i režirao prvi film o Durmitoru. Njih dvoje su se tom prilikom popeli na Bobotov kuk 2523 m. Branislav Cerović je 1935. sa ekipom studenata Beogradskog univerziteta uradio prve markacije na planinskim stazama Durmitora.

Period poslije Drugog svjetskog rata

Nakon Drugog svjetskog rata prvi planinarski pohodi izvođeni su putevima slavnih partizanskih brigada. Od sredine 1945. do kraja 1951. godine u Crnoj Gori je organizovano 286 omladinskih radnih brigada sa preko 55 000 graditelja koji su neumorno obnovljali ratom razorenu ondašnju Jugoslaviju. Organizuju se i pohodi radi obilaska mjesta gdje su se tokom rata vodile velike bitke za oslobođenje zemlje. Prekretnica i novi početak u razvoju planinarstva je 1950. godina, kada se sprovode pripremne aktivnosti za konstituisanje i osnivanje planinarskih društava u svim većim mjestima. Tokom 1951. godine obnovljena su predratna planinarsko - smučarska društva („Rumija” - Bar, „Pestingrad” - Kotor, „Subra” - Herceg Novi, „Lovćen” - Cetinje) i osnovana nova: „Stevo Kraljević” - Titograd, „Prekornica” - Danilovgrad, „Vojnik” koji je 1953. promijenio ime u „Javorak” - Nikšić, „Durmitor” - Žabljak, „Brskovo” - Mojkovac, „Bjelasica” - Kolašin, „Lisa” a kasnije i „Jedinstvo” - Bijelo Polje, „Zeletin” - Andrijevica, „Visitor” - Plav, „Hajla” - Rožaje.

Planinarski savez Crne Gore je osnovan 1951. godine. To je podatak koji ne možemo dokumentovati, ali po sjećanju najstarijih planinara, među kojima je i Mijo Kovačević, februar te godine pominje se kao tačan. Prva predsjednica saveza bila je legendarna Vukica Mićunović, narodni heroj i jedna od najpopularnijih ličnosti društveno - političkog života toga doba. Ova slavna partizanka prva je žena iz Crne Gore koja se popela na vrh iznad pet hiljada metara - Elbrus 5642m na Kavkazu. Planinarski savez je odmah na početku rada donio uputstvo za osnivanje planinarskih društava, pa su planinarske aktivnosti postale veoma popularne. Planinarsko - smučarska društva se osnivaju širom Crne Gore. Pedesetih i šezdesetih godina izgrađeni su planinarski domovi na Orjenu, Lovćenu i Bjelasici. Tako su stvoreni uslovi za kvalitetnije i sadržajnije aktivnosti. Odluka o spajanju planinarskog i smučarskog saveza u jedinstveni savez donešena je 1953. godine i oni će tako funkcionisati sve do 1983. godine. U prvim godinama razvoja planinarstva

Foto: Iz arhive PSCG

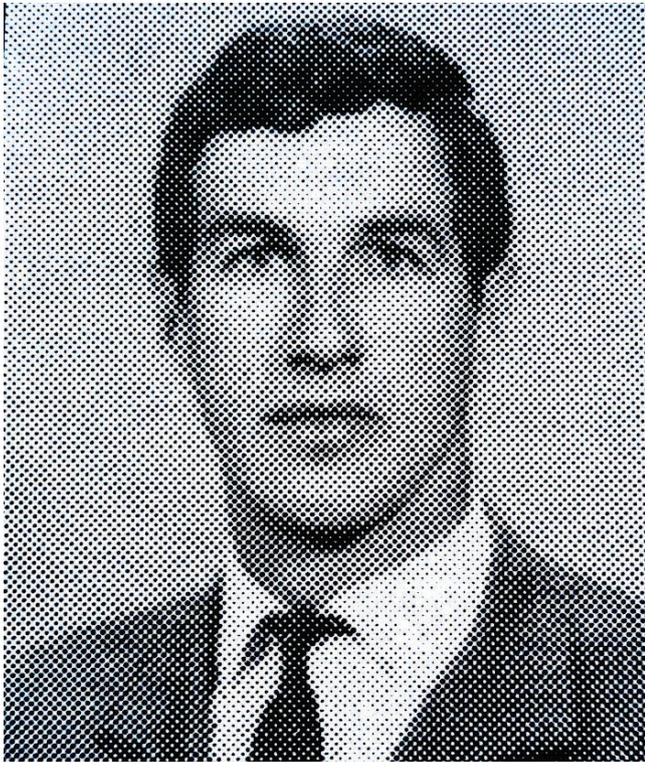
Crne Gore bilo je puno velikih entuzijasta i vrijednih pregalaca. Pomenućemo neke od njih: Milo Boričić (Podgorica), Đorđije Đedo Perunović (Cetinje), Miloš Bojanović (Nikšić), Senka Raičević (Podgorica), Milo Božović (Cetinje), Dara Vlahović (Herceg Novi), Duško Matković (Kotor), Safet Softić (Berane), Danilo Knežević (Pljevlja), Gojko Vlahović (Kolašin)... Na Žabljaku je 1954. godine održan planinarski slet koji je okupio dvije i po hiljade učesnika, a u okviru sleta je održano i takmičenje u planinarskoj orijentaciji. Pedesetih i šezdesetih godina XX vijeka redovno su održavani planinarski sletovi, pohodi i takmičenja u planinarskoj orijentaciji. Takođe su održavana smučarska takmičenja. Crna Gora je dobila prve instruktore alpinizma 1958. godine, dok su prve alpinističke uspone izveli alpinisti nikšićkog „Javorak” početkom 60 - tih godina u Moračkim planinama i Prokletijama. Bile su to pripreme za prve ekspedicije u velika svjetska gorja.

Crnogorski planinari su u prethodnih 70 godina izveli ogroman broj akcija u obliku izleta, pohoda, susreta, sletova i tabrovanja. Takođe je održan veliki broj seminara, kurseva i drugih edukativnih sadržaja, takmičenja... Crnogorski alpinisti su izveli uspješne ekspedicije i ponosno razvili crnogorsku zastavu na Mon Blanu, Materhornu, Gran Paradizu, Elbrusu, Araratu, Damavandu, Akonkagvi, Lenjinovom vrhu, Denaliju. Osvojeni su i himalajski osamhiljadaši Manaslu i Mont Everest.

Nikšićki alpinisti ispisali su u značajnoj mjeri istoriju planinarstva u Crnoj Gori. Izdvojićemo samo neke od brojnih uspjeha. Planinarsko - smučarsko društvo „Javorak” osnovano je 1950. godine u Nikšiću. U okviru kluba se osniva Gorska služba spašavanja (GSS) 1963. godine, da bi već 1964. nikšićki planinari popeli najviši vrh u Alpima Mon Blan 4810 m. Uspion je izvela ekipa u sastavu: Miloš Bojanović, Boško Vulcanović, Svetislav Bepka Kljujev i Boro Poček. Prvi uspješan prolazak kroz kanjon Nevidio izveden je 1965. a prošla ga je ekipa u sastavu: Miloš Bojanović, Boško Vulcanović, Ratko Gaga Lučić, Nikola Šunja Mrvaljević, Stevan Vujičić, Pavle Vučurović, Miodrag Kovačević, Božidar Frinjo Kontić, Milun Tadić, Vlado Mićunović i Milan Pešić. Ekipa u sastavu: Boško Vulcanović, Stevan Vujičić, Nikola Šunja Mrvaljević i Ratko Gaga Lučić 1967. godine popela je Grossglockner. Iste godine, 27. jula, vadeći utopljenicu iz Morače, stradao je Ratko Gaga Lučić. Nikšićki planinari su poseban pečat dali u oblasti GSS-a. Ostaće zabilježeno da je 1968. godine, među prvima u regionu, Stevan Vujičić postao instruktor GSS-a. Ipak, ljubav ka osvajanju nepoznatih i tajnovitih vrhova bila je vodilja pa je 1978. godine Mon Blan popelo 19 planinara. Godine 1981. Materhorn u Alpima je popela ekipa u sastavu: Blagota Bagi Popović, Dragutin Lalić, Dragan Gašo Lalović, Miodrag Lalović i Željko Lončović. Dvije godine

Foto: Iz arhive PSCG

Ratko Gaga Lučić

Foto: Arhiva - Dragutin Šlagi Vujović

kasnije, 1983, ekipa koja je brojala 11 planinara popela se na Monte Rožu. Četiri godine kasnije, danas već daleke 1987. godine, na najviši vrh Južne Amerike, Akonkagvu 6962 m, popela se ekipa planinara u sastavu: Dragan Gašo Lalović, Danilo Petrović - Njogoš, Danilo Šogi Vujičić i Dragutin Lalić. Vrijedno je pomenuti da je 1988. godine ekipa u sastavu: Dragan Gašo Lalović, Budimir Backović, Danilo Šogi Vujičić i Dimitrije Dimo Đurović popela Batigin (Pamir) 5688 m. Nikšićki „Javorak” je tokom 1988. i 1989. postao bogatiji za još tri instruktora GSS i pet instruktora alpinizma. Ekipa koja je brojala 30 planinara popela je 1990. godine Mon Blan, a iste te godine 7 planinara popelo je Ararat.

Prva crnogorska ekspedicija na Mont Everest izvedena je 1996. godine i tom prilikom do Južnog vrha Everesta stigla je ekipa u sastavu: Miodrag Lalović, Nenad Stolica i Đordije Vujičić. Tužna vijest stigla je u Nikšić 2005. godine, kada je na Materhornu stradao poznati planinar Danilo Petrović - Njogoš. Mon Blan, Gran Paradizo i Punta Gniffeti 2008. godine popela je ekipa u sastavu: Dragutin Šlagi Vujović, Đordije Vujičić, Dušan Vujić, Marko Radonjić i Marko Blečić. Na Akonkagvu u Južnoj Americi se 2009. godine popela ekipa u sastavu: Dragutin Šlagi Vujović, Đordije Vujičić, Dušan Vujić i Marko Blečić. Drugi pokušaj planinara „Javorak” da se popnu na Mont Everest završio se neuspješno 2009. godine. Konačno na najveći vrh na svijetu popeli su 2010. godine i napravili istorijski uspjeh crnogorskog planinarstva članovi „Javorka” Marko Blečić, Đordije Vujičić i Dragutin Šlagi Vujović. Te iste 2010. godine Kilimandžaro je popela članica „Javorka” Jelena Jovanović, dok su se planinari Luka Zeković i Petar Glomazić 2011. popeli na Mon Blan. Ni najviši vrh Evrope, Elbrus, nije ostao po strani jer su ga 2015. godine popeli Dušan Vujić, Dragutin Šlagi Vujović, Marko Blečić i Nikola Blečić. Elbrus je 2017. godine popelo još 16 planinara, među kojima i sekretarka Saveza Tatjana Ivanović, a 2018. godine ekipa u sastavu Dragutin Šlagi Vujović, Jelena Jovanović i Vasko Rabrenović. U godinama koje slijede, 2016. 18 planinara popelo je Grossglockner, dok je 2018. godine Akonkagvu popeo član „Javorka” Željko Žugić. Članica nikšićkog društva, Ružica Stanković, 2019. godine popela je Atlas Toubkal, a tekuće 2021. godine Kilimadžaro je popeo Aleksandar Patrić.

Danilo Petrović - Njogoš
Foto: Arhiva - Dragutin Šlagi Vujović

U Podgorici je 1978. osnovano PSD „Komovi”, koje će u narednih trideset godina ostvarivati zapažene rezultate. Uspostavljena je prijateljska i partnerska saradnja sa planinarskim društvima „Bistra” iz Skoplja i „Josif Pančić” iz Beograda, koja je rezultirala redovnim godišnjim susretima i nezaboravnim druženjima na planinama Crne Gore, Makedonije i Srbije. Povodom obilježavanja 200 godina od prvog uspona na Mon Blan 1986. godine, članovi „Komova” izveli su uspješan uspon na najviši alpski vrh. Takođe, njegovi članovi su učestvovali u ekspediciji na Ararat koju je 1990. godine organizovao Planinarski savez Crne Gore. Nakon ove ekspedicije planinarske aktivnosti su, usled nemilih događaja i ratova na prostoru bivše SFRJ, gotovo zamrle sve do pred kraj 1998. godine, kada je ovo društvo reorganizovano, zahvaljujući entuzijazmu Mija Kovačevića, Mirka Nilevića i još nekoliko planinarskih aktivista. Već početkom dvijehiljaditih društvo je imalo više stotina članova, koji su na godišnjem nivou izvodili više od 60 masovnih akcija. Planinarstvo je postalo pravi hit među omladinom u Podgorici. Dešavalo se da subotom ujutru i po dva autobusa puna planinara krenu ispred prostorija društva pod Goricom na pohode širom Crne Gore. Na tom talasu povratka prirodi u Podgorici je formirano nekoliko novih društava i klubova, među kojima se posebno ističe Planinarsko društvo, kasnije klub, „Gorica”, osnovano 2001. Početkom dvijehiljaditih jedan broj mladih i ambicioznih planinara „Komova” počeo se priključivati međunarodnim ekspedicijama, koje su iz regiona kretale u pohode na najviše balkanske, evropske i svjetske vrhove. Tako je izveden uspon na najviši vrh Balkana Musalu 2002. godine dok su 2003. osvojeni Olimp u Grčkoj i Visoke Tatire u Slovačkoj. Sledeće 2004. Bojan Bošković i Dragan Bulatović popeli su se na najviši evropski vrh Elbrus 5642 m na Kavkazu i tako najavili deceniju sjajnih uspjeha podgoričkih planinara. Na najviši vrh Zapadne Evrope, Mon Blan 4810 m, popeli su se planinari Milan Radović, Dragan Bulatović, Bojan Bošković i Vljako Pejović, a 2016. godine Tatjana Ivanović. Godine 2006. u slavu crnogorske nezavisnosti Dragan Bulatović je, kao učesnik „7th Victory Climb”, razvio crnogorsku zastavu na legendarnom Araratu 5165m. Tanja Pavličić i Dragan Bulatović su se 2007. godine popeli na Damavand 5671m u Iranu, najviši vrh Srednjeg istoka i najviši vulkan u Aziji. Tokom 2008. godine planinari „Komova” su uspješno okončali dvije ekspedicije u visokim svjetskim gorjima. U februaru te godine Tanja Pavličić, Milan Radović, Boris Čelebić i Dragan Bulatović popeli su se na najviši vrh Južne Amerike Akonkagvu 7962 m. Osam mjeseci kasnije, 4. oktobra 2008, crnogorski alpinisti, članovi PK „Ko-

movi” iz Podgorice, Milan Radović i Dragan Bulatović popeli su Manaslu 8163 m u Himalajima, koji predstavlja jedan od najzahtjevnijih osamhiljadaša. Bio je to istorijski uspjeh. Toga dana prvi put se zaviorila crnogorska zastava na vrhu iznad osam hiljada metara. Ovo vrhunsko planinarsko dostignuće naši alpinisti su ostvarili u okviru međunarodne ekspedicije, koju je organizovao beogradski „Extreme Summit Team” i našli su se među rijetkima koji su uspjeli da se popnu na ovaj izazovni, izuzetno negostoljubivi, himalajski vrh.

Značajan događaj u istoriji našeg planinarstva svakako predstavlja i osnivanje PK „Visokorci Crne Gore” u septembru 2009. godine. Od osnivanja ovaj klub je dao veliki doprinos razvoju i unapređenju planinarstva, naročito kada su u pitanju visokogorsko planinarenje, kanjoning i druge ekstremne discipline. Već 2010. godine „Visokogorci” su svoju zastavu razvili na Mon Blanu, Grossglockneru i Gran Paradizu u Alpima. U narednih desetak godina izvedeno je nekoliko uspješnih ekspedicija u slovenačkim, austrijskim, italijanskim i francuskim Alpima, pod vođstvom Milana Radovića. Član kluba Ivan Femić popeo se na Materhorn 4487 m, jedan od najzahtjevnijih alpskih vrhova sa švajcarske strane. Visokogorci Crne Gore su 2012. godine izveli uspješnu samostalnu ekspediciju na Denali 6194 m, najviši vrh Sjeverne Amerike i najhladniju planinu svijeta. Vođa ekspedicije, Dragan Bulatović, i članovi Aleksandar Đajić i Milan Radović bili su prvi Crnogorci koji su stali nogom na ovaj vrh. Zoran Prljević i Boris Čelebić su iz zdravstvenih razloga odustali od završnog uspona. Uspješnu ekspediciju na Lenjinov vrh 7134 m na Pamiru izvela je ekipa PK „Visokogorci” 2015. godine. Vrh su dosegli vođa ekspedicije Dragan Bulatović i Milan Radović, dok su Dušan Bošković, Boris Čelebić i Ivan Femić odustali od završnog uspona zbog zdravstvenih problema. Povodom 10 godina od osnivanja kluba „Visokogorci” Milan Radović i Aleksandar Đajić popeli su Khan Tengri 7010m na Pamiru. Na povratku sa vrha smrtno je stradao proslavljeni crnogorski alpinista Milan Radović. Klub organizuje tradicionalnu akciju „Zimski tabor visokogoraca”. Tokom 2018. godine započela je izgradnja planinarskog doma na Maganiku. Trenutno u ovom domu može boraviti 20 - ak planinara.

Ovom prilikom svakako treba pomenuti i entuzijazam i odlične rezultate ostalih planinarskih klubova i društava, a bilo ih je 48 u Crnoj Gori prije reorganizacije, koja je uslijedila nakon usvajanja novog Zakona o sportu 2018. godine.

PK „Subra” iz Herceg Novog, kao klub sa najdužom tradicijom u Crnoj Gori, decenijama postiže zapažene rezultate na svim poljima. Planinarenje je u Herceg Novom krajem 90 - ih godina prošlog vijeka dobilo još jedan snažan uzlet, koji je kulminirao osvajanjem Mon Blana 2000. godine. Takođe, „Subra” ima višedecenijsko iskustvo u alpinizmu i speleologiji, a od početka dvijehiljaditih i u kanjoningu, gdje je 2002. godine izvela prvi prolazak cjelokupnog kanjona rijeke Škurde u kotorskom zaleđu. Klub gazduje sa dva planinarska doma na Orjenu, kao i velikom i kvalitetnom mrežom planinskih staza. Zahvaljujući trudu i posvećenosti hercegnovskih planinara, Orjen je danas jedna od planina sa najbolje markiranim stazama. Na tim stazama organizuje se tokom godine veliki broj lijepih, zanimljivih i edukativnih akcija kao što su: Orjenski maraton, Noć punog mjeseca, Nad Bokom po mjesecini, Bočarski turnir na Orjen sedlu... Jedan od inicijatora i kreatora ovih popularnih akcija je pasionirani ljubitelj Orjena, čovjek nepresušne energije i vođa „Subrine” sekcije za markiranje i uređenje planinskih staza, Željko Starčević. Planinarski veteran Nikola Brajović, poznat kao vrsni poznavalac Orjena, ali i brojnih ostalih planina regije, neumorni je organizator uspona, vodič i odličan animator, kao i vrijedni član brojnih spasilackih akcija.

PK „Gorica” od svog osnivanja prije 20 godina predstavlja jednu od najorganizovanijih i najaktivnijih planinarskih organizacija u našem savezu. Gotovo četiri stotine planinara, koliko je prošlo kroz PK „Gorica” u prethodnom periodu, skoro hiljadu planinarskih izleta i pohoda, stotine kilometara obilježenih i uređenih planinskih staza, značajni visokogorski usponi i brojne publikacije sa planinarskom tematikom doprinijeli su da se ovaj klub pozicionira kao jedan od najaktivnijih i najuspješnijih u Crnoj Gori. Navedeno potvrđuju i brojna priznanja i nagrade dodijeljena klubu i istaknutim pojedincima, među kojima su veterani Aleksandar Đurašković, Dušan Delić i Mijo Kovačević, poznati kartograf i predsjednik komisije za planinske staze PSCG Pavle S. Bandović, te aktuelna predsjednica dr Edita Ficles Bradarić. Planinarica „Gorice” Dragana Asanović popela se 2006. godine na Kilimandžaro 5895 m, koji predstavlja najvišu tačku Afrike. Vrijedni planinarski entuzijasti „Gorice” izgradili su 2020. godine planinarski dom u blizini Bukumirskog jezera na Kučkim planinama, gdje su i domaćini planinskih staza. Poznati su tradicionalni planinarski „Dani Gorice na Bukumirskom jezeru”.

Sjajan doprinos crnogorskom planinarstvu tokom posljednje decenije daju članovi nikšičkog „Montenegro tima”, koje predvodi Hafiz Muratović. Njihova tradicionalna akcija „Prvomajski uspon na planinu Vojnik” okuplja na ovaj veliki praznik i više od hiljadu planinarki, planinara i drugih ljubitelja prirode i svakako je, uz Memorijalni pohod „General Danilo Jauković”, najmasovnija planinarska akcija u kalendaru Planinarskog saveza Crne Gore. „Montenegro tim” je pokrenuo izgradnju planinarskog doma na Lukavici u blizini Kapetanovog jezera. Klub sredinom juna takođe organizuje „Porodično planinarenje” u Zabranu kralja Nikole, koje takođe postaje tradicionalna akcija, gdje je primjetno sve više porodica sa malom djecom iz godine u godinu. Članovi kluba su takođe aktivni na svim planinarskim manifestacijama u Crnoj Gori koje organizuje PSCG ili pojedini klubovi.

Planinarski klub „Kom” iz Andrijevice takođe je od osnivanja ugledan i aktivan član naše planinarske porodice. Andrijevički planinari, predvođeni Radovanom Đekovićem, poznati su u cijelom regionu po svom gostoprimstvu i sjajnoj organizaciji „Memorijala Vasojevičkog Koma”. Ovaj memorijal se održava u znak sjećanja na planinarku i botaničarku Veru Vincek i planinara Pavla Mloševića. Vera Vincek, supruga našeg proslavljenog i svestranog planinara i botaničara Danijela Vinceka, je stradala prilikom uspona na Vasojevički Kom 2002. godine. Poznati crnogorski planinar Pavle Milošević izgubio je život prilikom uspona na himalajski vrh Cho Oyu 2000. godine.

Planinari kolašinske „Bjelasice” gazduju planinarskim domom na katunu Vranjak, koji je odlično opremljen i pruža odlične uslove za smještaj. Kolašinka Biljana Medenica 2013. godine se popela na Lenjinov vrh 7135 m na Pamiru i još uvijek drži vinski rekord kada su crnogorske planinarke u pitanju. Željko Pejović, Boris Kuburović i Milojica Medenica uspješno su učestvovali u visokogorskoj ekspediciji „Alpi 2010”, koju su organizovali „Visokogorci Crne Gore”.

Planinarski klub „Hajla” iz Rožaja, na čelu sa Fekom Kurtagićem, poznat je nadaleko po svom gostoprimstvu i sjajnoj organizaciji Memorijala „Safet Mavrić - Čako”, koji se sredinom januara mjeseca održava na planini Hajli. Ovo je najmasovniji zimski uspon u našoj zemlji, koji okuplja više stotina planinara iz cijelog regiona. Izgradnjom planinarskog doma na lokaciji Grope stvoreni su uslovi za još bolju planinarsku i turističku valorizaciju crnogorske planinske ljepotice Hajle. Rožajac Semir Kardović 2009. godine popeo je Mon Blan 4810 m, 2010. godine Materhorn 4487 m, 2011. godine Akonkagvu 6962 m, a

2012. godine Island Peak 6189 m, Nangar Tsang 5100 m i Chun-kur Ri 5500 m. U opštini Rožaje u posljednje dvije decenije egzistiraju još dva uspješna planinarska kluba. PK „Ahmica”, koji je godinama uspješno vodio Dževdet Kokan Luboder, a nastavio Mithat Miho Pepić, izgradio je planinarski dom na Štedimu, gdje se već godinama održavaju regionalni susreti planinara. PK „Jelenčica”, na čijem je čelu Ćazim Fetahović, raspolaže planinarskim domom na katunu Bandžov. Klub organizuje uspon na Hajlu povodom 13. jula Dana državnosti Crne Gore. Ćazim Fetahović je ostvario zapažene rezultate u visokogorstvu.

Na području opština Plav i Gusinje planinarenje ima tradiciju još iz vremena prije Drugog svjetskog rata. Iz ovog područja Branislav Cerović je izveo 1938. godine svoj uspon na Maja & Jezerces 2696 m u Albaniji. Danas je prva asocijacija na planinarenje u Plavu PK „Hrid” i njegov predsjednik, entuzijasta i zaljubljenik u prirodu, Enko Drešković. Nezaobilazna stanica za posjetu planinarima je i Botanička Bašta u selu Brezojevica, koju je oformio planinar i ekolog, profesor Mićo Prašćević.

Pedesetih godina prošlog vijeka čarobnu dolinu Grebaje otkrili su i beogradski alpinisti predvođeni Brankom Kotlajićem. Njima su u otkrivanju prokletijskih staza i bogaza pomagali domaći planinari, među kojima se isticao legendarni Radonja Šekularac Šeki. Jedna staza u Prokletijama danas nosi Šekijevo ime. Od gusinjskih planinara ovom prilikom ističemo i profesora Rifata Mulića, koji je više od četiri decenije neumorno radio na razvoju i unapređenju planinarstva u gusinjskom kraju. Istraživao je, obilazio, uređivao i markirao zavičajne staze u svojim Prokletijama, provodio je njima svoje prijatelje i upućivao na njih znane i neznan planinare, botaničare, geografe, fotografe. Svoje znanje i iskustvo sabrao je u vodiču „Gusinjske Prokletije - zavičajne staze”. Priča o gusinjskim planinarima bila bi nepotpuna bez i dan - danas neumornog veterana Zuvdije Barjaktarovića i vrsnog planinara i planinskog fotografa Ahmeta Rekovića. PD „Karanfil” danas egzistira kao nevladino udruženje, dok je nedavno u Gusinju formiran Planinarski klub „Očnjak”.

Durmitor je planina sa planinarskom tradicijom dužom od 130 godina. Od tih prvih početaka pa do danas durmitorski kraj i opština Žabljak iznjedrili su plejadu sjajnih sportista planinara i smučara. Durmitor je i danas najpoznatija i najposjećenija crnogorska planina. Veliki broj posjetilaca dovodi i do znatnog broja nesreća, gubljenja i drugih problema, koje posvećeno i odgovorno rješavaju hrabri gorski spasioci, članovi PK „Durmitor”, predvođeni profesorom Zoranom Vojinovićem.

PK „Kapetan Angel” - Cetinje je domaćin planinskih staza na Lovčenu i uspješan organizator tradicionalne manifestacije „Lovčenski planinski maraton”, koja se organizuje u čast Dana nezavisnosti 21 maja. Lovčenski maraton je i dio ligaškog takmičenja u planinskom trčanju PSCG. Klub vode planinarski entuzijasti braća Poček.

PK „Soko” Cetinje osnovan je 2013. godine i tokom godine organizuje akcije na crnogorskim planinama i u regionu. Predsjednik kluba, Dušan Kaluđerović, i članovi Dijana Borozan i Bojan Ćuković uspješno su 2019. godine izveli uspon na najviši vrh Afrike - Kilimandžaro. Kaluđerović se nekoliko godina ranije popeo na Elbrus.

PK „Slobodni penjači” - Cetinje je fokusiran na aktivnosti u alpinizmu, kanjoningu, speleologiji, snowbordingu i planinarstvu uopšte. Najznačajniji uspjesi kluba su uspon na Mont Blanc 2015 i Matterhorn Lion Ridge 2016. godine. Predsjednik kluba Rajko Popović sa sinovima Vukom i Dejanom popeo je i brojne zimske i ljetnje smjerove u Prokletijama, Durmitoru, Reovačkim gredama, Pasjaku, Stavorskim gredama i sjevernoj stijeni Štirovnika.

SPK „Rumija” iz Bara predano radi na poboljšanju planinarskih uslova u ruralnom području barske opštine. Članovi „Rumije” markiraju i uređuju planinarske staze u rumijskom masivu, ali i u primorskom dijelu opštine.

PK „Dušan Bulatović Džambas” iz Mojkovca gazduje istoimenim planinarskim domom na Bjelasici. Imaju brojan podmladak i takmičare u planinarskoj orijentaciji.

PK „Prošćenske planine” iz Mojkovca organizuje tradicionalni pohod na Prošćenske planine i upravlja istoimenim domom.

PK „Pestingrad” iz Kotora osnovan je 2003. godine. Članovi kluba su, pored skoro svih vrhova u Crnoj Gori, ispenjali Kilimandžaro, Alpe (Kastor i Gran Paradizo).

PK „Sinjavina” Mojkovac je osnovan 2010. godine. Nosilac je projekta izgradnje Planinarskog doma Ckara. Bavi se organizacijom i vođenjem Planinarskih pohoda i tura. U fokusu interesovanja im je i turno skijanje, hodanje na krpljama, škole planinarstva za mlade planinare, obilježavanje planinarskih staza, otvaranje novih puteva i pohoda u planine. Predsjednik kluba je Dragoljub Krgović.

PK „Cmiljače” iz Bijelog Polja spada u red najaktivnijih klubova sa brojnim članstvom, naročito mladima. Planinarke Zehra Balić i Ivona Jočić jedne su od najuspješnijih u Crnoj Gori. Izvele su uspješne uspone u Alpima, Andima, na Kavkazu i Kilimandžaru. Njih dvije su popele i vulkan Fuji u dalekom Japanu.

U Plužinama djeluje Sportski planinarski klub „Piva”. Djelatnost kluba usmjerena je na razvoj i unapređivanje sadržaja planinarstva, planinarske i sportske etike i kulture u oblasti planinarstva, razvijanje saradnje sa drugim srodnim organizacijama u zemlji i inostranstvu, kao i organizovanje drugih aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi kluba. Staniša Bakrač, Dobrislav Bajović i Neđeljko Jović su poznati planinarski entuzijasti.

KVP „Kapetan” postiže sjajne rezultate. Pored članstva u PSCG, klub je član Međunarodne federacije vojnih planinara - IFMS (International Federation of Mountain Soldiers). Okosnica kluba su vojni planinari koji posjeduju bogato iskustvo, odnosno znanja iz oblasti planinarstva i alpinizma koja su sticali u najprestižnijim vojnim centrima za obuku planinskih jedinica. Oni su organizatori tradicionalnog Memorijalnog pohoda na Bobotov kuk „General Danilo Jauković”. Klub organizuje i memorijalni zimski pohod na skijama i krpljama pod nazivom „Vukšin marš”, posvećen Nenadu Vukomanoviću, koji se održava zadnjeg vikenda u mjesecu januaru na Bjelasici, sa usponom na Zekovu Glavu. Imaju bogatu međunarodnu saradnju sa vojnim planinarskim klubovima, održavaju planinarske staze, uredili su i nekoliko penjališta kao i Via feratu u kanjonu Čehotine. Na čelu kluba je general Milutin Đurović.

Planinarski savez Crne Gore danas ima izgrađenu partnersku saradnju sa savezima iz regiona, a takođe je aktivan član Evropske unije planinarskih asocijacija EUMA, Evropske pješacke Asocijacije ERA, te Balkanske planinarske unije BMU. Predsjednik PSCG, dr Dragan Bulatović, je revizor EUMA-e i Generalni sekretar Balkanske planinarske unije. Ostvarivanje planinarske misije i ciljeva PSCG u posljednjih godinu i po usporila je i otežala pandemija COVID-19. U PSCG ipak očekujemo da će ubrzo doći vrijeme da se vratimo redovnim aktivnostima u „redovnim zdavstvenim i životnim okolnostima”. A da smo na pravom putu bili i prethodnih 70 godina pokazuju brojne čestitke evropskih asocijacija, planinarskih saveza regiona i planinara koje pristižu povodom značajnog jubileja Planinarskog saveza Crne Gore.

DOSADAŠNJI PREDSJEDNICI PSCG

izvor: www.pscg.me

Vukosava Vukica Mićunović 1951-1958

Rođena je 1921. godine na Velestovu kod Cetinja, a umrla 24. februara 2016. u 95. godini života. U toku Trinaestojulskog ustanka kao omladinka je učestvovala u pozadinskim akcijama – nosila je hranu borcima i održavala vezu između ustaničkih odreda.

Teško je pobrojati sve njene podvige tokom rata za koje je bila pohvaljena i od predsjednika Tita. Za narodnog heroja Jugoslavije, jedna od osam žena iz Crne Gore, Vukosava je proglašena 1952. godine, a nosilac je i Partizanske spomenice 1941. godine, Ordena bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem, Ordena zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom i drugih brojnih odlikovanja i priznanja.

Nakon rata bila je aktivni društveno-politički radnik u Socijalističkoj Republici Crnoj Gori. Bila je ministarka saobraćaja, prva žena

ministar u Crnoj Gori. U crnogorskom parlamentu bila je poslanik u četiri saziva, a jednom je birana i za poslanika Savezne skupštine.

Izabrana je 1951. godine za prvog predsjednika Planinarskog saveza Crne Gore i tu je funkciju obavljala do 1958. godine.

Milo Boričić 1958-1962

Rođen je 20. januara 1922. godine u selu Dragosava, opština Berane. Gimnaziju je završio u Beranama 1940. godine. Iste godine upisao je pravni fakultet u Beogradu. Još kao srednjoškolac pripadao je krugu napredne omladine u Srezu beranskom, gdje postaje član Saveza komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ). Početkom aprila 1941. godine, nakon kapitulacije i fašističke okupacije Jugoslavije napušta Beograd i vraća se u Berane. Aktivno se uključuje u pripreme za dizanje narodnog ustanka protiv okupatora i domaćih izdajnika. Učestvuje u partizanskim akcijama od prvog dana ustanka, u početku kao član manjih ustaničkih grupa, a kasnije kao borac beransko-andrijevičkog bataljona. Učesnik je napada na Pljevlja 1. decembra 1941. godine. U Komunističku partiju Jugoslavije primljen je 1942. godine. Nakon povlačenja partizanskih snaga za Bosnu u maju 1942. godine, po nalogu partijskih organa i komandi, jedan broj političkih aktivista i boraca ostaje na okupiranoj teritoriji. Jedan od njih bio je i Milo Boričić kao član okružnog komiteta KPJ i Operativnog štaba za Beransko-andrijevički kraj. Nalazio se u jednoj od dvije gerilske grupe koje su izvodile česte i iznenadne akcije na italijanske postaje i pojedince. Sredinom februara 1943. godine Italijani i četnici preduzimaju opsežne akcije radi otkrivanja i likvidacije gerilskih grupa koje su se skrivale u dvije zemunice na terenu Lješnice. Neprijatelj je otkrio i jakim snagama opkolio zemunicu u kojoj se nalazio Milo sa još sedam drugova. Prilikom proboja kroz neprijateljski obruč poginulo je šest boraca, dok se Milo iako ranjen, sa jednim drugom, uspio probiti i izmaći potjeri. Nakon II svjetskog rata Milo odlazi u Beograd gdje radi u Centralnom komitetu KPJ. Godine 1948. iz Beograda se vraća u Berane na mjesto-dužnost Sekretara sreskog komiteta KPJ. Iz Berana prelazi na Cetinje na mjesto direktora Republičkog zavoda za socijalno osiguranje. Po prelasku Vlade sa Cetinja u Titograd 1953. godine bio je ministar zdravlja, a potom prvi direktor Poljoprivrednog kombinata „13 Jul”. Bio je predsjednik Planinarsko - smučarskog saveza Crne Gore, pa

predsjednik Saveza organizacija fizičke kulture (SOFK-a) i funkcioner u Fudbalskom savezu Crne Gore i Jugoslavije. Svoju bogatu društveno-političku aktivnost i djelovanje završio je kao predsjednik SUBNOR-a Crne Gore. Predsjednik Planinarsko - smučarskog saveza „Borič” je bio od 1958. do 1962. godine, a član Predsjedništva Saveza od njegovog osnivanja 1951. godine. Za vrijeme njegovog rukovođenja Savezom nastavljen je trend ma-

sovnog i organizovane planinarsko - smučarske aktivnosti u Crnoj Gori. Imao je poseban afinitet prema smučarstvu pa je 1953. godine došao na Žabljak gdje je prisustvovao Prvom državnom prvenstvu u smučarstvu. Bio je organizator mnogih planinarsko - smučarskih akcija, gdje su se posebno redovno i masovno organizovali pohodi na Tjentište-Sutjeska povodom obilježavanja godišnjice istorijske bitke koja se odigrala za vrijeme Pete neprijateljske ofanzive. Milo je bio po prirodi prijatan, tih i nenametljiv čovjek. Bio je oličenje skromnosti i etičnosti tokom cijelog života i rada. Životni put ovog čovjeka, revolucionara, komuniste, borca i društveno-političkog pregaoca završio se 2000. godine, u Podgorici gdje je umro i sahranjen. »

Đordije Đedo Perunović 1962-1966

Učesnik rata od 1941. godine, rezervni oficir JNA u činu kapetana I klase, član SKOJ-a od 1939. godine, član KPJ od 1945. godine. Štafetu Republike Crne Gore predao Josipu Brozu Titu 1954. godine.

Dugogodišnji društveno-politički radnik, biran na razne funkcije društveno - političkih organiza-

cija i predstavničkih tijela:

predsjednik Opštinskog komiteta omladine Cetinja; predsjednik Sreskog komiteta omladine Cetinja; odbornik narodne vlasti Narodnog odbora Opštine Cetinje; član Opštinskog komiteta SK Cetinja; član Izvršnog odbora Opštinskog odbora SSRN; predsjednik Vatrogasnog društva Cetinja; predsjednik Sreskog vatrogasnog saveza Cetinja; predsjednik Planinarsko-smučarskog kluba „Lovćen” Cetinje.

Predsjednik Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore; član Predsjedništva CK Saveza omladine Crne Gore; član Predsjedništva Vijeća Saveza sindikata Crne Gore; član Izvršnog odbora Turističkog saveza Crne Gore; član Izvršnog odbora Streljačkog saveza Crne Gore; član Republičke komisije za fizičku kulturu; član Republičke komisije političkih interniraca pri Glavnom odboru Saveza boraca.

Član Centralnog komiteta Saveza omladine Jugoslavije; član Centralnog vijeća Saveza sindikata Jugoslavije; član Odbora političkih interniraca Saveznog odbora SUBNOR-a Jugoslavije; član Izvršnog odbora

Centralnog odbora Planinarskog saveza Jugoslavije.

Radno angažovanje na raznim dužnostima, sa visokom spremom ekonomiste:

od 1945. do 1963. godine, na Cetinju: profesionalno u Mjesnom komitetu SKOJ-a; planer Planske komisije NRCG; inspektor Kontrolne komisije Gradskog narodnog odbora Cetinja; referent u Organizacionoj instruktorskoj upravi CKKP Crne Gore; finansijski direktor NIP „Pobjeda”; sekretar Narodnog odbora gradske opštine Cetinja; sekretar EI „Obod” Cetinje; načelnik Sekretarijata za komunalne poslove i urbanizam Cetinja; načelnik Odjeljenja za privredu opštine Cetinje; predsjednik Opštinskog sindikalnog vijeća Cetinja.

Od 1963. do penzionisanja 1980. godine radi u Titogradu u Republičkoj konferenciji SSRN Crne Gore, kao stručno-politički radnik na više funkcija.

Delegat i učesnik na: Trećem i Četvrtom kongresu Narodne omladine Crne Gore; Prvom kongresu Planinara Jugoslavije; Međunarodnom kongresu Unije alpinista u Atini; Prvom kongresu fizičke kulture Jugoslavije; Četvrtom kongresu Saveza sindikata Jugoslavije; Četvrtom kongresu Saveza boraca Jugoslavije.

Odlikovanja dodijeljena od Predsjednika FNJR: Medalja zasluga za narod; Medalja za vojne zasluge; Orden rada III reda.

Druga odlikovanja: Srebrna plaketa Republičkog odbora Saveza rezervnih vojnih starješina Jugoslavije; Zlatni znak priznanja Crvenog krsta CG; Zlatna značka dobrovoljnog davaoca krvi; Zlatna značka Saveza planinara Jugoslavije; Zlatna plaketa Smučarskog saveza Jugoslavije.

Posebna priznanja i diplome za postignute rezultate na razvijanju i unapređenju planinarsko-smučarskog sporta od: PSD „Lovćen” Cetinje; PSD „Javorak” Nikšić; PSD „Brskovo” Mojkovac; Počasna značka Gorske službe spasa PSSCG.

Posebno priznanje za dugogodišnji uspješan rad na unapređenju fizičke kulture od Jugoslovenskog Saveza organizacija za fizičku kulturu.

Ivo Stanišić 1966-1974

Ivo Stanišić je rođen 13. marta 1922. godine na Njegušima kao jedinac od oca Nika i majke Gorde. Osnovnu školu je završio na Njegušima, a potom osam razreda gimnazije u Kotoru. Gimnaziju je pohađao tako što je svaki dan silazio u Kotor da bi se poslije nastave ponovo vraćao na Njeguše, sa izuzetkom dva do tri mjeseca zimi kad napada veliki snijeg. Poslije gimnazije upisao je Učiteljsku školu na Cetinju, koju je napustio početkom II svjetskog rata. Kraće vrijeme je radio kao učitelj na Njegušima.

Kao mlad skojevac od prvog dana uključio se u pripreme za dizanje narodnog ustanka protiv okupatora u cetinjskom kraju. Krajem decembra 1941. godine, sa grupom ustanika, bio je uhapšen, da bi ubrzo bili deportovani u Albaniju u Drač, a potom u Italiju u Napulj pa u Gatu da bi završili u zatvoru u Polezi u Tirenskom moru gdje će ostati sve do kapitulacije Italije 9. septembra 1943. godine. Ostalo je zapisano u svjedočenjima Iovih drugova da se isticao hrabrošću i snalažljivošću pomažući svojim oboljelim drugovima u ljekovima i hrani, da bi se u vrlo teškim zatvorskim uslovima preživjelo.

Nakon napuštanja zatvora, grupa se poslije četiri mjeseca lutanja i maltretiranja, preko Rima i Trsta, uspjela prebaciti do Ljubljane. Iz Ljubljane cijela grupa, oko 20 muškaraca i žena, uspjela se dohvatiti slobodne teritorije u Dalmaciji i Krajini, da bi se uključili u partizanske jedinice, Sedmu krajišku brigadu i druge jedinice NOB-a. Po odluku

ci nadležnih komandi i organa, grupa od 20 boraca među kojima i Ivo upućena je u Crnu Goru. Nakon mjesec dana pješačenja u zimskim uslovima grupa je stigla do Cetinja, da bi odmah stupili u jedinice NOB-a, te nastavili borbu protiv okupatora do oslobođenja zemlje.

Tokom 1948. godine Ivo je u činu kapetana izašao iz vojske i nastavio društveno-politički rad na Cetinju. Radio je u Centralnom komitetu KPJ do 1953. godine, kada prelazi u Titograd na novu dužnost. Obavljao je rukovodeće poslove u Državnom, kasnije Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove Crne Gore, gdje će ostati sve do penzionisanja 1976. godine. Najviše vremena je proveo kao načelnik Odjeljenja za kadrove.

Član planinarske organizacije Ivo postaje odmah nakon osnivanja Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore, početkom 1951. godine. Na čelu PSCG Ivo je bio u dva mandata od 1966. do 1974. godine. U jednom mandatu bio je i potpredsjednik Planinarsko-smučarskog saveza Jugoslavije. Svojim dolaskom na čelo Planinarskog saveza Crne Gore pokrenuo je brojne planinarsko-smučarske aktivnosti. Svake godine organizovana su takmičenja u planinarskoj orijentaciji, smučarska prvenstva u više kategorija, te tečajevi Gorske službe spašavanja. Godine 1965. organizovao je Savezno smučarsko prvenstvo na Žabljaku. Organizovao je više planinarskih sletova, te pohoda na Sutjesku – Tjentište. Organizovao je po prvi put dolazak planinara iz Amerike i njihov višednevni boravak i obilazak Durmitora. Svake godine organizovane su akcije nošenja Titove planinarske štafete u Crnoj Gori. Ivo je bio jedan od vrsnih i najangažovanijih organizatora planinarsko-smučarskih aktivnosti u Crnoj Gori o čemu govore brojna sačuvana dokumenta.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941. i više ratnih i mirnodopskih odlikovanja i priznanja.

Ivo Stanišić je umro 1995. godine, sahranjen je u zaseoku Raičevići na Njegušima.

Danilo Jauković 1974-1977

Rođen je 19. decembra 1918. godine u Bukovici kod Šavnika, u siromašnoj porodici. Gimnaziju je učio u Pljevljima i Nikšiću, a pravo studirao u Beogradu. Član SKOJ-a postao je 1937. godine, a član KPJ 1940. godine. Do rata bio je sekretar Sreskog komiteta u Sjenici i član SK u Pljevljima.

Bio je jedan od organizatora ustanka u pljevaljskom srezu.

Više puta tokom rata Danilo se nalazio sam protiv više neprijateljskih vojnika. Jedanput se sa bataljonom probio u pozadinu, i u selu Zabrđu kod Pljevalja sam je upao u kuću u kojoj se nalazilo 15 četnika i sve ih razoružao. Juna 1942. postavljen je za političkog komesara Petog bataljona Treće proleterske brigade.

Maja 1943. godine, u vrijeme neprijateljske ofanzive na Sutjesci, bio je teško ranjen. Pokosio ga je, po nogama, rafal iz puškomitraljeza i zadao mu pet teških rana na nogama, zbog čega je bio smješten u bataljon teških ranjenika u Centralnoj bolnici NOVJ. Tako se on kao težak ranjenik našao na Tjentištu, kada su Nemci, razbivši Treću diviziju, krenuli da pobiju ranjenike. Tada su Danilo i još 16 ranjenika krenuli u pravcu Crne Gore, teško se krećući na štakama preko Peručice i dalje do Golije. Odatle je on opet nastavio put prema Durmitoru gde je stigao posle 13 dana i po zadatku koji je dobio od Ivana Milutinovića u Goliji, odmah krenuo da radi na organizovanju novog bataljona.

Kada je 21. avgusta 1944. godine formirana Peta sandžačka udarna

brigada, bio je postavljen za njenog komandanta.

Posle rata se nalazio na odgovornim dužnostima u JNA, a neprekidno je bio i aktivni društveno-politički radnik. Objavio je veći broj naučnih i publicističkih radova iz istorije NOR i vojne teorije. Istovremeno, izučavao je istoriju NOB, završio 3. stepen studija i 1965. godine postao magistar istorijskih nauka. Objavio je više naučnih i publicističkih članaka iz istorije NOR i vojne teorije. Saradivao je u „Vojnoistorijskom glasniku” (1958—1961) i u monografijama „Prilog u krvi” (1969) i „Treća proleterska sandžačka brigada” (1987).

Bio je član Centralnog komiteta SK Crne Gore, delegat u Saveznom vijeću Skupštine SFRJ i član Glavnog odbora Saveza rezervnih vojnih starješina Jugoslavije. Dva puta je bio član konferencije organizacije SKJ u JNA. U JNA je obavljao dužnosti komesara divizije, komandanta vojne škole i komandanta Vojnog područja Titograd. Imao je čin general-potpukovnika JNA.

Iznenada je preminuo 9. jula 1977. godine prilikom planinarenja na Žabljaku.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941. i mnogih jugoslovenskih odlikovanja. Ordenom narodnog heroja odlikovan je 13. marta 1945. godine.

Svetozar Stojković 1977-1979

Svetozar Sveto Radovanov Stojković, rođen je 14. juna 1925. godine u Donjim Martinićima (zaselak Podjaža) u opštini Danilovgrad. Osnovnu školu je završio u rodnom mjestu, a četiri razreda gimnazije u Danilovgradu, u junu 1941. godine. Još kao učenik, pripadao je krugu napredne bjelopavličke omladine, pa je 1940. godine postao član Saveza komunističke omladine Jugoslavije – SKOJ. U Komunističku partiju Jugoslavije – KPJ, primljen je u novembru 1942. godine.

Učesnik je 13-julskog ustanka 1941. godine. Tokom rata je bio borac u udarnim partizanskim jedinicama Narodnooslobodilačke vojske širom Jugoslavije. Tokom 1941. godine, pa do sredine 1942. godine, bio je borac NOPO „Bijeli Pavle”. Od formiranja Četvrte proleterske crnogorske brigade postaje njen borac kao pripadnik artiljerijskih jedinica. Bio je desetar i komandir baterije u Drugoj proleterskoj diviziji NOB. U kraćem periodu, bio je komandir baterije u Trećoj udarnoj diviziji. Po završetku artiljerijskog kursa pri Vrhovnom štabu postaje komandant divizionu u Drugom udarnom korpusu. Učesnik je bitke na Sutjesci.

Nakon rata nastavio je službu u JNA, u kojoj je postepeno napredovao, obavljajući više odgovornih rukovodećih dužnosti u artiljeriji. Službu u JNA završio je kao general-major. Krajem sedamdesetih godina, bio je načelnik Republičkog štaba teritorijalne odbrane Crne Gore. Odlikovan je sa više vojnih mirnodopskih odlikovanja. Nosilac je „Partizanske spomenice 1941”.

Osim vojne službe, Sveto je imao i zapažen angažman i u civilnom sektoru. Od kraja 1977. godine, pa do početka 1979. godine, Sveto se nalazio na čelu predsjedništva Planinarskog saveza Crne Gore. To je bilo vrijeme osjetnog pada planinarske aktivnosti u Crnoj Gori, ali je Sveto svojim autoritetom i angažovanjem, doprinio uspješnom i masovnom organizovanju prvog memorijala „Narodni heroj Danilo Jauković”, u julu 1978. godine, na Durmitoru. Na Skupštini Planinarskog saveza Crne Gore, početkom 1979. godine, Stojković je podnio ostavku na mjesto predsjednika predsjedništva. Po svojoj prirodi, bio je tih, nenametljiv, tolerantan i prijatan čovjek.

Gojko Vlahović 1979-1981

Gojko Vlahović je rođen 19. marta 1928. godine u Kolašinu. Učesnik je NOR-a od 15. juna 1943. godine. Završio je Višu ekonomsko-komercijalnu školu. Dao je veliki doprinos razvoju kolašinske privrede gdje je dvadeset četiri godine uspješno obavljao brojne rukovodeće funkcije. Gojko Vlahović pripada kolašinskim sportskim legendama, kao svestrani sportista, aktivno se bavio više od deceniju i po različitim sportskim disciplinama. Aktivno je igrao fudbal u FK „Gorštak” iz Kolašina, duže od jedne decenije. Takođe se uspješno bavio planinarenjem, smučarstvom i streljaštvom. Na Republičkom smučarskom takmičenju tri puta je pobijedio pojedinačno i pet puta u klasičnim

disciplinama u periodu od 1951-1959. godine.

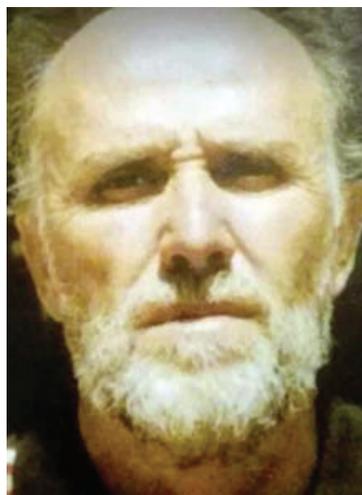
Obavljao je sledeće izborne funkcije u sportu:

- * Predsjednik Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore i član predsjedništva, jedan mandat
- * Delegat u Skupštini Planinarskog saveza Jugoslavije, dva mandata
- * Delegat u Skupštini Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore i član predsjedništva, četiri mandata
- * Predsjednik planinarsko-smučarskog društva „Bjelasica”, dva mandata

- * Delegat u Skupštini Smučarskog saveza Jugoslavije, dva mandata
- * Član predsjedništva Smučarskog saveza Jugoslavije, dva mandata
- * Savezni smučarski sudija u klasičnim i alpskim disciplinama
- * Predsjednik Skupštine republičkog SIZ-a za fizičku kulturu, jedan mandat
- * Predsjednik Skupštine Lovačkog saveza, tri mandata
- * Član predsjedništva Lovačkog saveza Crne Gore, tri mandata
- * Delegat u Skupštini Lovačkog saveza Jugoslavije, dva mandata
- * Predsjednik Lovačkog društva „Lovac“, Kolašin, četiri mandata
- * Delegat u Skupštini streljačkog saveza Crne Gore, dva mandata
- * Predsjednik Opštinskog streljačkog Saveza, Kolašin, dva mandata
- * Predsjednik FK „Gorštak“, jedan mandat
- * Član Republičkog odbora Saveza boraca, četiri mandata
- * Član predsjedništva Saveza boraca, dva mandata
- * Predsjednik Udruženja boraca NOR-a i antifašista Kolašina, sedam mandata
- * Za izvanredan doprinos zajednici kroz sportski i društveno-politički rad dobitnik je brojnih priznanja:
- * Orden crnogorske zastave III stepena sa kojim ga je odlikovao predsjednik države Crne Gore
- * Priznanje zaslužnom sportskom radniku Crne Gore Ministarstva sporta Crne Gore
- * Plaketa Planinarskog saveza Crne Gore
- * Zlatna plaketa Smučarskog saveza Jugoslavije
- * Zlatna značka Planinarskog saveza Jugoslavije

- * Zahvalnica planinarsko-smučarskog društva „Javorak“ Nikšić
- * Zlatni orden Lovačkog saveza Crne Gore
- * Doživotni počasni predsjednik Lovačkog saveza Crne Gore
- * Doživotni počasni predsjednik lovačkog društva „Lovac“ Kolašin
- * Plaketa Streljačkog saveza Crne Gore
- * Plaketa sportskog saveza Kolašin* Zlatna plaketa fudbalskog saveza Bijelo Polje
- * Spomen plaketa Fudbalskog saveza Bijelo Polje
- * Zahvalnica fudbalskog kluba „Polimlje“ Prijepolje
- * Povelja Turističkog saveza Crne Gore
- * Plaketa Jugoslovenske armije
- * Orden za vojne zasluge
- * Zahvalnica republičkog štaba TO Crne Gore
- * Pohvalnica republičkog štaba TO Crne Gore
- * Pohvala Vojni odsjek Podgorica
- * Medalja borca SUBNOR Jugoslavije
- * Spomen medalja SUBNOR Crne Gore
- * Doživotni počasni predsjednik UBNOR-a Kolašin
- * Plaketa SUBNOR-a Nikšić
- * Zahvalnica Saveza boraca Crne Gore
- * Spomenica 50 godina Saveza boraca NOR-a Crne Gore
- * Zlatna značka opštine Kolašin
- * Priznanje Glavni odbor SSRN-a Crne Gore

Radosav Nikčević Rako 1981-1983

Radosav Nikčević, dipl. ing. šumarstva, rođen 1941. godine u Nikšiću, Crna Gora.

Najvažnije djelatnosti:

Radni angažman: direktor ŠIK „Javorak“, Nikšić; predsjednik Upravnog odbora ŠIK „Crna Gora“, Podgorica; pomoćnik ministra ekonomije u Vladi Crne Gore;

Sport: višestruki prvak Crne Gore u planinarsko - topografskoj orijentaciji; osvajač Mon Blana i Ararata; tehnički vođa crnogorske ekspedicije na Ande (Akonkagva); vođa jugoslovenske ekspedicije na Mont Everestu 1996.; međunarodni smučarski sudija (sudio na 14-im Zimskim olimpijskim igrama, Sarajevo '84); predsjednik crnogorske i član jugoslovenske komisije za homologaciju smučarskih staza; predsjednik planinarsko-smučarskog društva „Javorak“ Nikšić; predsjednik Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore.

Projekti (autor, koautor): više glavnih projekata i investicionih programa: šumskih i lokalnih puteva i pošumljavanja goleti; glavni i ekološki projekti ski staza: Vučje – Nikšić, Savin kuk – Durmitor, Turjak – Jasikovac, Bjelasica, Bijelo Polje; projekti za homologaciju ski staza za Fis takmičenja: Lokve I – Smiljevica, Ključ I i II – Bjelasica; idejni projekti zaštite od erozije Plavskog i Biogradskog jezera; idejni projekat za eko – agro turistička sela: Bijela, Šavnik i Vranještica, Kolašin;

sanaciono razvojni projekat drvne industrije i šumarstva Crne Gore; idejni projekat planinskog, sportskog, rekreativnog centra Morakovo, Nikšić; idejni projekat planinskog turističkog centra Bukovica – Šavnik; glavni projekat smučarskog centra Vučje – Nikšić.

Revizije: rekreativno – turistički centar Bjelasica Kolašin; prostorni planovi posebne namjene Nacionalnih parkova: Durmitor, Biogradska gora, Lovćen.

Prostorni planovi (koautor) za: Opštinu Šavnik; Opštinu Rožaje; glavni grad Crne Gore; auto put Bar-Boljare; višenamjenske hidroakumulacije na Morači i Komarnici.

Istraživački projekti (autor i koautor): Knjiga, Skijališta Crne Gore kao faktor turističkog razvoja; Studija mogućnosti razvoja planinskog turizma u opštini Šavnik; Idejni projekti smučarske infrastrukture za Bjelasicu, Bijelo Polje (staze, žičare); „Gorske sestre“ Turističko područje Mojkovac, Idejni projekat održivog razvoja; Planinsko – turističko područje Rožaje, Idejni projekat održivog razvoja; Planinsko – turističko područje Podgorica, Idejni projekat održivog razvoja; Bjelasica Berane, Idejni projekat održivog razvoja; Bjelasica Kolašin, Idejni projekat održivog razvoja; Planina Bjelasica, Idejni projekat turističkog razvoja; Lisinj Bar, Idejni projekat održivog razvoja; Planinsko-turističko područje Sinajvina, Moračke planine; Durmitor – Vizija održivog razvoja; Skijaški centar Orjen, Idejna projekcija razvoja; Durmitor – skijalište „Štuoc“, Idejna projekcija razvoja; Ekonomska valorizacija visokih ekonomskih šuma Crne Gore, Konferencija-Šumski eko sistem kao ekološko ekonomsko dobro Crne Gore, Zbornik radova; Postojeća turistička osnova i najnovija projekcija razvoja, Zbornik radova, Turizam na Žabljaku pod Durmitorom, kojim putem dalje.

Živi u Podgorici.

Dragutin Drago Vujačić 1983-1985

Rođen je 1931. godine u Strugu, opština Šavnik, a umro 1988. u Titogradu (današnja Podgorica).

Osnovnu školu učio je u Strugu i Boanu, a Učiteljsku školu u Nikšiću. Nakon toga u Beogradu završava Višu pedagošku školu – smjer srpski jezik i književnost, da bi kasnije nastavio obrazovanje i stekao zvanje profesora srpskog jezika i književnosti na Filološkom fakultetu u Skoplju.

Završio je Školu rezervnih oficira i imao čin kapetan prve klase.

Svoj radni vijek započeo je u rodnom kraju, prvo kao učitelj, zatim kao nastavnik, a ubrzo i kao direktor Osnovne škole u Boanu. Nakon toga izabran je za sekretara Opštinskog komiteta SK Šavnik.

Životni put ga odatle vodi u Pljevlja, gdje se opet vraća radu u školi i posvećuje se obrazovanju i vaspitanju mladih generacija. Pored obrazovanja, posebno radi na tome da kod mladih razvije interesovanje da

se bave planinarenjem i skijanjem.

Posljednjih 10 godina života je radio u Titogradu kao pomoćnik sekretara u Sekretarijatu za kadrovska pitanja Crne Gore.

Za izvanredne rezultate koje je postigao u radu dobio je više društvenih odlikovanja i priznanja, među kojima je nagrada SIZ obrazovanja Pljevalja i Orden rada sa zlatnim vijencem kojim ga je odlikovalo Predsjedništvo SFRJ.

Bio je delegat Opštinskog SIZ fizičke kulture Šavnik, delegat i član Izvršnog odbora Skupštine RSIZ fizičke kulture i predsjednik Planinarsko-smučarskog saveza Crne Gore.

Posebno mjesto u njegovom životu zauzimala je ljubav prema prirodi i planinarenju, pa je osvajao vrhove mnogobrojnih planina u Crnoj Gori, Sloveniji, Srbiji, BiH, Hrvatskoj i Makedoniji.

Safet Softić – Safo 1985-1988

Rođen je u Beranama 7. januara 1927. godine od oca ADEMA i majke VAHIDE rodjene HADŽIĆ. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Beranama.

Bio je veliki entuzijasta, istaknuti društveno-politički sportski i kulturni radnik, dugogodišnji direktor Doma kulture i Centra za kulturu u Ivangradu, dobitnik mnogobrojnih ordena, medalja i priznanja za svoj dugogodišnji rad na unapređenju sporta i kulture, ne samo u Ivangradu i Crnoj Gori već i mnogo šire.

Veliki zaljubljenik u prirodu i planinu, sa svojim drugovima Brankom Božovićem, Arifom Ramusovićem, Draganom Nedićem i ostalima 1951. godine osnovao je u Ivangradu kulturno Planinarsko – smučarsko društvo „Vojo Maslovarić“ koje je bilo jedno od najuspješnijih, najpo-

znatijih i najaktivnijih društava na prostorima čitave Jugoslavije. Safet je skoro pola vijeka bio predsjednik ovog Društva. Nestankom PSD „Vojo Maslovarić“ nestao je i dio njega i sve do smrti nije mogao da se pomiri sa tom činjenicom, kao ni sa činom oduzimanja od strane opštine i privatizacije Planinarskog doma u Kurikućama koji je sa svojim drugovima planinarima svojim rukama gradio i ugradio u njega veliki dio sebe. Umro je u 87. godini 21. maja 2013. godine.

U periodu 1986-1988. obavljao je funkciju Predsjednika predsjedništva Planinarskog saveza Crne Gore.

Posljednjih godina života, u trenucima demencije izgubio bi se, i kad bi išli da ga tražimo, nalazili bi ga kako iz nekog ugla satima posmatra zaključana vrata nekadašnjeg sjedišta svog Planinarskog društva. Čak i u noći moždanog udara, prije nego što je pao u duboku komu, dozivao je svoje mrtve drugove planinare i upozoravao ih da se dobro obuku kad dodju u Kurikuće, jer gore u planini i ljeti noći znaju da budu izuzetno hladne. Nakon gašenja Društva i otimanja Doma nikad više nije otišao u Kurikuće. Te noći je u mislima otišao i nikad se više nije vratio.

Miodrag Mijo Kovačević 1988-1990

Rođen je 1933. godine u Kosovskoj Mitrovici, u radničko-rudarskoj porodici, a preminuo u Podgorici 2021. godine. Završio je Višu realnu gimnaziju u Nikšiću i Pravni fakultet u Beogradu. Takođe je završio Školu rezervnih pješadijskih oficira u Bileći. Radni staž je započeo u Beogradu kao sekretar i predsjednik zdravstveno-potpornog udruženja Saveza studenata Beogradskog univerziteta. Nakon toga se vratio u Nikšić, gdje je radio kao rukovodilac kadrovskog sektora u Željezari „Boris Kidrič“, a zatim kao sekretar i profesor na Višoj pedagoškoj akademiji. Kasnije prelazi u Titograd, gdje je radio kao sekretar Poslovnog udruženja turističko-ugostiteljske privrede Crne Gore „Montenegroturist“, a zatim kao rukovodilac sektora za turizam u „Intursu“, u okviru RO „Industria-

import“. U Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove obavljao je poslove: glavni inspektor, načelnik uprave za pogranične poslove i strance, komandant posebne jedinice, osnivač i komandant specijalne antiterorističke jedinice.

Odlikovanja i priznanja: Orden Republike sa bronzanim vijencem, Orden rada sa srebrnim zracima, Srebrni orden Lovачkog saveza Jugoslavije, Mala plaketa JNA, Plaketa bezbednosti „13 maj“, Jubilarna plaketa Specijalne

antiterorističke jedinice, Diploma rezervnih vojnih starješina Jugoslavije.

Planinarska aktivnost:

Planinarenjem se počeo baviti još kao gimnazijalac 1951. godine, kao član PSD „Javorak” u Nikšiću. U tom Društvu je bio aktivan član planinarske i smučarske sekcije. Pored brojnih planinarskih akcija bio je učesnik na dva Republička smučarska takmičenja 1953. i 1954. godine. Po odlasku na studije u Beograd, 1956. godine postaje član PSD „Gučevo” na Pravnom fakultetu, potom član i predsjednik PSD „Planinka” u Studentskom gradu. Bio je potpredsjednik Univerzitetskog planinarskog odbora. Završio je ljetnji tečaj za planinarske vodiče na Rajcu, 1957. godine, kao i zimski na Prokletijama 1958. godine. Učestvovao je na dva prvenstva Srbije u planinarskoj orijentaciji.

Po završetku studija vraća su u Nikšić, gdje u PSD „Javorak” nastavlja planinarsku aktivnost sve do 1978. godine. Vodio je ekipu koja je 1964. godine bila prva na državnom takmičenju u planinarskoj orijentaciji. Učesnik je prve avanturističko-alpinističke ekspedicije koja je prvi put osvojila, do tada tajnoviti i neosvojivi kanjon Nevidio, 1965. godine.

U periodu od 1961. do 1990. godine Kovačević je pohodio i osvojio sve značajne (najveće) planine u Jugoslaviji i na Balkanu. U Titogradu, u okviru Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove 1978. godine, sa grupom entuzijasta osniva PSD „Komovi”, koje će u narednih 15 godina organizovati i relizovati raznovrsne i bogate planinarske aktivnosti i biti najaktivnije Društvo u Crnoj Gori. Učesnik je ekspedicije PSD „Komovi” na Mon Blan, organizovane 1986. godine, povodom dvijestote godišnjice njegovog osvajanja (1786.). Počev od 1981. godine, uspostavio je saradnju u vidu planinarskih susreta i pohoda planinarskih društava „Josif Pančić” Beograd, „Bi-

stra” Skoplje i „Komovi” Titograd. Ove aktivnosti organizovane su niz godina po jedanput u svakoj republici. Inicirao je, predložio trasu i organizovao aktivnosti na markiranju i pripremi otvaranja Prve crnogorske planinarske transverzale „Planinama Crne Gore – CT1”, 1987. godine. U periodu od 1988. do 1990. godine bio je predsjednik Predsjedništva Planinarskog saveza Crne Gore. Sa grupom planinarskih aktivista krajem 1998. godine, reorganizovao je PSD „Komovi” u gradsko društvo otvorenog tipa i bio njegov predsjednik u jednogodišnjem mandatu. Takođe, 2001. godine bio je jedan od osnivača PD „Gorica”, čiji je do danas član. Jedan je od trojice koautora knjige „Planine Crne Gore” – vodič za planinare, koja je objavljena 2004. godine. Koautor je desetak tekstova o crnogorskim planinama u časopisu Planinarskog saveza Hrvatske „Naše planine”.

Tokom bogate planinarske karijere Mijo Kovačević je sudjelovao u ogromnom broju raznovrsnih planinarskih aktivnosti. Vodio je više stotina različitih planinarskih akcija (izleti, pohodi, taborovanja, sletovi, tečajevi, ekspedicije i dr.). Markirao je na stotine kilometara planinarskih staza, držao predavanja i promovisao planinarenje među mladim generacijama. Ako uzmemo u obzir dužinu planinarskog staža, obim i kvalitet planinarskih aktivnosti koje je inicirao i u kojima je učestvovao, te ostvarene rezultate i ukupan doprinos razvoju i unapređenju planinarstva, Mijo Kovačević je bez premca u crnogorskom planinarstvu, a i šire. Počasni je član više planinarskih klubova u Crnoj Gori, Srbiji i Makedoniji.

Dobitnik je brojnih priznanja i nagrada među kojima se ističu Zlatna i srebrna značka Planinarskog saveza Jugoslavije, kao i najveća nagrada Planinarskog saveza Crne Gore – Povelja za životno djelo u oblasti planinarstva.

Dragan Gašo Lalović 1990-2002

Njegova je ideja bila da crnogorski planinari, trebaju i mogu doseći i najviše Zemaljske visine.

Rođen je u Nikšiću 7. aprila 1958. god. Završio je Metalurški fakultet i dio radnog vijeka ugradio u željezaru „Boris Kidrič”.

Bio je instruktor alpinizma i gorske službe spašavanja, vođa brojnih spasilačkih akcija kao i ekspedicija među kojima je najvažnija ekspedicija na Mont Everest.

Nastojao je da promoviše planinare Crne Gore, u višu vrijednosnu klasu, koja im suštinski, i pripada, jer planinari, su ljudi posebnog kova: umješni, humani, hrabri, požrtvovani, patriote...

On sam je bio takvog profila, kojeg je izgradio u svom matičnom društvu „Javorak” iz Nikšića, od prvog osnovne škole do svog zadnjeg daha. PSD „Javorak” je bila Gašova osnovna planinarska škola, ali i visoka Akademija, čiji je dugogodišnji predsjednik bio. Planinski vrhovi su bili njegova posebna opsesija – strast ili strast na sedmi stepen: Ankonkagva, Mon Blan, Materhorn, Tofane, Gros Glokner, Monteroza, sve planine bivše FNRJ, Pamir, Ararat, Himalaji... Gleđao je Gašo svijet i sa tih visina, odakle vidici duže dosežu ali se i u sebe dublje prodire...

Posvetio se izgradnji poznatog eko sela Nevidio s ciljem da ljepote durmitorskog kraja predstavi na kvalitetan način, razvijajući kompletnu turističku uslugu za boravak u planini. I Pošćenje je bila njegova vizija. Završio je kapitalno, razvojno djelo: Slivovi Komarnice i Gračanice, višenamjensko korišćenje voda. Intezivno je radio na njegovoj realizaciji.

Drugo, ne manje važno, koje je započeo su Škrčka jezera - rijeka Sušica, idejna projekcija integralne valorizacije.

Nosilac je brojnih društvenih nagrada i priznanja: Zlatne plakete Planinarskog saveza Jugoslavije, Plakete Planinarskog saveza Crne Gore, Plakete Gorske službe spašavanja Crne Gore... Biran je među deset najboljih sportista Crne Gore.

Dragan Gašo Lalović preminuo je 31. decembra 2017. god. u Nikšiću.

Branislav Brano Perović 2002-2010

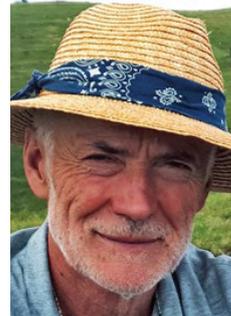
Branislav Brano Perović je rođen 02. 10. 1949. godine u Danilovgradu, Crna Gora.

Planinarenjem se počeo baviti u gimnazijskim danima u PK „Stevo Kraljević” - Titograd, a kasnije u planinarskim klubovima „Železničar” - Beograd, RCA „Penjalara” - Madrid, „Komovi” i „Gorica” - Podgorica, te „Bistra” i „Korab” - Skoplje. Pohodio je i popeo brojne planine i vrhove Crne Gore i Balkana. Sa PSK „Komovi” peo se na Maja Karanfil, Bobotov kuk, Triglav, Mont Blanc i Ararat...

Bio je predsjednik PK „Komovi” u jednom mandatu a predsjednik

Planinarskog saveza Crne Gore od 2002 - 2006. i od 2006 - 2010. godine. Perović je licencirani planinarski vodič PSCG a dobitnik je, pored ostalih priznanja, Plakete Planinarskog saveza Crne Gore za izuzetan doprinos razvoju planinarstva i PSCG i Zahvalnice PK „Subra” Herceg Novi za doprinos rekonstrukciji planinarskog doma „Za Vratlom”.

Branislav Brano Perović je kao diplomirani pravnik radio decenijama u ministarstvima unutrašnjih poslova i ministarstvima spoljnih poslova Crne Gore i Jugoslavije. Imao je diplomatske mandate u Republici Argentini, Meksiku i Republici Makedoniji. Govori engleski i španski jezik.

mr Luka Mitrović 2010-2014

Rođen 31. 10. 1961. godine. Od 1982. do 1987. godine na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, Univerziteta Crne Gore je završio studijski program Istorija i geografija. Zvanje magistra geografskih nauka stekao je na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, na odsjeku Geografija, odbranivši magistarsku tezu: *Geografija karsta, Grahovsko polje - kraški reljef i hidrografija*.

Od 2015. doktorand je na PMF studijskog programa geografija Univerziteta u Banja Luci sa temom *Klima kao razvojni resurs Crne Gore*.

Od 2004. obavlja poslove direktora Zavoda za hidrometeorologiju, danas Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju. Rukovodi, koordinira i organizuje rad u organizacionim jedinicama i obavlja poslove:

- Implementacija planova i programa razvoja i upravljanja institucijom
- Rukovođenje i koordinacija projekatima
- Odlučivanje o najsloženijim stručnim pitanjima iz oblasti nadležnosti Institucije
- Ostvarivanje odnosa i saradnje sa drugim državnim organima, organima lokalne samouprave, privrede, nevladinim organizacijama u okviru utvrđenih nadležnosti i djelokruga rada Zavoda
- Predstavljanje Crne Gore u Svjetskoj meteorološkoj organizaciji (WMO), Međunarodnoj hidrografskoj organizaciji (IHO), Evropskom

centru za srednjoročnu prognozu vremena (ECMWF), Evropskoj mreži meteoroloških službi (EUMET NET).

Od 2007. i danas predavač je i asistent (saradnik u nastavi) na Univerzitetu Mediteran na predmetima: Turistička geografija i Menadžment kulturnih i prirodnih resursa.

Od 2001-2004. bio je pomoćnik ministra u Vladi Crne Gore u Ministarstvu životne sredine i uređenja prostora.

mr Luka Mitrović je:

- Stalni predstavnik Crne Gore u Svjetskoj meteorološkoj organizaciji i Međunarodnoj hidrografskoj organizaciji
- Predsjednik Crnogorskog geografskog udruženja 2014-2018. godine
- Predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore 2010-2014. godine
- Član Naučnog savjeta Nacionalnih parkova Crne Gore
- Član Nacionalnog savjeta za održivi razvoj, klimatske promjene i integralno upravljanje obalnim područjem Crne Gore
- Član Međunarodnog udruženja geomorfologa

Završio je specijalizacije na Institutu za karst, Postojna, Slovenija, 1990. godine i na Univerzitetu u Beogradu na Geografskom fakultetu, 1991. godine. Autor je brojnih naučnih radova i učesnik naučnih skupova u zemlji i regionu.

mr Darko Brajušković 2014-2016

Rođen 04. 06. 1969. godine u Podgorici. Osnovnu i srednju školu završio u Kolašinu. Studije Istorije i geografije upisao 1989. godine na Filozofskom fakultetu u Nikšiću gdje je diplomirao 1995. godine. Postdiplomske studije, smjer Regionalna geografija, upisao 2002. godine na Prirodno-matematičkom fakultetu u Banja Luci, odsjek za geografiju. Odbranom magistarskog rada 2006. godine, pod nazivom „Nacionalni park Biogradska gora, turističko-geografska proučavanja” uspješno je okončao postdiplomske studije i stekao zvanje magistra geografskih nauka. Novembra 1995. godine angažovan kao profesor geografije u srednjoj mješovitoj školi „Braća Selić” u Kolašinu. Od decembra 1997. godine do septembra 2011. godine obavljao dužnost direktora Nacionalnog parka Biogradska gora. Učestvovao na brojnim naučno-stručnim simpozijumima i seminarima iz oblasti fizičke geografije, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja i zaštite životne sredine koji su imali nacionalni i međunarodni karakter. Školske 2009/2010. i 2010/2011. godine izvodio nastavu (Predmet: Turistička geografija) na Fakultetu za Turizam i hotelijerstvo, odsjek sa sjedištem u Bijelom Po-

lju, u okviru Univerziteta „Mediteran”. U periodu 2011-2014. godine obavljao dužnost predsjednika opštine Kolašin. Funkciju predsjednika Planinarskog saveza Crne Gore obavljao u periodu: decembar 2014 - decembar 2016. godina, trenutno član Upravnog odbora Planinarskog saveza Crne Gore. Član Upravnog odbora Crnogorskog geografskog društva. Odlukom senata Univerziteta u Banja Luci 29. 06. 2017. godine odobrena mu je tema za izradu doktorske disertacije na Prirodno-matematičkom fakultetu pod nazivom „Planina Bjelasica - geografska proučavanja u funkciji održivog razvoja”.

Od 2014. do decembra 2017. godine obavljao funkciju pomoćnika direktora za unapređenje i razvoj u Nacionalnim parkovima Crne Gore. Radno angažovan u Zavodu za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore na funkciji pomoćnika direktora sektora za prognozu vremena i meteorološki monitoring i sektora za meteorologiju. Autor je brojnih naučnih radova i učesnik naučnih skupova u zemlji i regionu.

Dragan Bulatović je rođen 1971. godine, u selu Mrtvo Duboko u Rovcima, opština Kolašin. Po zanimanju je diplomirani ekonomista, doktor ekonomskih nauka. Zaposlen je u Opštini Kolašin kao Sekretar za finansije imovinu i ekonomski razvoj. Vanredni je profesor za naučnu oblast menadžment, angažovan na Fakultetu za menadžment u Herceg Novom, Univerzitet Adriatik. Objavio je više od 30 naučnih i stručnih radova koji se uglavnom odnose na razvoj održivih vidova turizma,

upravljanje zaštićenim područjima i valorizaciju turističkih potencijala crnogorskih planina.

Najznačajniji rezultati u planinarstvu

Aktivno je prisutan više od dvadeset godina u planinarstvu. Jedan je od najuspješnijih crnogorskih planinara. Kao član međunarodnih i klupskih ekspedicija izveo je uspješne uspone na neke od najviših vrhova u Alpima, Kavkazu, Andima, Himalajima... Jedan je od dvojice crnogorskih alpinista koji su 2008. godine popeli vrh Manaslu (8163 m) u Himalajima i tako izveli prvi uspješan uspon crnogorskih alpinista na vrh iznad osam hiljada metara. Takođe, uspješno je vodio prvu crnogorsku ekspediciju na najviši vrh Sjeverne Amerike „Denali 2012“, kao i ekspediciju „Pamir 2015“. Dobitnik je Povelje Planinarskog saveza Crne Gore za doprinos razvoju planinarstva i vrhunske sportske rezultate.

U nastavku je spisak najznačajnijih ekspedicija i visokogorskih uspona:

- 2017. Moldoveanu (2544 m), Karpati, najviši vrh Rumunije;
- 2015. Lenjinov vrh (7134 m), Pamir, Kirgistan – vođa ekspedicije;
- 2012. Denali (6194 m), Aljaska, SAD, najviši vrh Sjeverne Amerike – vođa ekspedicije;
- 2010. Mon Blan (4810 m), Francuska, najviši vrh Zapadne Evrope;
- 2010. Gran Paradizo (4061 m), Italija;
- 2010. Grosglockner (3798 m), najviši vrh Austrije;
- 2010. Jalovec (2654 m), Slovenija;
- 2008. Manaslu (8163 m) Himalaji, Nepal, jedan od najzahtjevnijih vrhova na svijetu;
- 2008. Akonkagva (6962 m), Argentina, najviši vrh Južne Amerike;
- 2007. Damavand (5672 m), Iran, najviši vrh Srednjeg istoka i najviši vulkan u Aziji;
- 2006. Ararat (5165 m), Turska – 7th International Victory Climb to Mount Ararat;
- 2006. Triglav (2864 m) i Škrlatica (2740 m), Slovenija;
- 2006. Titov vrh (2747 m), Makedonija;
- 2005. Mon Blan (4810 m), Francuska, najviši vrh Zapadne Evrope;
- 2004. Elbrus (5642 m) Kavkaz, Rusija, najviši vrh Evrope;
- 2004. Musala (2924 m), Rila, Bugarska, najviši vrh Balkana – zimski uspon;
- 2003. Gerlahovski Štit (2555 m), Visoke Tatre, najviši vrh Slovačke;
- 2003. Rysy (2503 m), Visoke Tatre, najviši vrh Poljske;
- 2003. i 2016. Olimp (2917 m), najviši vrh Grčke;
- 2003. Musala (2924 m), Rila, Bugarska;

Važniji projekti

•**Primorska planinarska transferzala Orjen – Lovćen – Rumija**, član projektnog tima, učestvao u svim fazama projekta, od ideje do realizacije. Rezultat projekta je planinska staza duga 187 km, sa skoro još toliko kilometara priključnih staza iz primorskih mjesta. Projekat je realizovao Planinarski savez Crne Gore u saradnji sa planinarskim klubovima, sredstvima USAID-a, a implementator je bio IRD.

•**Wilderness Hiking & Biking in Montenegro – vrhunske biciklističke staze Top Trail 1, Top Trail 2 i Top Trail 3**, ekspertski poslovi na izradi planova signalizacije i nadzor nad izvođenjem. Projekat se odnosi na projektovanje, uređenje i opremanje oko dvije hiljade kilometara Nacionalne mreže planinskih i biciklističkih staza. Realizaciju ovog projekta su koordinirali Ministarstvo održivog razvoja i turizma i NTO Crne Gore.

•**Škola mladih visokogoraca**, menadžer projekta, koji je realizovan u dva navrata od strane PK „Visokogorci Crne Gore“ u Srednjoj stručnoj školi „Ivan Uskoković“ u Podgorici, 2013. i 2015. godine.

•**Winter Adventure Race – „Bjelasički Maraton“**, menadžer projekta, u pitanju je prva zimska avanturistička trka u Crnoj Gori.

•**Preko vrhova Dinarida – VIP Dinarica**, član upravljačke grupe. Projekat podstiče društveno-ekonomski razvoj prekogranične oblasti između Crne Gore i Kosova korišćenjem održivih turističkih modela zasnovanih na prirodnim, tradicionalnim i kulturnim vrijednostima, ističući pri tom zajedničke karakteristike regiona.

•**Planinski festival Kolašin 2017**, koordinator organizacionog tima za pripremu i realizaciju prvog planinskog festivala u Crnoj Gori, koji je održan od 2. do 4. juna 2017. godine.

•**Planinski festival Prokletije 2018**, koordinator tima

Članstvo u organizacijama i odborima

- 2019 - Balkanska planinarska unija BMU – Generalni sekretar
- 2018 - European Mountainering Union EUMA – Auditor
- 2018 - Savjet za sport Vlade Crne Gore – član
- 2017 - Crnogorski olimpijski komitet – član Skupštine
- 2016 - Planinarski savez Crne Gore – predsjednik
- 2015 - 2017. Planinarski savez Crne Gore – načelnik komisije za planinarstvo alpinizam i ekspedicije
- 2009 - 2017. Planinarski klub „Visokogorci Crne Gore“ – predsjednik i jedan od osnivača
- 2004 - 2008. Planinarski klub „Komovi“ - predsjednik
- 2002 - 2004. Planinarski klub „Komovi“ – sekretar
- 2006 - 2011. Časopis „Gorske staze“ – član redakcijskog savjeta
- 2016 - Časopis „Planinarske novine“ – član Redakcijskog odbora i Redakcijskog savjeta
- 2013 - International Society of Environmental and Rural Development (ISERD) – član
- 2015 - Rotary Club Podgorica – član
- 2017 - 2018. Rotary Club Podgorica – rizničar i član Upravnog odbora

Licence i sertifikati

- Licenca za rad ispitivača u postupku sticanja nacionalne stručne kvalifikacije Planinski vodič, Ministarstvo prosvjete;
- Sertifikat: Planinski vodič A,B,C,D i E kategorija, Ministarstva rada;
- Sertifikat: Instruktor – edukator markacionista, Planinarski savez Crne Gore;
- Sertifikat: Planinarski vodič – instruktor, Planinarski savez Crne Gore;
- Sertifikat: Skaut za planinarenje i biciklizam, Ministarstvo turizma i GTZ;
- Sertifikat: Završen zimski i ljetnji alpinistički tečaj.

KLUBOVI U SASTAVU PSCG

ANDRIJEVICA
PK Kom

BAR
SPK Rumija

BERANE
PK Berane

BERANE
PSK Vojo Maslovarić

BIJELO POLJE
PSK Cmiljače

CETINJE
Kapetan Angel

CETINJE
SPK Soko

CETINJE
Slobodni penjači

GUSINJE
PSK Očnjak, Gusinje

HERCEG NOVI
AK Niskogorci

HERCEG NOVI
PK Subra

KOLAŠIN
PK Bjelasica

KOTOR
PK Pestegrad

MOJKOVAC
Prošćenske planine

MOJKOVAC
PK Sinjavina

NIKIŠIĆ
PK Montenegro tim

PLAV
PK Hrid

PLUŽINE
PK Piva

PODGORICA
PK Visokogorci

PODGORICA
KVP CG Kapetan

PODGORICA
PSK Montenegro Guide

PODGORICA
PK Gorica

ROŽAJE
PK Ahmica

ROŽAJE
PK Hajla 2403

ROŽAJE
PK Jelenčica

ŽABLJAK
PK Durmitor

mr Luka Mitrović
predsjednik Skupštine PSCG

prof. dr Dragan Bulatović
predsjednik PSCG

UPRAVNI ODBOR PSCG

mr Darko Brajušković
član Upravnog odbora

prof. dr Saša Popović
član Upravnog odbora

Fevzija Kurtagić
član Upravnog odbora

Milutin Đurović, general
član Upravnog odbora

Dragutin - Šlagi Vujić
član Upravnog odbora

mr Vasilije Bušković
član Upravnog odbora

mr Zehra Balić
član Upravnog odbora

Željko Starčević
član Upravnog odbora

Tatjana Ivanović
sekretarka

Antologijsko djelo Vlada Vujisića – Vodič kroz Durmitor i gonič u Durmitor!

Durmitor dobio djelo dostojno njegove veličanstvene ljepote!

Izašla je iz štampe knjiga “DURMITOR Nacionalni park” autora mr Vlada Vujisića, magistra ekonomskih nauka, ekonomiste, stručnjaka za marketing i jednog od najvećih promotera Durmitora i planina Crne Gore. Durmitor je dobio djelo dostojno njegove veličanstvene ljepote!

Knjiga predstavlja najsveobuhvatniji i do sada zasigurno najljepši vodič kroz Nacionalni park Durmitor. Ovo pravo remek djelo autor je stvarao punih 17 godina, upoznajući svaku stopu Durmitora, pišući i fotografišući prirodne ljepote Nacionalnog parka Durmitor.

Ovo antologijsko djelo predstavlja sintezu vodiča i monografije Nacionalnog parka Durmitor. U pitanju je vodič sa opisanih 80 uspona na 40 vrhova Durmitora, tj. ukupno 90 opisanih planinarskih ruta, a ujedno i bogata monografija Durmitora sa čak 400 odabranih autorovih fotografija.

Knjiga sadrži i opise 5 kanjona i 3 riječne doline, 18 jezera, durmitorskih dolina, površi, prevoja, Via Ferrate, Durmitorskog prstena, istorijata planinarstva na Durmitoru i ostalo...

Predstavljeni su i Nacionalni park Durmitor, grad Žabljak, masiv Durmitora.

Ova knjiga je prava “Bibilija” Durmitora, djelo koje svaki ljubitelj planina, Durmitora i Crne Gore treba da ima.

Knjiga ima 528 strana i 2 mape Durmitora na unutrašnjosti korica.

Mr Vlado Vujisić rođen je 1970. godine u Mariboru u Sloveniji. Magistar je ekonomskih nauka. Diplomirao je i magistrirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Kao ekonomista živi i radi u Beogradu. Oženjen je i otac čerke Anđele.

Autor je jedan od najpoznatijih promotera u zemlji, regionu i svijetu planina Crne Gore, a naročito Durmitora. Durmitor je njegova najvoljenija planina kojoj je posvećen već punih 17 godina. Autor je 2004. godine na najvećoj i najposjećenijoj svjetskoj internet stranici namijenjenoj planinama www.summitpost.org na engleskom jeziku napisao i uz svoje fotografije objavio preko 60 stranica posvećenih planinama i planinskim vrhovima Crne Gore, od toga blizu 40 stranica o vrhovima Durmitora i njegovim kanjonima. Ova stranica Durmitora postavljena je na početnu stranu Summit Post-a, gdje je prvotna nedjelju dana postala vrlo četvrta najpopularnija stranica ovog sajta od svih planina svijeta, uključujući čak i Alpe, Himalaje i Ande, sa 162.910 posjetilaca i rejtingom od čak 99,85%. Ova stranica Durmitora na engleskom jeziku ujedno je postala i najbolji i najposjećeniji izvor informacija o Durmitoru na Google pretraživaču, što je doprinijelo afirmaciji prirodnih ljepota Nacionalnog parka Durmitora u svijetu, a time i povećalo broj stranih turista koji su posjetili Durmitor.

Autor je objavio četiri članka o Durmitoru sa svojim odabranim fotografijama u najpoznatijem planinarskom časopisu *Planinski vestnik*, koji izdaje Planinarski savez Slovenije još od 1895. godine, promovirajući time ljepote Durmitora u regionu. U novembru 2018. godine izasao je njegov najveći članak o Durmitoru u ovom časopisu, na čak devet strana, u jednoj od dvije glavne rubrike časopisa „Z nami na put“ (Sa nama na put), u kojem je opisao ljepote Durmitora i ture uspona na njegova četiri vrha: Bobotov Kuk, Sljeme, Prutaš i Meded, uz devet odabranih fotografija Durmitora koje je sam oslikao.

Na popularnoj internet stranici planinarskog web magazina *Zone2000* iz Bosne i Hercegovine, autor je objavio reportaže o Durmitoru sa svojim odabranim fotografijama. U planinarskom časopisu *Planinarske novine* u izdanju Planinarskog saveza Crne Gore, autor je napisao nekoliko članaka o Durmitoru sa svojim odabranim fotografijama, a takođe i o turama uspona na durmitorske vrhove Bezimeni Vrh, Meded, Prutaš i Planinica. Njegove fotografije Durmitora krasile su naslovne strane i zadnje korice u nekoliko izdanja ovog časopisa.

Vlado Vujisić poznat je i po svojim fotografijama planina Crne Gore, a naročito Durmitora.

Knjiga je u tvrdom šivenom povezu, odštampana po najvišim svjetskim standardima.

Nacionalni park Durmitor predstavlja zasigurno najljepši nacionalni park Crne Gore, Balkana a i šire. Svojim bogatstvom i raznolikošću prirodnim ljepotama kojima obiluje, Durmitor nacionalni park predstavlja pravi dragulj „Majke Prirode“. Ujedno, Durmitor oduvijek predstavlja nacionalni ponos Crne Gore i Crnogoraca. Kada god se pomene Crna Gora i pomisli na njene visoke planine, prvo pomisao je visoki Durmitor – svih planina Direktor. Durmitor postaje nacionalni park 1952. godine, a 1980. godine biva uključen u UNESCO spisak svjetske baštine. Kanjon rijeke Tare, kao dio nacionalnog parka Durmitor, upisan je 1977. godine u UNESCO program “Čovjek i biosfera” kao izuzetna geomorfološka i ekološka cjelina. Nacionalni park Durmitor zahvata dijelove teritorija pet opština: Žabljaka (19.186 ha, 51%), Pljevalja (6.014 ha, 16 %), Plužina (5.027 ha, 14 %), Šavnika (4.822 ha, 13 %) i Mojkovca (2.105 ha, 6 %). Površina Nacionalnog parka iznosi oko 39.000 ha, od toga: kanjon Tare 15.804 ha ili 41 %, masiv Durmitora 8.710 ha ili 22 %, selo Crna Gora sa okolinom 8.483 ha ili 21%, kanjon Sušice 1.932 ha ili 5 %, bazeni Crnog i Barnog jezera i sliv Mlinskog potoka sa Zminjim jezerom 1.178 ha ili 3 %, Zabo-

sko jezero sa okolinom 89 ha, dok ostalo čine dijelovi podnožja Durmitora koji su unutar granica parka.

Planinski masiv Durmitora prostire se pravcem sjeverozapad-jugoistok i obuhvata prostor od oko 30 km dužine i oko 15 km širine, u kome je više od 120 vrhova iznad 1700 m, a čak 50 iznad 2000 m, a od toga 30 vrhova viših od 2200 m. Najviši vrhovi Durmitora nalaze se u prečniku 5-6 km od najvišeg durmitorskog vrha Bobotovog kuka (2523 m). Masiv Durmitora okružen je sa 5 kanjona i 3 riječne doline – kanjonima Tare, Pive, Sušice, Nevidia i Drage, i riječnih dolinama Grabovice, Bukovice i Žabljačke rijeke.

O Durmitoru, autor Vlado Vujisić, zaljubljenik u Durmitor, u svojoj knjizi piše: "Malo je riječi koje mogu opisati Durmitor. Uvijek kada ga ugledam razmišljam o tome na koji planinski masiv liči, da li više na Alpe ili na prekrasne Stjenovite planine (Rocky Mountains) u nacionalnom parku Banff u Alberti, u Kanadi, na čija me smaragdna jezera okružena gustim četinarskim šumama uvijek podsjeća prelijepo Crno jezero. Neki pejzaži na Durmitoru, poput zatalasane travnate visoravni Jezer-ske površi i masiva Šljemena, posmatrani preko Vražjeg jezera, podsjećaju me na slikovite planinske panorame dalekog Tibeta i Mongolije, dok me impresivna dubina grandioznog kanjona Tare, posmatranog sa Čurevca i ostalih vidikovaca kanjona, uvijek sjeti na kolosalni kanjon Kolorada. Kada god uđem u srce Durmitora, njegov najljepši i najskrovitiji kutak, božanstvenu dolinu Škrčkih jezera, i kada sa zapadne obale Velikog Škrčkog jezera ugledam stijene impresivnih Soha, najviših vrhova Durmitora – Bobotovog kuka, Bezimenog vrha i Đevojke, koji se ogledaju u prekrasnoj smaragdnoj vodi jezera, shvatam da ovako rijetku ljepotu nisam vidio ni u Alpima.

Vujisić piše i slijedeće: "Durmitor je Durmitor. Jedan, jedinstven i neponovljiv. Mjesto koje je Bog blagoslovio sa obje svoje ruke, prosvuši na njega obilje blagoslova i stvorivši neizmerno bogatstvo raznovrsnih neopisivih prirodnih ljepota. Iako moji korijeni Vujisića potiču iz Donje Morače, u okolini Kolašina, planina koja je najviše opčinila i ispunila moje srce je Durmitor. Durmitor osjećam srcem i dušom kao živo biće, kao starog, dobrog i nerazdvojnog druga kome se uvijek sa radošću i ushićenjem vraćam i sa kojim drugujem sve do današnjih dana."

Na kraju svog predgovora u knjizi Vlado Vujisić dodaje: "Ovom knjigom želim da se barem malo odužim veličanstvenom Durmitoru koji mi je svojim neopisivim rajskim ljepotama i božanskom veličinom ispunio srce i dušu, time mi uljepšavši i obogativši život. Takođe, ispunjen sam i srećan što ću dio svojih saznanja i iskustava o Durmitoru kao i veliki broj svojih odabranih fotografija podijeliti sa svima onima koji Durmitor vole i onima koji će ga tek zavoljeti. Nadam se da će ovaj vodič kroz prirodne ljepote Nacionalnog parka Durmitor biti inspiracija i vodilja mnogim planinarima i ljubiteljima prirode kao i naučnicima i istraživačima da Durmitor posjete, upoznaju ga i zavole i otkriju neprocjenjivo blago njegovih veličanstvenih ljepota.

Doajen planinarstva i planinarskog spisateljstva Crne Gore i bivši predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore, **Mijo Kovačević**, o knjizi „DURMITOR Nacionalni park“ rekao je slijedeće:

„Prije par dana donijeli su mi knjigu „DURMITOR Nacionalni park“ autora mr Vlade Vujisića. Prelistao sam je od prve do poslednje strane. Oduševljen sam i ushićen! Putujući zemljama Regiona i Evrope vidio sam brojne knjige i vodiče posvećene planinama širom regiona i Balkana, a i šire, međutim ovako nešto još nisam vidio! Ovo je ubjedljivo najljepša i najbolja knjiga o planinama na cijelom Balkanu, a vjerovatno i šire! Svaka čast autoru! Vidi se odmah da je ovoj knjizi posvećena velika ljubav

autora i puno vremena i truda. Sve u knjizi je urađeno optimalno, sa pravom mjerom, jasno, pregledno, prelijepo! Ovo je pravo remek djelo! Monument i spomenik podignut planini Durmitor! Imati ovu knjigu pravo je bogatstvo! Još jednom, svaka čast autoru!“

Kolašin, 21.04.2021

Recenzenti o knjizi DURMITOR Nacionalni park

“Ovo je do sada najsveobuhvatniji i zasigurno najljepši planinarski vodič o Durmitoru. Ovim impresivnim djelom autor je dao ogroman doprinos planinarskoj literaturi namijenjenoj upoznavanju planine Durmitor, time dostojno nastavljajući veliko životno djelo čuvenog Branislava Cerovića, oca planinarstva na Durmitoru. Najzad, svojim vodičem “Durmitor” Vlado Vujisić je doprinio popularizaciji i afirmaciji Nacionalnog parka Durmitor a takođe i Crne Gore kao turističke destinacije.”

prof. dr Dragan Bulatović, predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore

“Ruka će posegnuti za ovom knjigom jer je naslovljena kao vodič, ali, nakon upoznavanja sa njom, čitaocu će ona biti i vodič kroz Durmitor i gonič u Durmitor. Povešće ga u čarobni svijet ove planine jasan tekst i dobra dokumentarna fotografija. Bogato planinarsko iskustvo autora i oslonac na najznačajnije izvore o ovoj planini, autoru daje za pravo da priredi ovu vrijednu monografiju o planini Durmitor. Zato su njegovi opisi planinarskih staza na 40 durmitorskih vrhova bogati, detaljni i nadasve korisni. Uvjeren sam da će ova monografija o Durmitoru postati planinarski vademekum, što u prevodu znači “hajde sa mnom”.

prof. dr Saša Popović, član Upravnog odbora Planinarskog saveza Crne Gore

“Autor je ovim vodičem širom otvorio vrata čarobnog kraljevstva Durmitora svakome ko poželi da kroči u njega. Durmitor je konačno dobio djelo dostojno njegove veličanstvene ljepote. Ovaj vodič kroz Nacionalni park Durmitor biće temelj, vodilja i inspiracija za sva buduća djela posvećena Durmitoru.”

prof. dr Đorđe Pavlović

Ovim impozantnim djelom i vodičem kroz Durmitor Vlado Vujisić je doprinio popularizaciji i afirmaciji Nacionalnog parka Durmitor a takođe i Crne Gore kao turističke destinacije. Ovo djelo postalo je najozbiljniji kandidat za književne nagrade u Crnoj Gori, naročito nagrade namijenjene doprinosu popularizaciji crnogorskog turizma i Crne Gore kao turističke destinacije.

Knjiga se može naručiti kod autora u pretprodaji po cijeni 35 Eura + troškovi dostave/poštarine. Knjiga se može nabaviti i u Podgorici i Nikšiću, a nalazi i u slobodnoj prodaji u info centru Turističke organizacije Žabljak na centralnom gradskom trgu.

Kontakt za naručivanje:

Crna Gora: +382 67 210 201

Srbija: +381 66 300 770

BIH: +387 65 672 840

Slovenija: +386 30 666 900

Hrvatska: +381 66 300 770

www.durmitornacionalnipark.com

OSNOVI ALPINIZMA

Piše: **prof. dr Dragan Bulatović**

U širokom spektru planinarskih aktivnosti po zahtjevnosti, kompleksnosti i opasnostima koje sa sobom nosi ističe se alpinizam. Mada se planinarenje i alpinizam često koriste kao sinonimi, ipak među njima treba praviti razliku, jer je alpinizam nešto uži pojam od planinarenja. Za svakog alpinistu se može reći da je planinar, ali svaki planinar nije alpinista. Granica između planinarenja i alpinizma je često fluidna i zamagljena, ali se može najjednostavnije reći da planinarenje prelazi u alpinizam tamo gdje uspon postaje tehnički zahtjevan i dalje napredovanje zahtijeva korišćenje tehnika penjanja, "ruke prelaze iznad glave", a može biti potrebna i alpinistička oprema (uže, pojas, čekić, klinovi, karabineri, čokovi...). U posljednjih nekoliko decenija između planinarenja i alpinizma se izdvojilo visokogorstvo kao posebna disciplina. To je vrsta planinarenja koja podrazumijeva uspone na vrhove iznad dvije hiljade metara. Ti vrhovi su često veoma zahtjevni, strmi i nepristupačni, pa i najlakši smjerovi do vrha sadrže kraće ili duže dionice koje zahtijevaju poznavanje alpinističkih tehnika penjanja i/ili korišćenja osiguranja. Uspioni koji su većim dijelom planinarski (kretanje bez upotrebe ruku), sa kraćim ili dužim alpinističkim dionicama (kretanje uz upotrebu ruku i alpinističke opreme - penjanje) klasifikuju se kao visokogorski usponi.

Možemo reći da su planinarenje i alpinizam različiti pristupi istom cilju. Oboje mogu imati za cilj uspon na određeni vrh, ali su stilovi penjanja, taktike i putevi različiti. Planinari najčešće traže najlakši put do cilja tzv. "Via normale", dok alpinizam podrazumijeva kretanje van uređenih i obilježenih staza na strmom stjenovitom i/ili zaleđenom terenu uz upotrebu pe-

njačke vještine i odgovarajuće tehničke opreme. U alpinističke avanture, kao napredni vid planinarstva, upuštaju se planinari koji prethodno savladaju osnovna planinarska znanja i vještine. Putanju kojom se alpinisti domognu određenog vrha nazivamo **smjer**. Ukoliko to niko prije njih nije uradio u pitanju je **prvenstveni smjer**, a ukoliko već jeste radi se o **ponovljanju smjera**. Tehnička težina uspona se ocjenjuje i za to postoji više skala na međunarodnom nivou.

Bavljenje alpinizmom podrazumijeva izuzetne fizičke i psihičke napore i zahtijeva prethodno iskustvo, dobre vještine penjanja i ispravno korišćenje tehničke opreme. Alpinističke vještine i tehnike se ne stiču preko noći već su rezultat dugogodišnjeg predanog učenja i vježbanja. Ovom disciplinom planinarstva se mogu baviti ljudi fizički zdravi, psihički stabilni, zdravih ambicija i pravilnog shvatanja alpinizma.

Alpinizam nije samo sportska aktivnost koja zahtijeva izvrsnu fizičku pripremljenost, jako tijelo i tehničku stručnost. Alpinizam je sportska aktivnost kretanja nepristupačnim i neuređenim planinskim predjelima i stijenama iz sportskih, ali i iz estetskih i kontemplacijskih tj. duhovnih potreba. To je skup psihofizičkih tehnika koje čovjeku omogućavaju da se popne na najnepristupačnije vrhove i stijene. Alpinizam predstavlja estetsko doživljavanje i sportsko djelovanje u visokim planinama, a samim tim i vrhunsku granu planinarstva.

Poznato je da su ljudi su kroz istoriju izbjegavali uspone na visoke i nepristupačne planine zbog brojnih opasnosti koje ugrožavaju život, pa su na te prostore gledali kao da su rezervisani za bogove. Alpinizam se sa razlogom može svrstati u ekstremne sportove, a nastao je kao odraz novih ekonomskih prilika, više kulture, većih potreba i čovjekovih zahtjeva. Sam naziv alpinizam vezuje se Alpe, a njegovim početkom se sma- »

tra 1786.godina i prvi uspon na najviši vrh Mon Blan (4810 m) koji su izveli ljekar iz Šamonija Michel-Gabriel Paccard i lokalni vodič Jacques Balmat. Nakon toga u Alpe su pohrlili brojni alpinisti, među kojima su se posebno izdvajali Englezi. U početku su osvajani lakši, a zatim i sve zahtjevniji vrhovi. Godine 1857. osnovan je Londonu »Alpine Club« prva planinarska i alpinistička organizacija u svijetu. Početkom 20.vijek osvojeni su skoro svi evropski vrhovi. Klasični alpinizam dostigao je svoj vrhunac prije Prvog svjetskog rata, dok se moderni alpinizam razvija između dva svjetska rata, a sve više se upotrebljava tehnička oprema. Uoči drugog svjetskog rata tehnički alpinizam dostigao je svoj vrhunac, to je vrijeme kada zimski alpinizam postaje sve popularniji. U osvajanju planinskih visova posebnu mjesto zauzima herojska epopeja osvajanja Himalaja. Šezdesetak godina je trajala utakmica između velikih sila čiji će alpinisti prvi razviti zastavu na najvišoj tački naše planete. Prvi ljudi koji su osvojili ovaj vrh bili su ser Edmund Hilari i šerpa Tenzing Norgaj koji su se popeli kao članovi Britanske kraljevske ekspedicije 29. maja 1953. godine.

Zahvaljujući sportskim rezultatima i tradicionalnim i kulturnim vrijednostima alpinizam je upisan na UNESCO-vu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, od posebne i univerzalne ljudske i društvene vrijednosti. Zahvaljujući naporima Italije, Francuske i Švajcarske (zemlje sa slavnom alpinističkom tradicijom) 2019. godine Generalna skupština UNESCO-a u Bogoti proglasila je alpinizam umjetnošću

Sampioni u Himalajima

Prvi uspješan uspon na vrh preko osam hiljada metara izveli su Francuzi Maurice Herzog i Louis Lachenal, koji su se popeli na vrh Annapurna 3. juna 1950. godine.

Prvi zimski uspon na vrh preko osam hiljada metara izveli su Poljaci Leszek Cichy i Krzysztof Wielicki 17. februara 1980.godine.

Na svih 14 vrhova iznad 8 hiljada metara popeo se Reinhold Messner, koji je listu kompletirao 16. oktobra 1986, i to bez upotrebe kiseonika. Nepalski penjač Nirmal Purja, postavio je 29. oktobra 2019. god svjetski rekord u brzini uspona na svih 14 vrhova u vremenu 6 mjeseci i 6 dana.

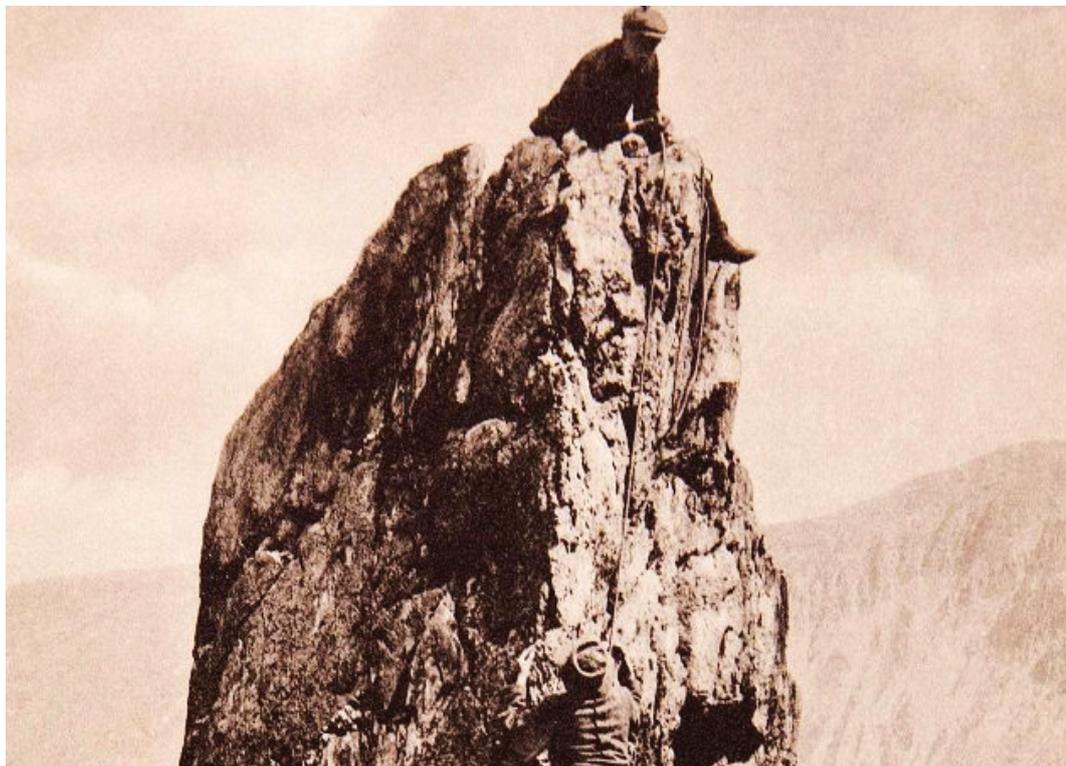
Prva žena koja je popela svih 14 vrhova je Baskijka Edurne Pasaban koja je uspone završila 2010. godine, dok je Austrijanka Gerlinde Kaltenbrunner postala 2011. godine prva žena sa 14 uspona bez korišćenja kiseonika.

Prvi tim koji je zajedno ispenjao vrhove preko 8 hiljada metara su braćni par italijanka Nives Meroi i njen muž Romano Benet. Bilo je to 2017. godine, a penjali su klasičnim alpskim stilom, bez kiseonika i bez bilo kakve pomoći drugih.

www.calxibe.com

Bugaboo Spire Canada

penjanja po vrhovima planina, uz suočavanje sa sopstvenim fizičkim, tehničkim i intelektualnim snagama. Alpinizam je tada definisan i kao umjetnost izazivanja sopstvenih sposobnosti i stručnosti tokom procjene o prirodnim, nevještačkim preprekama, što se odnosi i na procjene i pretpostavke ocjenjenih rizika. Alpinizam je umjetnost samokontrole, samoodgovornosti i solidarnosti koja podrazumijeva poštovanje drugih ljudi i lokaliteta.

Ono što alpinizam razlikuje od ostalih sportova, i čini ga težim ali i uzvišenijim, jeste borba čovjeka s prirodom i njenim silama, a ne sa drugim ljudima kako je to u sportu najčešće slučaj. U toj borbi čovjek teži da se afirmiše pred samim sobom, savladajući prirodu i vlastite slabosti. Alpinizam simbolizuje težnju čovjeka da izađe na kraj sa nepoznicama i tajnama prirode.

Alpinistički usponi mogu trajati od nekoliko sati do nekoliko dana, tako da se nekad mora prenoćiti na nekoj uskoj polici u samoj stijeni. Kada krene na uspon alpinista zavisi od sebe i svog partnera i stalno je izložen opasnostima od pada zbog popuštanja klina, povrede od odrona kamenja, izloženosti nevremenu i sl. Za alpinizam je neophodna kvalitetna i relativno skupa oprema koja se sastoji od različitih užadi, klinova, karabinera, spitova i sl. Svaki alpinista na usponu mora imati penjački pojas, kacigu i specijalne cipele-penjačice. Da bi mogao uspješno da odgovori na različite izazove, alpinista se obučava i osposobljava da boravi u planini, bez obzira na lokaciju, na najnepristupačnijim terenima, u bilo kojem dijelu svijeta, u svako godišnje doba i u najsurovijim vremenskim prilikama. Osnovna alpinistička znanja i vještine se stiču na ljetnjim i zimskim alpinističkim tečajevima, a kasnije se u praksi utvrđuju i dalje unapređuju.

Ekspedicijski vs alpski stil penjanja

Generalno, kada govorimo o penjanju na visoke planine, razlikujemo ekspedicijski i alpski stil penjanja. I jedan i drugi stil imaju svoje prednosti i nedostatke. Primjera radi vrhovi u visokim gorjima najčešće se penju planinarskim tj. ekspedicijskim stilom koji zahtijeva bolju logistiku i više vremena

provedenog na visini što omogućava bolju aklimatizaciju. Postavljanje više usputnih kampova znači komforniji boravak i nošenje manje količine opreme i hrane na dnevnoj bazi. Manje opterećenje istovremeno znači manji zamor, brže kretanje i više šanse za uspjeh. Tokom aklimatizacije planinari više puta prolaze iste dionice, što im omogućava da bolje upoznaju teren, na kritičnim mjestima postave fiksnu užad koju će koristiti tokom ekspedicije i tako povećati sigurnost uspona. Međutim, sama činjenica da na planini provode više vremena njihova je izloženost opasnim planinskim uticajima (ledničke pukotine, lavine, oluje...) veća nego kod alpinista koji

svoj "juriš na vrh" završavaju za nekoliko dana. Ekspedicijski timovi su brojniji od alpskih, logistička podrška i duži boravak na planini izazivaju i veće finansijske troškove, ali daju i više šansi za konačni uspjeh, zato se usponi u visoka gorja poput Himalaja uglavnom izvode u ekspedicijskom stilu. Za razliku od ekspedicijskog stila, usponi alpskim stilom su naporniji, znatno brži, ekstremniji, u nekim situacijama praktičniji, pa čak i bezbjedniji. Ovi usponi traju od jednog do nekoliko dana na visokim stijenama (suvim ili prekrivenim snijegom i ledom) dok ekspedicije u visokim gorjima mogu trajati i dva mjeseca. Zbog navedenog neki smatraju alpinizam čistijim oblikom planinarenja.

U zavisnosti od terena na kojima se odvija alpsko penjanje možemo podijeliti na sledeći način:

- **Alpsko penjanje po stijenama:** smjerovi od najmanje 500 metara (150 m) vertikalnog penjanja. Ove rute mogu imati učvršćene trajne spitove ili klinove na pojedinim mjestima, s tim što penjači najvećim dijelom koriste svoju tehničku opremu koju na kraju nose sa sobom.
- **Alpsko ledeno penjanje:** vertikalne rute sa miksom leda i snijega. Za penjanje i zaštitu potrebni su ledeni klinovi, dereze i cepin.
- **Alpsko mješovito penjanje:** to su smjerovi s kombinacijom stjenovitih i ledenih dionica.

Alpsko penjanje se može izvoditi na razne načine:

- **Slobodno penjanje:** penjanja gdje se oprema koristi samo za sigurnosnu zaštitu, a ne kao pomoć u penjanju.
- **Penjanje uz pomoć opreme:** usponi gdje se oprema koristi kao pomoć pri penjanju.
- **Čisto penjanje:** usponi gdje se korišćena oprema uklanja tokom uspona.
- **Solo penjanje:** usponi gdje se ne koristi nikakva tehnička oprema.

Tekst i fotografije:
mr Vlado Vujsić

Bobotov kuk 2523 Gospodar Durmitora

Bobotov kuk je najviši vrh Durmitora. Zajedno sa Bezimenim vrhom (2487 m) i Đevojkom (Soa, 2440 m) sačinjava najvišu i najimpresivniju stijenu na Durmitoru, zvanu „Soa Nebeska“, koja visinom od preko 800 metara dominira iznad doline Škrčkih jezera. Bobotov kuk dobio je ime po plemenu Bobota koje je u njegovoj blizini čuvalo stoku. Ovaj vrh ranije se zvao Ćirova pećina, dobivši ime po lovcu Ćiru Stijepoviću koji je, prema legendi, jednom prilikom u lovu u magli greškom ubio svog sina mislivši da je divokoza. Tada je vrh nazvan Ćirova pećina, po omanjoj polupećini ispod Bobotovog kuka, u kojoj je lovac Ćiro imao svoju čeku za lov na divokoze. Međutim, pošto je nelogično da bilo koji planinski vrh nosi naziv „pećina“, vrh je kasnije nazvan Bobotov kuk.

Prvi alpinistički uspon na Bobotov kuk (tada Ćirova pećina) izveo je 24. jula 1883. godine dr Oscar Baumann. Crnogorski učitelj Jovan Laušević, zajedno sa trojicom prijatelja (Petar Šaulić, Stevan Popović, Nešo Popović), izvršio je uspon na Bobotov kuk 27. jula 1887. godine i o tome ostavio zapis 1888. godine u „Glasu Crnogorca“. Prve penjačke uspone izveli su u istočnoj stijeni Bobotovog kuka D. Jakšić, Marijana Gušić i D. Paulić 1926. godine. Slovenački alpinisti Vlasto Kopač i Cene Malovrh 1940. godine izveli su prve zimske uspone na Bobotov kuk. Slovenački alpinisti iz AO Jesenice Ljubo Juvan i Marko Butinar 1955. godine prošli su novim smjerovima u jugozapadnim stijenama Bobotovog kuka. Južni greben Bobotovog kuka savladali su

Ferjan, Krapež, a njegov južni vrh u zapadnoj stijeni kao i jugozapadnu stijenu ispeli su Juvan i Butinar. Slovenački alpinisti iz Zasavlja Kalan i Kreže grebenski su priječili na Bobotov kuk sa Bezimenog vrha.

Bobotov kuk nalazi se između Bezimenog vrha sa zapadne i Đevojke sa jugoistočne strane i Lučinog vrha sa istočne strane. Od Đevojke ga razdvaja Škrčki pogled (2420 m), prevoj sa kojeg se pruža pogled na 800 metara duboku velelepnu dolinu Škrčkih jezera, a od Lučinog vrha dijeli ga prevoj Velika previja (2351 m), na kome se sreću markirane staze sjevernih i južnih pristupa na Bobotov kuk. Bobotov kuk je dominantan i impresivan i lako se uočava sa vrhova gotovo svih najviših planina u Crnoj Gori. Gledajući sa Žabljaka, Bobotov kuk dominira iznad svih ostalih vrhova, dajući poseban pečat ljepoti i kolosalnosti masiva Durmitora. Najimpresivnije strane Bobotovog kuka su njegova južna strana gledana sa Škrčkog ždrijela i Šarenih pasova, sjeveroistočna strana posmatrana sa Lučinog vrha, sjeverna strana kojoj se prilazi iz Valovitog dola i jugoistočna strana gledana sa Trojnog prevoja (2245 m).

Sa vrha Bobotovog kuka pruža se neopisiva visokogorska panorama cijelog masiva Durmitora. Svi vrhovi Durmitora su ispod nas. U pravcu sjevera ka istoku ređaju se slijeva nadesno Rbatina, Obla glava, Čvorov bogaz, Crvena greda, Meded, Terzin bogaz, Minin bogaz, a iza Savin kuk, Šljeme, Milošev tok, Bandijerna i Zupci, u pravcu juga Đevojka, Šareni pasovi, Prutaš i Gruda, a ispod njih pre-

lijepa dolina Škrke sa dva Škrčka jezera i planinarskim domom na travnatom platu između njih. Pogled ka jugu u daljini dopire do vrhova Vojnika, Sinjajevine i njenog Babjeg zuba, Moračkih planina, Maganika, impresivnih Komova i veličanstvenih Prokletija sa najvišim Jezerским vrhom (Maja e Jezerces, 2694 m). Naposljetku, u pravcu zapada vidimo stjenoviti vrh obližnjeg Bezimenog vrha, kanjon Sušice, Pivsku planinu i iza nje urezani kanjon Pive iza kojeg dominiraju vrhovi Volujaka, Bioča i Magliča. Pri vedrom vremenu, tokom jutarnjih sati, pogled se pruža u radijusu od nekoliko stotina kilometara, od Rudnika u Srbiji na sjeveru do Orjena na jugu, Čvrnsnice i Prenja na zapadu, Kopaonika na istoku i Zlatibora na sjeveroistoku. Na vrhu se nalazi limena kutija sa knjigom i pečatom za upisivanje posjetilaca.

Uspion na Bobotov kuk nije samo trofej planinarskog postignuća i ličnog poduhvata već i mogućnost da sa najviše tačke Durmitora spoznamo njegovu veličanstvenu ljepotu.

Bobotovom kuku može se pristupiti sjevernim pristupima iz pravca Žabljaka tj. Crnog jezera, kao i južnim pristupima sa Sedla i iz Dobrog dola.

Uspion na Bobotov kuk sjevernim smjerom iz Žabljaka najljepši je susret sa izuzetno raznovrsnim i specifičnim reljefom planine nastalim usljed snažnog djelovanja glacijacije intenzivnije čak i od glacijacije u Alpima i koji odlikuju izvanredni oblici i tragovi čak i iz ranijeg tercijarnog tektonskog ubiranja zemljine kore. Bogatstvo pejzaža, reljefa i razno-

Dolina Škrčkih jezera sa Bobotovog kuka

likosti ljepota visoke planine Durmitor daleko je bogatije kada se Bobotovom kuku pristupa sa sjeverne strane u odnosu na ostale pristupe sa južne strane planine. Prije svega, pejzaž neopisivog Crnog jezera, raznolikost šuma i njihova hladovina, svježina i žubor Mlinskog potoka, otvoreni prostor planine prošaran livadama, kamenjem i specifičnim borom krivuljem, živopisni katun u dolini Lokvice, padina Prla i Biljegov do, čuvena Ledena pećina, snježanici i lednici koji se zadržavaju do kraja jula mjeseca. Tome svakako treba dodati „kamenno more“ Valovitog dola i impresivnu sjevernu stijenu Bobotovog kuka koja se uzdiže nad njim. Sve te različite nivoe ove prelijepo planine moguće je doživjeti isključivo sjevernim pristupima Bobotovom kuku iz Žabljaka.

Južni pristupi Bobotovom kuku, iako vremenski skoro dvostruko kraći, ne nude mogućnost uspinjanja kroz šume i cjelovit doživljaj i upoznavanje raznolikosti ljepota svih nivoa ove prelijepo planine. Kraće južne pristupe karakteriše kretanje po lakše prohodnom terenu i otvorenom predjelu bez šuma, vremenski kraće ture uspona kao i manja visinska razlika u usponu. Nasupot tome, duži sjeverni pristupi odlikuju se prolaskom kroz četinarsku i listopadnu šumu, kretanjem po otvorenom prostoru kroz centralni masiv Durmitora, vremenski dužim turama uspona kao i većom visinskom razlikom u usponu. Južni pristupi na Bobotov kuk traju do tri sata dok sjeverni traju pet i po sati. I kraći i duži pristupi imaju svojih prednosti. Ipak, valja naglasiti da je uspon na Bobotov

kuk dužim pristupom sa njegove sjeverne strane daleko impresivniji i potpuniji doživljaj, naročito kada se iz Valovitog dola (na oko 2000 mnv) uspinje ispod grandiozne 500 metara visoke sjeverne stijene Bobotovog kuka ka prevoju Velika Previja (2351 m). Ovako impresivan doživljaj približavanja Bobotovom kuku nemoguće je steći tokom kraćih pristupa sa južne strane, sa prevoja Sedlo i iz Dobrog dola. Oni koji požele da tokom uspona na Bobotov kuk bolje upoznaju Durmitor, koristiće duže pristupe, dok će ostali koji žele da se na Bobotov kuk popnu za kraće vrijeme i lakšim i prohodnijim terenom koristiti kraće pravce.

Sjeverni pristupi iz pravca Žabljaka, tj. Crnog jezera idu preko doline Lokvice ili Ledene pećine. Oba pristupa spajaju se na stazi u Biljegovom dolu, koja preko Valovitog dola vodi do podnožja sjeverne stijene Bobotovog kuka a zatim do vrha. Južni pristupi idu sa prevoja Sedlo preko doline Surutke ili Trojnog prevoja kao i iz doline Dobri do preko Urdenog dola i Mliječnog dola. Pristup sa Sedla obilazi Uvitu gredu i postoje dva načina obilaska Uvite grede - prvi markirani pristup preko prevoja u Uvitioj Gredi (2140 m) sa lijeve (zapadne) strane Uvite grede i drugi nemarkirani pristup preko Uvitog ždrijela (2020 m) sa desne (istočne) strane Uvite grede. Oba pristupa dovode nas na isto mjesto, na markiranu stazu iza Uvite grede, na prag Valovitog dola, odakle nastavljamo ka Bobotovom kuku.

Svi južni pristupi sastaju se kod jezera Zeleni vir (2028 m), najvišeg glečerskog jezera na Durmitoru, odakle se nastav-

lja uspon 500 visinskih metara do vrha Bobotovog kuka. Od južnih pristupa atraktivniji i živopisniji je pristup preko Sedla, iako je uspon preko Urdenog dola i Mliječnog dola vremenski kraći i manje eksponiran. Takođe, postoje i dvije stare izbljedjele markacije, sa Sedla i iz Dobrog dola, koje se sastaju u podnožju Vjetrenih brda, a zatim prolaze kroz njih i spajaju se u dolini Surutke sa novom markacijom koja vodi do Zelenog vira i dalje do vrha Bobotovog kuka. Bobotovom kuku moguće je pristupiti i iz doline Škrke preko prevoja Samar (2075 m) i Zelenog vira. Najzad, na Bobotov kuk može se popeti i grebenskom turom sa obližnjeg Bezimenog vrha.

Za uspon na Bobotov kuk najčešće se koriste četiri markirana pristupa - dva sjeverna pristupa iz Žabljaka i dva južna pristupa sa Sedla i iz Dobrog dola. Oba sjeverna pristupa na Bobotov kuk iz Žabljaka markirana su cijelom svojom trasom, kao uostalom i svi južni pristupi (sa Sedla, iz Dobrog dola preko Ordenog dola i Mliječnog dola, i iz Škrke preko Samara i Zelenog vira). Ostali pravci djelimično su nemarkirani ili na njima postoji stara, slabije vidljiva i izbljedjela markacija koja nije obnovljena (pristupi kroz Vjetrena brda). Kraće nemarkirane dionice (preko Trojnog prevoja i Velike struge) na ovim pravcima su prohodne i jednostavne za orijentaciju u prostoru, iako se za njihovo prolaženje savjetuju dobri vremenski uslovi zbog lakšeg snalaženja i kretanja.

Tekst i fotografije:
mr Vlado Vujisić

Bobotov kuk iz Žabljaka preko Lokvica i Biljegovog dola

Žabljak (1450 m) – Crno jezero (1416 m) – Jakšića mlin (1425 m) – Indini dolovi (1750 m) – katun Lokvice (1693 m) – Prla (1965 m) – Biljegov do – Valoviti do (2027 m) – Velika previja (2351 m) – Škrčki pogled (2420 m) – Bobotov kuk (2523 m)

ISHODIŠTE: Orijentacione table kod Perila, tj. ispred rampe za ulazak u NP Durmitor, kod skretanja puta za vikend - naselje Ivan do, na oko dva kilometra od Žabljaka ka Crnom jezeru. Odavde je moguće nastaviti kroz Ivan do ili pak produžiti pravo još oko 500 m do Crnog jezera, gdje su takođe orijentacione table za Bobotov kuk.

USPON: Desnom stranom Ivan - dola ili desnom stranom Crnog jezera, staza nas za deset minuta dovodi do idiličnog mjesta i Jakšića mlina, vodenice pored Mlinskog potoka, na oko 300 metara od njegovog ulivanja u Crno jezero. Sa obale potoka prelazimo drveni mostić i krećemo na uspon, prvo strmom, zatim horizontalnijom prijatnom stazom kroz visoku četinarsku šumu, a nakon toga nekoliko stotina metara blažim umjerenim usponom. Uskoro stižemo do stjenovite platforme Kamenjača, na ivici šume, odakle vidimo Žabljak i dio Crnog jezera. Nalazimo se na pola uspona do izlaska iz šume, na 30 minuta od Mlinskog potoka. Nastavljamo kretanje prolazeći kroz najviši šumski pojas od bukovih stabala i dolazimo do praga Indinih dolova ispred nas, lociranih između Međeda i Starog katuna. Nailazimo na stub sa orijentacionim tablama koji pokazuje račvanje staza pod uglom od

90 stepeni: u produžetku staze ka Brojštima, Lokvicama, Biljegovom dolu i Bobotovom kuku, a desno, strmo naviše pored ploča ka Starom katunu, Koritima, Ledenoj pećini i Bobotovom kuku. Uspon dovde od Mlinskog potoka, vinskih razlike 300 m, trajao je jedan sat. Odavde nastavljamo uspon ka Bobotovom kuku preko Lokvica ili preko Starog katuna i Ledene pećine. Obje varijante uspona iz Indinih dolova završavaju se na gornjoj ivici Biljegovog dola odakle se uspon nastavlja preko Valovitog dola, Velike previje i Škrčkog pogleda.

Sa raskrsnice staza nad Indinim dolovima nastavljamo pravo u pravcu Lokvica, najprije se malo spuštajući i presijecajući poprijeko jednu od udolina. Dolazimo do vertikalne glatke stijene na desnoj strani, odakle ulazimo u užu klanac dužine oko jednog kilometra. Uspon u početku klanca je najduži, zatim slijedi kraći silazak i ponovni uspon oko dvadeset metara kroz najuži dio klanca, kroz stijene razbijene radi prolaza. Ovo mjesto se zove Tijesno brojište jer su tu nekada prebrojavane ovce. Ubrzo nakon ovog mjesta, počinjemo da se spuštamo u Male lokvice, gornji tj. sjeverni dio ledničkog cirka Lokvice, prolazeći pored stalne lokve i napuštene Radulove kolibe. Pitomo valovito dno Malih lokvica nalazi se između stjenovitih padina Međeda sa lijeve tj. istočne strane, obraslih klekom, i strmih sipara Čvorovog bogaza sa desne tj. zapadne strane. Prošavši sredinom udoline, uspinjemo se na plato koji razdvaja Male od Velikih lokvica. Na platou se nalaze tri pastirske kolibe od kojih su dvije prilagođena za sklonište i imaju samo drvene ležajeve za osam osoba. Oko skloništa je pogodan prostor

za planinarsko logorovanje. Tu je i katun porodice Kovačević, koja ovdje boravi sa svojim ovcama od proljeća do kraja jeseni, praveći mliječne proizvode i kod koje je moguće kupiti pivo i sokove. Ovdje je i stub sa orijentacionim tablama i raskrsnica markiranih staza za Bobotov kuk, Bezimeni vrh i Ledenu pećinu preko Biljegovog dola kao i za Terzin bogaz i Međed preko Bavana i Velike previje i silazak sa nje u dolinu Velika kalica u kojoj je alpinistički bivak. Da bismo došli do Lokvica od Indinih dolova bilo nam je potrebno 30 minuta, a od Mlinskog potoka oko dva sata. Odavde vidimo zeleno jezerce kružnog oblika Vir u Lokvicama, prečnika 80 m, koje se nalazi 107 m niže na dolinskom dnu Velikih lokvica i koje u kasno ljeto presuši. U Lokvicama su i dva izvora, od kojih je jedan nadomak katuna, pri dnu jedne padine.

Od katuna u Lokvicama nastavljamo uspon stazom koja ubrzo izlazi na sipare u podnožju Čvorovog bogaza. Na početku sipara, ispod stijena u jaruzi, 15 m ispod staze, nalazi se izvor vode koji nikada ne presuši. Staza dalje ide južnim padinama Čvorovog bogaza i spaja se sa sličnom stazom koja na malo višem nivou takođe presijeca sipare iz pravca Starog katuna. Staza se zatim uspinje predjelom zvanim Prla oko 200 m naviše prema prevoju između Čvorovog bogaza i Zelenih pasova. Kroz usko ždrijelo izlazimo na prevoj 1965 m, gdje počinje Biljegov do, džinovski cirk prečnika 600–700 m u srednjem dijelu i više od 1000 m u gornjem dijelu, koji se unovraćuje prema Lokvicama. Ovdje nailazimo na stub sa orijentacionim tablama, i to desno ka Ledenoj pećini (45 minuta), pravo za Bobotov kuk (dva i po sata) i Bezimeni vrh

Masiv Durmitora sa Bobotovog kuka

(dva sata), i lijevo za Minin bogaz (jedan i po sat). Od raskrsnice u dnu Biljegovog dola nastavljamo stazom za Bobotov kuk zelenim dnom doline pored manjih vrtača i, prešavši najniži sipar, počinjemo uspon preko nekoliko stjenovitih stepenica ka gornjem dijelu Biljegovog dola. Kod posljednje stepenice dolazimo do natpisa na glatkoj stijeni tj. raskrsnice smjerova – nadesno ka Ledenoj pećini i pravo ka Valovitom dolu. Desetak metara iznad ugledaćemo Do pod Rbatinom, smješten ispod nekoliko stotina metara visokih istočnih stijena Rbatine. Uskoro izlazimo na prag Valovitog dola i nastavljamo stazom spuštajući se travnatom stranom dvadesetak metara, da bi nakon 200 m došli do raskrsnice markiranih staza (2080 m) za Bobotov kuk i Bezimeni vrh. Oba vrha svojim sjevernim stijenama zajednički dominiraju iznad Valovitog dola, uzdižući se oko 500 metara nad njim. Pratimo markaciju za Bobotov kuk i ulazimo u čuveno „kamenno more Valovitog dola”, krećući se njegovim lijevim obodom. Dno Valovitog dola prekriveno je sa nekoliko travnatih platoa, a negdje i sa rastinjem kleke. Nezaobilazno je prelaženje velikog kamenja i stijena, na prostoru dužine 400 m i širine 200 m, da bismo naposljetku stigli ispod padine kojom ćemo se uspinjati ka prevoju Velika previja (2351 m), nekada poznatoj kao Lučina previja, koja razdvaja Bobotov kuk sa zapadne od obližnjeg Lučinog vrha (2396 m) sa istočne strane. Na zaravni ispod strme padine Kleknate glavice (2179 m) u podnožju Lučinog vrha nekada se nalazilo planinsko sklonište sa osam ležajeva, koje je 1977. godine sagradio Branislav Cerović, otac planinarstva na Durmitoru. Nakon 3 - 4 godine uništeno je požarom i još

uvijek nije ponovo sagrađeno. Nastavljamo uspon ka Velikoj previji strmim i napornim usponom pored oko 50 m visoke stjenovite strane, iznad koje se krivudavom stazom po siparima uspinjemo na prevoj Velika previja. Ovdje nas dočekuje velelepni prizor, iza nas na grandiozni stjenoviti cirk Valovitog dola sa vrhovima centralnog i sjevernog Durmitora u pozadini, a ispred nas na južnu stranu Durmitora i vrhove Zubaca, Bandijerne i Šljemena, Bolja i Lojanika, Sedlene grede, Trojnog prevoja, kao i na cirkove Mliječnog i Ordenog dola, a iza njih Dobrog dola, kanjona Komarnice i masiva Vojnika. Odatle do vrha Bobotovog kuka ostaje nam još 30 minuta. Nastavljamo uspon prateći markaciju po stazi ispod južne strane Bobotovog kuka u pravcu prevoja Škrčki pogled (2420 m). Na stijeni u podnožju Bobotovog kuka nailazimo na spomen ploču Jovanu Lauševiću, koji je 1888. godine planinario u predjelu Bobotovog kuka i o tome ostavio zapis. Nakon nekoliko minuta uspona izlazimo na Škrčki pogled, jedan od najljepših i najimpresivnijih planinskih prevoja na Durmitoru. Kao što mu samo ime govori, sa njega se pruža pogled na dolinu Škrčkih jezera, srce Durmitora i njegov najljepši kutak. Iznad istočne i južne strane Škrčkih jezera uzdižu se Šareni pasovi, Prutaš i Gruda, a na sjevernoj Bezimeni vrh, Bobotov kuk, Đevojka, Planinica i Suvi klek. Južno od prevoja vidimo impresivni vrh Đevojka (Soa, 2440 m), čija se okomita zapadna stijena stropoštava u ambis Škrke. Na suprotnoj, sjevernoj strani, gledamo stijene Bobotovog kuka i Bezimenog vrha. Nastavljamo stazom pravo, hodajući desno iznad provalije ka Škrki, da bi već nakon dvadesetak metara od prevoja

staza skrenula udesno u stijene Bobotovog kuka. Prolazimo stazom prelazeći teren od manjih terasica, udubljena i sitnih sipara, i dolazimo do same stijene. Uspinjući se osiguranom stazom pored stijene, primijetićemo da je jedna stijena na stazi malo ispučena pa je pomoću ruku i pojačanom pažnjom obilazimo. Nastavljamo kretanje po stazi uz stijenu sa naše lijeve strane pa, uspinjući se pored stijene sa desne strane preko urezanih udubina i terasica i prelazeći istu oko desetak metara visine, izbijamo na blaži stjenoviti teren i preko raspucalih stjenovitih ploča izlazimo na vrh Bobotovog kuka (2523 m). Na vrhu nas dočekuje limena kutija sa knjigom za upisivanje i pečatom. Svi vrhovi Durmitora su ispod nas, a dalje iza njih i sve najviše planine Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije i Albanije.

SILAZAK: Silazimo po stazi uspona.

Više o ovoj, kao i ostalim turama i usponima na Bobotov kuk i ostalih 40 vrhova Durmitora možete pročitati u novoj knjizi mr Vlada Vujisića „DURMITOR Nacionalni park”, koja je vodič sa opisanih 90 uspona, a ujedno i bogata monografija Durmitora sa čak 400 fotografija.

Knjiga se može kupiti u Podgorici, Nikšiću, u Turističkoj organizaciji Žabljak, kao i u BIH, Sloveniji i Hrvatskoj, a može se naručiti i direktno kod autora u preprodaji.

Kontakt:

Podgorica: +382 67 210 201; Žabljak: +382 52 361 802; Nikšić: +382 67 888 887; Srbija i Hrvatska: +381 66 300 770; BIH: +387 65 672 840; Slovenija: +386 30 666 900;

www.durmitornacionalnikipark.com

Dvije decenije od osnivanja Planinarskog kluba "Gorica"

JUBILEJ ZA POŠTOVANJE

Piše: Edita Files Bradarić, predsjednica Kluba

Dok razmišljam kako za „Planinarske novine“ predstaviti dvadesetogodišnji rad Planinarskog kluba „Gorica“ iz Podgorice a da se ne ponavljam, jer je povodom te godišnjice objavljen opširan članak u našem posljednjem, 25. broju Biltena (<http://pkgorica.me/jubilarni-bilten-broj-25-20-godina/>), dobijam tužnu vijest da je umro Miodrag Mijo Kovačević.

Dvije nedjelje ranije razgovarali smo telefonom i dogovarali se da mu dodam naš novi Bilten. Nažalost nije stigao da ga pročita. Po snazi Mijovog glasa osjetila sam da je dobro i da je ponosan što je pobijedio još jednu zlokobnu bolest u ovim poznim godinama. Zaključio je da je tome značajno doprinijelo bavljenje planinarstvom, to što nije nikad pušio i nije bio sklon piću.

Mijo je bio prva osoba koja me je uvela u planinarstvo i s kojom sam napravila

prve korake po crnogorskim planinama. I tada, 1999. godine, već u sedmoj deceniji, kao predsjednik PD „Komovi“ izgarao je od želje i truda da svakog ko je pokazivao imalo interesovanja za planinarenje zadrži na planinarskim stazama za duži period. To mu je, u mojem slučaju i uspjelo. Organizovanost i iskustvo u profesionalnom radu iz socijalističkih vremena bio je pravi melem prilikom osnivanja novih klubova.

Mnogim klubovima je pomogao u osnivanju, pa je tako bio i jedan od najzanimljivijih pokretača i osnivača Planinarskog, tada društva, a sada kluba „Gorica“ 2001. godine. Mijo i još nekoliko iskusnih planinarskih aktivista postavili su temelje jednog ozbiljnog i dugotrajnog društva. „Gorica“ je od početka održala kontinuitet u radu i entuzijazam koji se nesebično prenosio godinama, dostigavši u dvije decenije skoro 1000 planinarskih akcija,

u kojima je učestvovalo 400 članova. Razni profesionalni profili i afiniteti naših članova iskorišteni su za brojne druge aktivnosti koje idu uz planinarstvo, tako da su zavidne visinske rezultate po planinama Crne Gore, Balkana i Evrope pra-

tile i brojne druge aktivnosti, od čega su najznačajnije izdavačka djelatnost i održavanje i promocija planinarskih staza.

Iz naše posvećenosti Kučkim planinama, koja nas prati od početka, proizišla je tradicionalna međuklupska planinarska manifestacija „Dani Gorice na Bukumirskom jezeru“, izdavanje „Vođiča kroz Žijovo“ i izgradnja Planinske kuće Petrović. Promovisali smo nekoliko prigradskih staza Podgorice (Vežešnik, Malo brdo, Busovnik, Živa i Ilijino brdo) koje su svoj značaj posebno dobile u vrijeme epidemioloških mjera i zabrana. Ponosimo se i što smo domaćini u održavanju dionica planinarskih staza nacionalne mreže na transverzalam PPT „Orjen-Lovćen-Rumija“ i CT-1 Planinama Crne Gore i nadam se da time pružamo primjer ostalima.

Godine 2010. „Gorica“ se priključila skupini od 16 društava i klubova iz sedam zemalja Balkana koja svake godine organizuje Balkanske susrete planinara u drugoj zemlji. Kao organizator dva susreta, na Veruši 2012. i na Lovčenu 2017. godine, pokazala je svoju sposobnost u organizaciji ovakvih međunarodnih planinarskih susreta i uspješno promovisala crnogorsko planinarstvo izvan granica naše zemlje.

Klub je u dvije decenije prebrodio tri preregistracije od osnivanja (2005, 2012. i 2018.). Zahtjevi za sportsko-takmičarskim disciplinama u planinarstvu (planinsko trčanje, maratoni, hodanje sa krpljama, planinska orijentacija, turno skijanje) uvode posebnu dinamiku u klubove, što nam predstavlja mogućnost da više prihvatimo i podržimo mlađe članove koji će u budućnosti na-

Nagrade od PSCG veteranima i klubu 2017. god.

staviti našu planinarsku tradiciju.

Kako će za sljedećih 20 godina izgledati planinarstvo ili kako će biti organizovano kao sportska i društvena aktivnost - teško je pitanje. Uspješnost planinarskog kluba, kao amaterske sportske or-

ganizacije, zasniva se na volonterizmu i velikom entuzijazmu, nesebičnosti i solidarnosti osoba koje vode klub. Mislim da će toga biti sve manje i da će se ljubitelji prirode i planina organizovati privatno, u užim krugovima, ili će postati konzumenti usluga profesionalnih i profitnih organizacija ili agencija.

Živi bili pa vidjeli, do tada samo hrabro u nove planinarske pohode i avanture.

Čestitka predsjednika PSCG povodom jubileja PK "Gorica"

Povodom obilježavanja 20 godina od osnivanja Planinarskog kluba "Gorica", predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore, Dragan Bulatović je uputio srdačne čestitke svim aktivnim i bivšim članovima kluba, upravi i predsjednici Editi Files Bradarić, te iskazao zadovoljstvo bogatom saradnjom i razumijevanjem koje je PSCG imao u prethodnom periodu sa klubom „Gorica“.

„Ponosni smo što u našoj planinarskoj porodici imamo takav klub, koji je u posljednje dvije decenije dao nemjerljiv doprinos razvoju i popularizaciji crnogorskog planinarstva, kao i njegovoj promociji izvan granica naše zemlje.

Gotovo četrinsto planinara, koliko je prošlo kroz PK "Gorica" u prethodnom periodu, skoro hiljadu planinarskih izleta i pohoda, stotine kilometara obilježenih i uređenih planinskih staza, značajni visokogorski usponi i brojne publikacije sa planinarskom tematikom doprinijeli su da se ovaj klub pozicionira kao jedan od najaktivnijih i najuspješnijih i Crnoj Gori. Navedeno potvrđuju i brojna priznanja i nagrade dodijeljena klubu i istaknutim pojedincima.

U godini jubileja, kada Planinarski savez Crne Gore obilježava 70, a vaš klub 20 godina od osnivanja, prilika je da iskažemo respekt i zahvalnost prema

svim planinarima koji su, u prethodnim decenijama, nesebečno uložili svoj entuzijazam, energiju, znanje i vrijeme da bi uzdigli crnogorsko planinarstvo na današnji nivo. Vjerujem da su njihovi primjeri najbolji podstrek za generacije koje će stasavati u budućnosti, nizati nove uspjehe, pomjerati granice i dalje pronositi slavu crnogorskih planina i našeg planinarstva.

U to ime, budite zdravi, veseli i uzbrdo brzi. Želim vam još mnogo godina uspješnog rada, puno dobrih akcija i lijepog druženja na planinskim visovima“, poručio je predsjednik Bulatović.

MAJSKI USPON NA VOJNIK I DRUŽENJE KOD MOLOVE KOLIBE

Odlučno vrijeme, fantastična atmosfera na 14. „Prvomajskom uranku“ (koji je ranije odložen zbog nepovoljne epidemiološke situacije), uticali su da se oko 300 planinara, rekreativaca i ljubitelja prirode okupi u samom podnožju planinine Vojnik, kod „Molove kolibe“.

Prisustvovali su prijatelji kluba iz svih krajeva Crne Gore: Pljevalja, Berana, Žabljaka, Podgorice, Budve, Kotora kao i Herceg Novog i time učinili ovo druženje veličanstvenim u svakom pogledu.

Uz pripremljen ručak i osvježjenje, potrudili smo se i za lijepu atmosferu uz muziku i ples.

Hvala svima koji su došli i učestvovali na manifestaciji po kojoj je klub prepoznatljiv u regionu i šire.

PK "Montenegro tim"

Foto: Privatna arhiva

Priznanje predsjedniku PSCG Draganu Bulatoviću

izvor: www.pscg.me

Predsjednik PSCG prof. dr Dragan Bulatović prisustvovao je u Prijedoru, 15. maja 2021. godine, Izornoj skupštini Planinarskog saveza Republike Srpske i tom prilikom mu je uručeno Priznanje za saradnju i doprinos razvoju planinarstva. Na sjednici je izabrano novo rukovodstvo PS Republike Srpske. Funkciju predsjednika će i u narednom mandatu obavljati dosadašnji predsjednik Ljubiša Aramanda, dok je dosadašnji potpredsjednik Radoje Vojvodić izabran za predsjednika Nadzornog odbora. Novi potpredsjednik PSRS je Milan Vujović iz Gacka. Izabran je novi Upravni odbor i Vijeće časti, dok će funkciju predsjednika Skupštine i u narednom mandatu obavljati Rajko Lekanić.

Na sjednici su usvojeni izvještaji o radu za prethodnu godinu, kao i Plan i program rada za 2021. PSRS je, kako je konstatovano na Skupštini, u prethodnom periodu ostvario impresivne rezultate u pogledu omasovljenja članstva, ali i na polju razvoja i unapređenja planinarske infrastrukture. Podižu se novi i obnavljaju postojeći planinarski domovi širom Republike Srpske, uređuju se planinarske staze i ferate, organizuju se takmičenja i druge planinarske manifestacije, školuju se planinarski vodiči...

Skupština je bila prilika da se dodijele nagrade i priznanja zaslužnim ekipama i

pojedincima. Priznanja za saradnju i doprinos razvoju planinarstva dodijeljena su predsjedniku našeg Saveza Draganu Bulatoviću i predsjedniku Planinarskog saveza Srbije Isu Planiću.

Predsjednik Bulatović je u pozdravnom obraćanju planinarima Republike Srpske prenio pozdrave crnogorskih planinki i planinara i poželio im uspjeh u daljem radu. Zahvalio se na dosadašnjoj saradnji, čestitao novom rukovodstvu i istakao, između ostalog, da naše saveze i države povezuje mnogo toga zajedničkog, a prije svega prekrasne planine koje čine

najljepši dio Dinarida. Nepohodnost daljeg povezivanja i jačanja međusobne saradnje PSRS i PSCG su davno prepoznali, a 2017. godine i zvanično formalizovali Ugovorom o saradnji.

„Naša je iskrena želja, a siguran sam da je i vi dijelite, da se ubuduće češće sriječemo i družimo na Kozari i Bjelasici, na Magliču i Durmitoru, na Romaniji i Maganiku, na Leotaru i Orjenu i drugim našim i vašim prekrasnim planinama“ zaključio je Bulatović i pozvao predstavnike PSRS u uzvratnu posjetu Crnoj Gori prilikom proslave 70 godina od osnivanja Planinarskog saveza Crne Gore.

Pored predsjednika PSCG, Izornoj skupštini PSRS je prisustvovao i predsjednik Opštine Kolašin Milosav Bato Bulatović. Njih dvojica su, takođe, bili gosti gradonačelnika Danijela Pavlovića na proslavi Dana grada Prijedora koja je održana 16. maja. Oni su prisustvovali Svečanoj akademiji upriličenoj tim povodom u gradskom Pozorištu. Takođe su prisustvovali prijemu koje je organizovao gradonačelnik Pavlović za delegacije prijateljskih i bratskih opština i gradova Kikinde, Indije, Velenja i Kolašina. Zajedno sa ostalim delegacijama položili su vijenac na spomenik partizanskim borcima poginulim prilikom oslobođenja Prijedora 1942. godine.

Foto: Privatna arhiva
Upriličen obilazak grada

Iz knjige Milana Radovića "Nebeske note" - (2011) IIC Narodna misao - Podgorica

ELBRUS - DIVOVSKI VRH MITSKE PLANINE

Milan Radović

Kavkaz, ledena planina divovskih grebena i glečera, smješten je između Crnog mora i Kaspijskog jezera u dužini 1500 km. Njegovim grebenima se proteže granica između Rusije i Gruzije, između Evrope i Azije. Kavkaz je mitska planina pomenuta još u grčkoj mitologiji. Za nju je bio prikovan Prometej, sin Japeta i boginje Temide i brat Atlasa. Prometej i danas predstavlja oličjenje hrabrosti i ponosa, velike čovekoljubivosti i težnje za slobodom. Prometej je napravio čovjeka od gline i ukrao vatru sa Olimpa i predao je ljudima. Zevs je naredio svojim slugama Kratosu i Biji da savladaju Prometeja i da ga odvedu na kraj svijeta gdje ga je Hefest prikovao neprobojnim okovima, na planini Kavkazu. Zevs je poslao orla Etona da svaskodnevno Prometeju kluca utrobu. Herakle, sin Zevsov, ispunjavajući jedan od svojih dvanaest zadataka prolazio je pored Kavkaza, došao do Prometeja, ubio orla strijelom i oslobodio ga, a Zevsu, kao zamjenu, obećao besmrtnost-Kentaura Hirona. Prometej se vratio na Olimp, ali je sa sobom i dalje morao nositi stijenu za koju je prikovan.

Poslije četvorodnevno putovanja u skućenom kombiju, spavanje u šatoru je doško kao najveći luksuz. Nisam se budio sve do sedam ujutru. Za danas je planiran prvi aklimatizacioni uspon. Iz kampa Adil Su koji je na nadmorskoj visini 1800 metara krećemo u 8,30 časova. Prolazimo kroz selo uz obalu rijeke Baksan i upućujemo se prema padinama Kubašvatija sa lijeve, sjeverne strane uz obalu zapjenušane planinske rijeke Irik. Idemo pored izvora mineralne vode, malo se osvježavamo, pa dalje uz padinu. Vrijeme je sunčano. Nas sedmoro – osmoro se nakon polovine uspona izdvaja i u 13,30 dostiže zadatu visinu od

3200 metara. Tokom drugog dijela uspona, sve vrijeme imamo pogled na dvije kupe Elbrusa. Pod snijegom i gotovo identične ličile su na grudi djevojačke. Na dosegnutoj visini se zadžavamo oko pola sata i nakon toga krećemo nazad. Usput srećemo one članove tima koji nisu bili baš tako brzi, a imaju želju da dosegnu planiranu visinu prvog aklimatizacionog dana. Prošavši kroz selo, svraćamo do jedne radnje kako bi se osvježili hladnim pivom. Po povratku u kamp, zahladnjelo je i počinje kiša, kao prvi znak da smo u planinskom području.

4. jul 2009.

Ovog jutra ustajemo u 7 sati, ličnu higijenu završavamo na zajedničkom koritu sa desetak česama hladne vode. Sve me ovo podsjeća na služenje vojnog roka. Kolektivni duh je ovdje prisutan

na svakom mjestu, kao spomenik velike komunističke ere bivšeg Sovjetskog saveza. Danas je drugi aklimatizacioni dan. Krećemo u 8,30 časova, kombijima prema naselju Čiget udaljenom 5 km od kampa prema zapadu, na putu za Elbrus. S tom razlikom što se Elbrus nalazi sa lijeve, a Čiget sa desne strane doline. Naselje Čiget je u stvari turistički kompleks sa nekoliko hotela, pijacom na kojoj se prodaju proizvodi domaće radinosti, radnje sa suvenirima i nekoliko restorana sa lokalnom kuhinjom. Specijalitet je jelo zvano šašljik, neka vrsta roštilja od ovčijeg i telećeg mesa.

Karta za žičaru iz ovog mjesta košta 600 rubalja ili 10€. Dragan kaže da je prošle godine bila upola jeftinija. Troškovi ove ekspedicije se povećavaju, ali sve je to u zoni planiranog. Žičarom izlazimo do 2700m/nm. Odatle formiramo kolo-»

nu, i najprije širokom, pa zatim uskom stazom, krećemo prema ovom vrhu koji se nazire gore u magli. Duva nekakav vjetar, hladno je, ali pogled prema moćnom vijencu Kavkaza na gruzijskoj strani, ostavlja bez daha. Oštri vrhovi pod velikim sniježnim naslagama i ogromne vertikalne stijene neodoljivo podsjećaju na Himalaje. Pored staze nailazimo na table sa upozorenjem da se nalazimo u pograničnoj zoni. Zbog nesigurne zone, vojska nam nije dozvolila uspon na jedan od vrhova iz baze Ulu Tau, pa smo se odlučili za Čiget sa koga se pruža pogled na Elbrus na sjeveru i čuvenu Užbu na jugu.

Popeli smo vrh visok 3430m/nm, ovoga puta svi zajedno, i u koloni. Upoznali se sa dva Slovenca, i fotografisali se sa njima tako da je na vrhu bila zastupljena bivša Jugoslavija.. Sa vrha se pruža direktan pogled na Elbrus preko puta (tamo ćemo sutra), na koji se navlače nekakvi oblaci, koji ne obećavaju. Ispod Elbrusa, prema vrhu na kojem smo bili juče, na samoj granici sniježne zone, gledamo veliku opservatoriju. Kažu da je iz nje najbolje posmatranje zvijezda u Rusiji. Nakon polusatnog uživanja krećemo nazad. Spuštamo se Čiget, ovoga puta koristeći i gornju žičaru, jednosjed, pa imamo dosta vremena od zakazanog okupljanja u 16 časova. Koristimo ga da obidemo pijacu, kupimo nešto suvenira i odemo do radnje alpinističke opreme u blizini. Iz nje sam izašao brže nego što sam ušao, vidjevši cijene koje su veće nego u Šamoniju.

5. jul 2009.

Pošto smo prethodna dva dana odradili po planu, dva aklimatizaciona uspona, cijela ekipaspremno dočekuje kretanje

na uspon. Poslije doručka slijedilo je pakovanje šatora i ostale opreme. Tačno u 10 sati kombijima krećemo prema desetak kilometara udaljenom Azau, turističkom mjestu od kojeg počinju svi usponi na Elbrus. Mjesto se nalazi na 2200m/nm, i iz njega polaze gondole i žičare, koje koštaju 600 rubalja (15 eura) i krećemo gore. Samo je Neša krenuo pješice, ja sam mu obećao da ću se starati o rancu. Kasnije ću zažaliti zbog svog dobročinstva jer je prelazak sa gondolena gondolu komplikovan i zahtijeva prenošenje ranaca više desetina metara do sljedeće žičare. Ima ih ukupno tri. Prva gondola nalazi se na visinu od 2900 metara. Druga na 3450, do stanice Mir. Kabina na žici prelazi visoko preko dolina, potoka, nabujalih od topljenja snijega, i ogromnog kamenja ugašene lave. Od stanice Mir dalje idemo žičarom jednosjedom. Boris i Đaja odlaze prvi da sačekaju i skidaju rance koje upućujemo posebno, jedan po jedan. Za tu uslugu smo morali prikupiti nešto novca, radnici koji opslužuju žičaru koriste svaku priliku da vam traže novac, iako ste platili kartu. Tako stižemo do mjesta koje se zove Garibaši na 3700m/nm, od kojeg počinje vječita granica snijega i leda na ovoj planini. Niko od članova ekspedicije nema problema sa visinom na kojoj smo se naglo našli. Očigledno, svi su adekvatno aklimatizovani. Mnoge ekspedicije ostaju ovdje bar jedan dan, podigavši kamp na ledniku Garibaši. Naš cilj je gore, još 400 metara visinskih.

Na izlazu sa žičare sačekuju nas neki momci i traže plaćanje ulaza u nacionalni park što košta 1000 rubalja. U civilu su, bez ikakvih oznaka, tako da traju pregovori i ubjeđivanja kako bi se uvjerali da se radi o taksi koja se mora platiti. Dobijamo karte kao dokaz da

smo platili onima kojima treba, nije rijetko da vam ovdje priđu ljudi i uzmu novac za ovu uslugu, a potom se izgube. Tek kad vam priđu oni koji su zaista ovlašćeni za naplatu takse, uvidite da ste prevareni. Dogovaramo prevoz rančeva ratrakom, ta usluga nas košta 100 dolara ili po 120 rubalja pojedinačno. Krećemo uz planinu, konačno pješice. Staza vodi širokom površi pored staza za skijaše i bordere. Sa lijeve strane nalazi se ograđeni poligon za akrobatsku vožnju bordova. Polako napredujemo gore i gledamo kako borderi skaču preko improvizovanih skakaonica po nekoliko desetina metara. Mnogi od njih padaju i kotrljaju se toliko da mislimo da nikad više neće stati na dasku. Uspion vodi blagom, sve vrijeme jednako eksponirano padinom, između dva lednika, sve do mjesta od kojeg kreće nešto strmiji uspon, pred naš današnji cilj. Sa lijeve strane pojavljuju se ostaci srušenog planinarskog doma Prijut, koji je sagorio u požaru 1999. godine, kada je poginulo nekoliko planinara. Tu je i velika stijena okićena metalnim tablama sa imenima onih koji su život zauvijek poklonili ovoj planini, kao znak i upozorenje da nije baš laka za uspon, kako se to čini u prvi mah. Očigledno, činjenica da uspon nije naročito tehnički zahtjevan prevari mnoge penjače i njihove mogućnosti. Iznad srušenog doma gradilište. Podiže se novi dom. Na grebenu sa desne strane nalazi se sklonište sa nekoliko kontejnera. Jedan od njih je vlasništvo spasilačke službe. Mi nastavljamo nekoliko desetina metara dalje do mjesta gdje nam je ratrak istovario rančeve. Nekoliko naših koji su išli ratrakom, zajedno sa teretom, već je postavilo šatore na platoima po stijenama. Mi se odlučujemo za sniježni plato ispod grebena, i odmah kreće uređivanje mjesta za šatore. Visina čini svoje, brzo se zamaramo, mijenjamo se na lopati. Naš šator je veliki, za tri osobe, treba napraviti plato u snijegu. Dušan se muči, komfor da spava sam u šatoru sad plaća velikim naporom da ga postavi. Pomažem mu da ga postavi nakon što je zaravnao i učepao par kvadrata u snijegu. Visina djeluje na neke članove grupe, javljaju se prve glavobolje. Tokom uspona, od žičare do ovog kampa, imali smo lijepo vrijeme, sada se naglo mijenja, počinje snijeg i postaje izuzetno hladno. Planina nam odmah daje do znanja da je ovo ozbiljan poduhvat. Oko 18 sati stiže i Neša. Zbog mećave, svi se povlačimo u svoje šatore na **4150m/nm**.

(nastaviće se...)

Planinska ljepotica na sjeverozapadu Crne Gore

DERNJAČIŠTA

NAJVIŠI VRH LJUBIŠNJE NA 2.238 mnm

Tekst i fotografije:
Predrag Popović, urednik bloga
"VRHOVI CRNE GORE"

Ljubišnja je lijepa i pitoma planina koja se nalazi na sjeverozapadu Crne Gore blizu tromeđe Crne Gore, Srbije i BiH (Republike Srpske) i zahvata površinu od 51 km², a jedan njen dio prostire se u BiH (Republici Srpskoj). Sa južne i sjeverne strane masiv Ljubišnje okružuju rijeke **Tara i Čehotina (Čeotina)**. Mnogo poznatija rijeka Tara je podno južnih padina urezala duboki kanjon koji planinu odvaja od susjednog Durmitora. U pravcu istoka, od najviših vrhova Ljubišnje blago se spuštaju šumovito-travnate padine prema pljevaljskoj kotlini a u pravcu sjeverozapada prema rijeci Drini. Planina je veoma bogata šumom, pašnjacima, izvorima pitke vode (pjesma kaže da ih ima 77!), a njene ljepote inspirisale su mnoge pjesnike. Najviši vrh Ljubišnje su **Dernjačišta (2.238 mnm)** a zatim slijede: **Mala Ljubišnja (2.073 mnm)**, **Oštrika (2.046 mnm)**, **Crkvina (2.031 mnm)**, **Vojinovac (1.904 mnm)**, **Goli Vjetrenik (1.893 mnm)** i dr.

Pored šumskog bogatstva planina Ljubišnja je poznata i po rudnim bogatstvima jer u njenoj okolini postoje rudnici barita, cinka i olova, uglja...

Sa najvišeg vrha Ljubišnje pruža se odličan pogled na: Bjelasicu, Komove, Moračke planine, Sinjavinu, kanjone Drage

i Tare, masiv Durmitora, Bioč, Volujak, Maglič, Treskavicu, Zelengoru, Romaniju, Jahorinu, Zlatar, Zlatibor...

1. 3D Google mapa staze - Dernjačišta

Početak staze: 1.808 mnm, Trišova poljana.

Cilj: Ljubišnja, vrh Dernjačišta **2.238 mnm** (najviši vrh).

Visinska razlika: **430 m**.

Težina staze: srednja I.

Dužina staze: **2,6 km**.

Vrijeme potrebno za uspon: **1 h 15 min**.

Voda na stazi: ima, na Trišovoj poljani.

Opasnosti: nema.

Markacija: ima.

Kutija sa pečatom i upisna knjiga: ima.

Kondiciona spremnost: mala-srednja.

Period godine najpovoljniji za uspon: ljeto, jesen.

Opis staze

Prilazni put za uspon na najviši vrh Ljubišnje, Dernjačišta (2.238 mnm) ide iz Pljevalja, lokalnim asfaltnim putem Pljevlja - Gradac - Šula. Lokalni put do Gradca prati tok rijeke Čehotine. Dionica tog puta Pljevlja - Gradac je duga **23 km**. **Gradac** je mjesni centar poznat po napuštenoj flotaciji olova i cinka, čiji ostaci kao i jalovište su vidljivi sa dijela puta kroz naselje.

Od Gradca produžava dalje naprijed, takođe, dobar asfaltni put do Šula i Rudnika olova i cinka "Šuplja stijena" dužine oko 10 km. Na oko par kilometara po prolasku Gradca, odvaja se ulijevo, sa puta za Šula, uži asfaltni put (stari put za Šula) koji vodi prema selima Popov Do i Vrba.

2. Put Pljevlja - Gradac

Od glavnog puta do raskrsnice na početku Popovog Dola ima **7,8 km**. Na raskrsnici u Popovom Dolu pravo na više produžava asfaltni put koji vodi do Rudnika olova i cinka, a lijevo skreće put koji vodi do sela Vrba, nekadašnjeg naselja u kojem danas postoje ostaci radničkih stanova bivšeg šumskog preduzeća, škole i prodavnice (prilazni put za Ljubišnju).

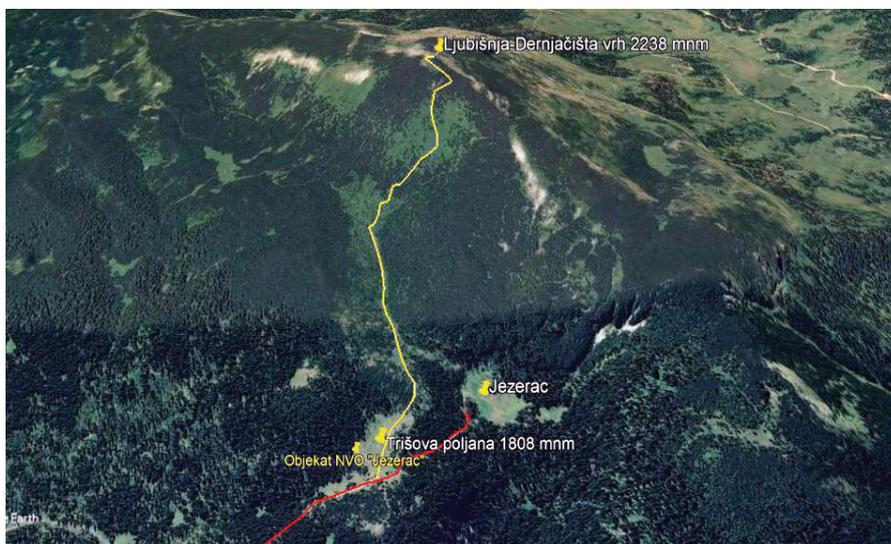
3. Gradac

Na raskrsnici u Popovom dolu postoji tabla NVO "Jezerac", koja je putokaz za njihov objekat koji se nalazi podno Ljubišnje, na Trišovoj poljani. Od raskrsnice u Popovom dolu do centra naselja Vrba ima oko **2,5 km**, s tim što je početnih 500 m puta asfalt a ostatak je dobar makadamski put.

Vrba je prostrana, pitoma i lijepa dolina, okružena brežuljcima, prosječne visine oko 1.000 mnm.

Od Vrbe do Trišove poljane postoji makadamski (šumski) put dužine oko **10,3 km**. Taj put je nešto lošiji od prethodnog ali je u solidnom stanju, tako da se terenskim vozilom, bez većih problema može doći na ovu zaravan, podno najvišeg vrha Ljubišnje. Po prolasku starih napuštenih kuća u selu Vrba, loš put počinje da se postepeno penje, kroz šumu prema Trišovoj poljani. Naglašavamo da je, zbog eksploatacije drveta, cijela Ljubišnja ispresijecana šumskim putevima, jer se radi o jednom od najvećih šumskih kompleksa u Crnoj Gori.

Ukoliko odaberete pravi i najbolji pravac do Trišove poljane (pratite naša »

uputstva, a manje lokalne oznake), sa lakoćom ćete vozilom stići pod sami vrh Ljubišnje. Obratite pažnju na mjesto na putu koje se nalazi na cca 1.300 mnv, gdje se put poslije oštrem desnom krivini razdvaja na dva kraka. Nastavite dalje desnim putem koji se pruža kroz desno do ruba velike udoline koja se spušta od vršnog dijela Ljubišnje prema Popovom dolu (zove se Provalija).

Kad kroz gustu šumu ugledate dolinu, znači da ste na pravom putu i uskoro stižete na Trišovu poljanu, prostranu zaravan ispod Ljubišnje sa koje se vidi njen najviši vrh – Dernjačišta. Na Trišovoj poljani je izgrađen objekat NVO "Jezerac", Pljevlja u kojem, kontaktirajući ovu NVO, možete po potrebi prenoćiti.

4. Vrba

5. Trišova poljana

Staza počinje sa Trišove poljane a makadamski put produžava još oko 400 m u pravcu vrha Ljubišnje do zaravni koja se zove Jezerac. Staza vodi sredinom doline u pravcu vrha, koji je vidljiv. Nakon blagog spuštanja u dolinu, staza se kratko pruža kroz rijetku šumu i izlazi na manji prevoj u pravcu vrha.

Markacija nastavlja prostranom udolinom i ide polulijevo, postepeno naviše, kosom padinom. Nastavljate dalje, zadržavajući isti pravac, gotovo pravo još oko 500 m, pravcem kojim je nekad išla pastirska staza, koja je vodila od Trišove poljane prema južnim padinama Ljubišnje, selu Bobovo (Jelov Panj). Po prolasku oko 1,3 km od Trišove polja-

ne staza zaokreće udesno, pravo naviše, pravcem ka najvišem vrhu Dernjačištu. Markacije su slabo vidljive, jer se uglavnom nalaze na sitnom kamenju na zemlji, prekrivene travom. Teren je obrastao rastinjem, posebno borom krivuljem. Usljed toga, duž padine su postavljeni plastični štapovi crvene boje (visine oko 2 m), ali su rijetki i teško uočljivi. Ipak, ispod vrha Ljubišnje postoje stijene, koje su jasno vidljive i koje predstavljaju najbolji orijentir za odabir pravca kretanja prema vrhu.

Prolaskom dijela staze kroz stijene, ostaje manja dionica duga par stotina metara koja vodi kroz borove krivulje i uskoro ste na vrhu.

Vrh Ljubišnje je širok, relativno ravan i bezbjedan. Obrastao je borom krivuljem, koji zatvaraju poglede prema sjeveru i istoku. Najljepši pogled sa vrha Ljubišnje je prema jugu i zapadu. Vršnim dijelom se može dalje proći u pravcu sjeverozapada.

6. Pogled na dio staze od Trišove poljane do skretanja prema vrhu

7. Vrh Dernjačišta

Pored opisanog, moguće su još tri varijante uspona na vrh Dernjačišta iz Crne Gore, i to:

- iz centra sela Vrba, opisanim šumskim putem i prečicama,

- iz Popovog Dola, jugozapadno starim putem za Šula do udoline Provalija, nešto više od 2 km, a zatim jugoistočno koritom potoka u pravcu Trišove poljane i

- iz Jelovog Panja (Bobova), preko Crvenog ždrijela i Oštrike, kao i preko Kolijevke i iz BiH (Republika Srpska) iz Konjskog Polja.

Podno južnih padina Ljubišnje, ispod Kolijevke, nalazi se izvor rijeke Drage. **Rijeka Draga** teče kroz selo Bobovo, a u donjem toku, od sela pa do ušća, urezala je duboki kanjon, dužine oko 12 km. Kanjon je veoma atraktivan, ali se prolaz njime ne preporučuje bez vodiča i odgovarajuće opreme. Draga se uliva u Taru iznad sela Tepca, u blizini splavišta Radovan Luka.

Tradicionalni tabor Visokogoraca održan je na Maganiku od 21. do 23. maja 2021.

ROKENROL NA VISOVIMA MAGANIKA

Ovogodišnji zimski Tabor Visokogoraca, zbog pandemije COVID-19, umjesto u planiranom terminu sredinom marta, održan je tokom prazničnih dana od 21. do 23. maja na Maganiku. Više od šezdeset planinara i ljubitelja prirode iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Srbije tokom tih dana učestvovalo je u različitim događajima koje su za ovu priliku osmislili domaćini iz PK "Visokogorci Crne Gore". Na Maganiku je i dalje puno snijega, pa su učesnici pohoda na Međeži vrh 2139 m kao i oni koji su išli na trekking turu do katuna Razbijena jela uživali u zimskom ambijentu iako se bliži jun mjesec.

Smještaj i druženje planinara, uz Nikšičko pivo i nezaobilazni planinarski pasulj, organizovano je kod planinarskog doma za Đatlom. Posebno interesovanje izazvao je koncert koji su na Maganiku priredili prijatelji kluba, članovi benda "Wider Horizons". Do kasno u noć Maganikom su odjekivali zvuci rokenrola, na zadovoljstvo svih učesnika manifestacije.

Foto: D. B.

OBNOVIMO NAŠU ZEMLJU

Obnovimo našu Zemlju („Restore Our Earth“) tema je ovogodišnjeg Dana planete. Već 51 godinu, 22. aprila, međunarodni aktivisti obilježavaju ovaj dan širom svijeta organizujući različite manifestacije koje imaju za cilj da skrenu pažnju na narušenu prirodnu ravnotežu, podignu ekološku svijest, te da podstaknu pojedince i organizacije na ekološko djelovanje kako bi se popravilo stanje u kome se nalazi naša planeta. Da ovi napori još uvijek nisu urodili plodom, pokazuju jasni i dramatični nalazi izvještaja The Living Planet za 2020. godinu.

Biološka raznovrsnost života na Zemlji – u poslednjih 50 godina se gubi alarmantnom brzinom. Prosječni pad od 68% je

pratio populacije sisara, ptica, vodozemaca, gmizavaca i riba između 1970. i 2016. godine. Broj ljudi na planeti za isto vrijeme se udvostručio (sa 3,7 milijardi na 7,7). Svojim neodgovornim i nesavjesnim odnosom, ljudi su doveli do dramatičnog stanja planete. Zagađenje životne sredine, klimatske promjene, poplave, suše požari, prekomjerna sječa šuma i sl. naša su svakodnevnica, a rizik od izloženosti zaraznim bolestima poput COVID-19 dramatično raste. Gubitak biološke raznovrsnosti ljudima ne donosi dobrobit, već katastrofalno utiče kako na planetu tako i na ljude, dovodeći u pitanje dalji opstanak.

Vrijeme nam ističe, vjerovatno i brže nego što smo svjesni. Moramo odmah preduzeti mjere koje će prirodne procese vratiti

u ravnotežu kako bi spasili planetu koja nam daje svež vazduh, čistu vodu, hranu, energiju, lijekove i ostale proizvode resurse. Svjesni činjenice da nam je ova Zemlja zajednički dom, moramo naći snage da ga obnovimo jer to više nije samo pitanje zaštite prirode, već razvojno, ekonomsko, bezbjednosno etičko i moralno pitanje. Ključ uspjeha je u redefinisavanju našeg odnosa prema prirodi i usklađivanju ekološke svijesti sa ekološkim djelovanjem. Obnavljajući prirodu, obnovljamo sebe i naše međusobno povjerenje.

Zdrava planeta nije opcija to je nužnost. Jedino je u zdravoj prirodi moguće graditi zdravo, srećno i prosperitetno društvo.

Planinarski savez Crne Gore

Stazom Marka Miljanova

Staza Marka Miljanova

Iove godine uspješno je realizovana tradicionalna manifestacija „Stazom Marka Miljanova“, manifestacija koja baštini i čuva sjećanje na velikog vojvodu i književnika iz plemena Kuči. Učesnici su imali priliku da, po lijepom sunčanom danu, prođu stazom kojom je Marko Miljanov dolazio u Podgoricu kao njen prvi gradonačelnik. Staza na jednom dijelu vodi starim ilirskim putem koji je povezivao drevni Medun (Meteon) sa Dukljom. Na stazi se nalaze vidikovci sa kojih se pruža prelijep pogled na Podgoricu i njenu okolinu. Planinari su posjetili staro utvrđenje Medun gdje se danas nalazi crkva i grob vojvode Marka. Nakon toga na platou ispred Muzeja organizovan je odmor i osvježavanje za sve učesnike. Planinarsko pješačku turu „Stazom Marka Miljanova“ koja je održana 30. aprila savladalo je više od dvadeset planinara i ljubitelja

prirode. Okupljanje i start bio je u Doljaniima odakle se krenulo rutom Doljani – izvor Peuta – Gornja Vrbica – Orljevo – Medun. Učesnici akcije vratili su se u Podgoricu djelimično izmijenjenom rutom preko sela Sjenica. Iako staza ukoliko se govori o težini spada u lake dužine je 7 kilometara u jednom smjeru visinske razlike starta 550 m savladana je za oko 5 sati.

Sve učesnici ispoštovali su mjere preporučene od strane Instituta za javno zdravlje – držali su distancu, dezinfikovali ruke i koristili masku.

Manifestaciju „Stazom Marka Miljanova“ organizovao je PK „Visokogorci“ uz podršku Planinarskog saveza Crne Gore, Fonda za razvoj Kuča i Uprave za mlade i sport.

J.M.

PLANINARSKI SAVEZ CRNE GORE

Komisija za markacije, planinske staze, pješačke puteve i Registar

Shodno odredbama člana 19. stav 1 Zakona o planinskim stazama Stručna Komisija za markacije, planinske staze, pješačke puteve i Registar na osnovu ovlaštenja i prethodnog obavještanja o privremenom zatvaranju staza u zimskom periodu 2020/2021, svim kopriscnicima planinskih (planinarskih) staza u Crnoj Gori, daje sljedeće:

SAOPŠTENJE - OBAVJEŠTENJE

Poštovani planinari i ostali korisnici planinarskih staza,

U cilju potpune bezbjednosti svih korisnika pješačkih i planinarskih staza nacionalne u skladu sa Zakonom, obavještavamo vas da se:

a) sve uređene staze nacionalne mreže u primorskom i centralnom dijelu Crne Gore do 1500 mnv, otvaraju za korišćenje orijentirno od 20. maja 2021. do 30. novembra 2021. godine.

b) sve uređene staze nacionalne mreže u centralnom i sjevernom dijelu Crne Gore preko 1500 mnv, otvaraju za korišćenje orijentirno od 01. jula 2021. do 30. novembra 2021. godine.

Za korišćenje planinarskih staza koje su u nadležnosti održavanja PSCG za 2020. godinu, do 1. maja 2021. nijesu se stvorili optimalni uslovi za održavanje i korišćenje staza zbog donešenih mjera i pandemije korona virusa te neriješenog održivog statusa domaćina za održavanje staza. PSCG sa registrovanim planinarskim klubovima – domaćinima, volonterskim radom obezbijedio minimum uslova prohodnosti.

U planinskom području vremenske prilike su i dalje promjenljive, (visok sniježni pokrivač pojava lavina, ograničen boravak i zabranjen prelazak državne granice na tačkama prelaza) pa su staze opasne po bezbjednost i zdravlje korisnika i ne preporučuju se za korišćenje do jula 2021. godine. Za stanje staza lokalne mreže molimo korisnike da traže informacije od LTO i mjesnih klubova.

Staze će se ubuduće održavati, vršiti monitoring i otvarati i privremeno zatvarati, uz saglasnost resornih ministarstava o čemu ćete pravovremeno biti obaviješteni shodno propisima i Zakonu o planinskim stazama.

Do daljnijeg se ne preporučuje masovno i neorganizovano korišćenje planinarskih staza nacionalne i lokalne mreže, mimo propisanih mjera. Molimo Vas da koristite samo markirane i uređene staze i održavate higijenu na stazama, vidikovcima i odmorišima. Ne koristite usluge samozvanih nesertifikovanih vodiča i ne idite sami nepripremljeni na boravak u prirodi.

Planinarski savez Crne Gore, planinarski klubovi i stručna služba ne snose nikakvu odgovornost prema korisnicima staza Nacionalne mreže, niti preuzima odgovornost za postupke onih koji krše donijete mjere ili staze koriste samoinicijativno i neovlašćeno.

Dragi planinari i drugi korisnici staza nacionalne i lokalnih mreža, čuvajući prije svega svoje zdravlje, čuvamo i druge, kao i životnu sredinu. Štrpite se i pridržavajte se preporuka Planinarskog saveza Crne Gore.

UPOZORAVAMO i ovom prilikom:

STAZE KORISTITE NA SOPSTVENU ODGOVORNOST!

U Podgorici 05. maja 2021. godine

Po ovlaštenju UO PSCG

Načelnik komisije

Pavle S. Bandović

Korišćenje staza u Nacionalnim parkovima Crne Gore 2021. godine

PSCG i JP NP CG su potpisali Aneks sporazuma kojim se utvrđuje način odobravanja popusta prilikom posjeta Nacionalnim parkovima u Crnoj Gori putem kreiranja vaučera za popust od 50% članovima registrovanih klubova PSCG kod grupnih posjeta. Za postupak oko kreiranja vaučera obraćati se matičnom planinarskom klubu kojem su date instrukcije za kreiranje vaučera. Aneks nema vremenskog ograničenja.

JPNP CG je uveli i godišnju ulaznicu za pojedince i druge vlastice o kojima možete dobiti informacije na Web stranici: nparkovi.me.

Stručna komisija PSCG za Markacije, planinske staze, pješačke puteve i Registar

Slobodni penjači

SAVLADAN JOŠ JEDAN PIONIRSKI SMJER U ZIMSKIM USLOVIMA

Ispeli smo još jedan u nizu pionirskih (prvenstvenih) smjerova u zimskim uslovima na Prokletijama..Ovog puta sjeverno lice Južnog vrha Karanfila (2441mnm), kao prva naveza. Smjer nazivamo "Radža" 750m V+/IV. 8h.

Ovo je već peta zima za redom kako penjemo na Prokletijama u zimskim uslovima. Do same zime nijesmo znali koju liticu da penjemo tj sjevernu stranu. Ideja da to bude baš sjeverna strana Južnog Karanfila sinula je ljetos dok smo trenirali na Koplju. I sam podatak da nije ispenjana zimi.

Krećemo 21. januara iz doline u pravcu kotla na nekih 1600mnm de planiramo da postavimo kamp. Znali smo da nema puno snijega zato ovaj put nosimo šator, jer ne bi imali dovoljno snijega da od njega napravimo bivak (sklonište), kao

prošle zime. Na putu prema kotlu kroz klanac zastajemo na 1300 mnm i razmišljamo da li uopšte da nastavimo dalje jer snijega u tom dijelu ima svega par centimetara i to rastresitog kao šećer. Ruksake i pojaseve (težine po 25kg) ostavljam o i odlazimo u kotao ispod sjeverne strane južnog Karanfila da izvidimo stanje snijega. Ispeli smo se da 1800mnm i vidjeli da ima sasvim dovoljno snijega u smjeru i to onog koji je baš poželjan za vertikalno penjanje, tvrd i zaleđen. Ponovo sa ruksacima i opet sa svom težinom kroz klanac u kotao na 1600mnm de postavljamo kamp u sam sumrak. Okruženi vertikalama Maja Hekurit, Koplja i Južnog Karanfila u 4:30h budi nas alarm... Vodimo računa da se ne opteretimo previše, jer sa većim teretom teško je penjati rangove oko petice. U 6:30h krećemo iz kampa i prtimo kroz snijeg do ulaza u smjer na 1850mnm.

U 7:30h započinjemo penjanje prvih 100 m. Prvi cug je 60m i ocjena IV. Dosta dobro nam ide, snijeg je dobar za penjanje, cepini dobro drže i ulivaju sigurnost prilikom svakog zabadanja .. temperatura je -15C, vjetar niz vertikalu donosi sitne komade snijega koji nas šibaju povremeno po licu..Sreća je da imamo radio stanice kod sebe te tako lakše komuniciramo, jer da ih nemamo ne bi mogli jedan drugoga čuti u vertikalni na rastojanju od 50m. Poslije ispetih 120m dolazimo na dio koji smo pretpostavili da će biti prekretnica za dalje napredovanje. Neizvjesnost u daljem napredovanju je izražena. Dok smo još juče osmatrali dvogledom kuda bi mogli da ispenjemo sjevernu stranu uočili smo da će taj dio biti problematičan za savladavanje. Odlazim u dijelu de je ta vertikalna ploča najniža i na sreću uočavam u stijeni mali usjek nalik kaminu kuda i uspijevamo da savladamo taj detalj. Penjemo veoma brzo, jer za toliku liticu od min 600m visine treba što brže napredovati da bi se prije mraka krenuli spuštati..

Na nekim djelovima koji su potpuno vertikalni i na kojima su ocjene V nema mnogo vremena za promišljanje, već smo ušli u takvu rutinu da se nijesmo osvrćali na ambis ispod sebe i težinu tih detalja. Zaleđeni snijeg nam ide na ruku, kao neka nagrada i satisfakcija kada se krene na neki uspon - ti kreni, a planina će te nagraditi za odlučnost i vjeru.

Već smo na nekih 2250mnm oko 200m ispod vrha, gdje se potajno nadamo da ćemo, ipak, uspjeti. Veoma iscrpljen i poslije 12 cugova za dužinu užeta od skoro 60 »

m prepuštam Dejanu da vodi navezu .

Već smo na dijelu koji je lakši na nekih 150m ispod vrha gdje je sve prekriveno snijegom sa manjim nagibom.

U 15:20h smo izašli na greben pod sam vrh gdje nas je napokon ogrijalo sunce sa juga. Veoma je hladno i vjetrovito..

Spuštanje počinjemo istom rutom kojom smo se i popeli što uliva malo jeze i brige koja ne popušta već skoro 9 sati.. Prvih 150m spuštamo tako što sa vrha sa sidrišta ide jedan za dužinu užeta od 60m i postavlja međusidrišta na svakih 20m, da bi ih ovaj zadnji skidao kao i sidrište do donjeg penjača..Nebi li tako sačuvali malo opreme za teže dijelove i čiste vertikale..Već poslije 150m spuštenih počinjemo da ostavljamo nešto

opreme na sidrištima, obično klinove ili čok i pomoću dva užeta od 60m veoma brzo spuštali niže. Iako smo žurili u pola smjera na niže pao je mrak, ali na našu sreću zapamtili smo neke detalje u smjeru i uz pomoć lampi i tragova u snijegu spuštali se niz užu bezbjedno bez obzira što smo toliko iscrpljeni.

Zadnje tri vertikale spuštamo tako što koristimo neko sitno granje koje viri iz snijega, objedinjujem više stabljika za težem ih prusikom i tako pravimo tri zadnja sidrišta ..U smjeru smo ostavili nekoliko klinova, prusika, gurtini i čok.

U 19:30h napokon se spuštamo na kosu gdje smo ušli u smjer i tek tada nas obuzma osjećaj neopisivog zadovoljstva i sreće što je sve proteklo bezbjedno i besprekorno.

Deša je predložio da ovaj smjer nazovemo Radža, jer sam ja vodio navezu skoro cijeli uspon, pa da to bude revanš onom u sjevernoj strani Sjevernog vrha Karanfila kada sam ja predložio da ga nazovemo po Dejanu, Deša jer je on tamo većinom vodio navezu.

Ovo je veoma veliki uspjeh za nas i naš klub, kao i za crnogorski alpinizam, ali alpinizam u pravom smislu te riječi, penjanje alpskim stilom, penjanje vertikala.

Učesnici avanture: Dejan i Rajko

Memorijalni Zimski uspon "Safet Mavrić - Ćako"

5 - 7. 02. 2021.

Uvijek zadivljeni njenom ljepotom, koja nas iznova očarava i zavodi, planina nas okuplja ,zbližava i njeguje naša dugogodišnja prijateljstva. Zajedno sa nama priča neke nove priče. Postala je dio nas, način našeg bitisanja, našeg života. Ta famozna zimska idila i ove godine činila je da sa divljenjem posmatramo to savršenstvo čistote koje se samo može naći na planinskim vrhovima. Prizori nestvarne ljepote bili su pred nama. Planina Hajla kojoj se divimo i od koje strahujemo. Samo ona zna koliko smo joj privrženi i koliko joj se radujemo na svakom koraku ka vrhu.

Za čistu ljubav nije potrebno vrijeme.

Dovoljan je samo jedan tren koji zauvijek može ostaviti trag u našim srcima, tren koji nikad nećemo prepustiti zaboravu.

Takve trenutke pružila nam je ovog zimskog uspona naša snježna ljepotica. U društvu planinara iz Rožaja, Sarajeva, Visokog, Kladnja, Novog Pazara, Podgorice, Nikšića i Herceg Novog doživjeli smo pravu bajku imenom Hajla.

Uspion i sjećanje na jednog planinara, njegovu ljubav prema planini, njegovu odvažnost, hrabrost, pasiju i život posvećen planinskim vrhovima.

Montenegro tim

Održan Bjelasički maraton

MANIFESTACIJA ZA PONOS

izvor: www.pscg.me

U nedelju, 09. maja 2021. godine, na Bjelasici je održana zimska avanturistička trka „7th Winter Adventure Race – Bjelasički maraton 2021“ koju, sedmu godinu za redom, organizuje Planinarski klub „Visokogorci Crne Gore“ u saradnji sa Turističkom organizacijom Kolašin, Planinarskim savezom Crne Gore i Opštinom Kolašin.

Trka je održana u disciplini krpље, turne skije i nordijske skije, na stazi dužine 17 km i visinskom razlikom od 800 m. Start i cilj je, kao i prošle godine, bio na novom skijalištu Kolašin 1600, a takmičari su imali zadatak da prođu 4 kontrolne tačke na različitim lokacijama Bjelasice.

Na ovogodišnjoj trci, zbog situacije uzrokovane korona virusom i sprovedenih mjera, učestvovalo je ukupno 25 takmičara, od čega 9 žena i 16 muškaraca. Najveća konkurencija, kao i ranijih godina, bila je u disciplini krpље.

Tokom cijele trke vrijeme je išlo u korist takmičarima sa tempreaturom na startu od 5° C i danom bez ijednog oblaka, te mogućnosti uživanja u čarima Bjelasice. Takmičenje prošlo u najboljem redu i bezbjedno. Trku je završilo 23 takmičara u predviđenom vremenskom roku do 14,20 časova.

Apsolutni pobjednik trke je **Željko Rondović**, koji je stazu na nordijskim skijama prošao za 2 sata 08 minuta i 11 sekundi.

U disciplini krpље, kod muškaraca pobi-

jedio je **Branislav Baltić** sa vremenom: 03:04:50. Drugo mjesto zauzeo je **Filip Bulatović** sa vremenom 3:37:26, a treće **Vule Ćirović** sa vremenom 03:42:33.

Pobjednica u ženskoj konkurenciji je ove godine **Olivera Božanović** 04:01:36.

U disciplini turne skije kod muškaraca je najbolji bio **Aleksandar Puletić** sa vremenom 03:02:37, drugoplasirani je **Dimitrije Dulović** sa vremenom 03:11:38.

Na nordijskim skijama pobjednik u ovoj disciplini je **Željko Rondović**, koji je stazu na nordijskim skijama prošao za 2 sata 08 minuta i 11 sekundi. Drugoplasirani je **Dragan Tomović** sa vremenom 03:11:07.

U ženskoj konkurenciji pobijedila je **Vukica Tomović** sa vremenom 03:11:04.

U okviru Bijelasičkog maratona održano je drugo kolo Lige u planinskom trčanju, čiji je prganizator Planinarski savez Crne Gore. Kod muškaraca pobijedio je **Branislav Baltić** iz PK „Sinjajevina“ sa vremenom: 03:04:50. Pobjednica u ženskoj konkurenciji je **Olivera Božanović** iz PK „Gorica“ sa vremenom 04:01:36.

U rekreativnoj „Porodičnoj trci“ koja je održana na stazi dužine 5 km od skijališta do planinarskog doma Vranjak i nazad učestvovalo je 9 rekreativaca.

Nakon završetka trke je u restoranu „Planinar“ u Kolašinu organizovan zajednički ručak shodno mjerama propisanim Covid situacijom. Ove godine je

izostalo zajedničko druženje. Medalje i pehare dodijelili su Dragan Bulatović predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore i Aleksandar Đajić predsjednik kluba Visokogoraca Crne Gore. Ovom manifestacijom Visokogorci Crne Gore pokušavaju da svjetske trendove u avanturističkim sportovima dovedu u Crnu Goru, koja ima sjajne potencijale za takmičenja u prirodi, posebno u planinarskim sportovima, što može dati značajan doprinos zimskoj planinskoj turističkoj ponudi naše države.

Manifestaciju su podržali: Opština Kolašin kao glavni pokrovitelj manifestacije, Turistička organizacija Kolašin, Skijalište Kolašin 1600, Radna Soba, Crveni krst Kolašin, JP Skijališta Crne Gore, Planinarski savez Crne Gore.

Tokom ove manifestacije promovisane su prirodne ljepote Bjelasice jedne od najljepših crnogorskih planina. Ova kao i ostale planine i rijeke u okolini Kolašina pružaju izvanredne mogućnosti za upražnjavanje ekstremnih sportova. Formiranje integralnog turističkog proizvoda ovog kraja, koji pretenduje na visok nivo kvaliteta i ubuduće obavezno mora uključivati ove aktivnosti.

Međunarodna zimska trka donijela je višestruke pozitivne efekte. Relativno veliki broj učesnika i posjetilaca svakako je imao pozitivne ekonomske efekte na turističku privredu i lokalnu zajednicu. Ovi efekti se ogledaju prije svega kroz povećan obim realizovanih usluga smještaja i ishrane, prevoza, trgovine itd.

PLANINARSKI DOMOVI, KOLIBE, SKLONIŠTA...

Iz vodiča Via Dinarica (Sinjajevina, Bjelasica, Komovi, Visitor, Bogičevica)
Pavle S. Bandović

Ckara	N= 42° 56' 52"	E= 19° 30' 09"	PSK „Sinjavina“ – Mojkovac	tel: 067 888 866
Kutjevac	N= 42° 56' 32"	E= 19° 38' 30"	PSK „Džambaš“ – Mojkovac	tel: 067 554 351
Vranjak	N= 42° 50' 41"	E= 19° 38' 58"	SPK „Bjelasica“ – Kolašin	tel: 067 289 435
Štavna (pl.kol.)	N= 42° 42' 24"	E= 19° 40' 43"	privatno – katun Vulića „Kobil do“, Andrijevića	
Mramorje (pl. kol.)	N= 42° 37' 24"	E= 19° 53' 00"	privatno – Plav	
Visitorsko jezero	N= 42° 37' 29"	E= 19° 52' 52"	pl.sklonište/ „Žižina koliba“, Plav (PD „Pobeda“ BG)	
Hridski krš (pl. skl.)	N= 42° 34' 43"	E= 29° 01' 17"	PSCG – planinarsko sklonište PK „Hrid“ – Plav	
Babino polje	N=42° 36' 47"	E= 20° 02' 14"	PK Hrid - Plav	tel: 069 231 388
Sklonište Bogičevica	N= 42° 33' 46"	E= 20° 02' 47"	napuštena karaula /granična policija	

Planinski dom "Ckara" PSK Sinjavina

Planinarski dom „D.B. Džambaš“ /katun Kutjevac

Planinarski dom „Bjelasica“ /katun Vranjak

Planinarski dom „Hrid“ / Babino polje

Planinsko sklonište – Žižina koliba/ Mramorje –Visitor

Planinskosklonište – V.Hrid/Krš Bogičevica

Miodrag Mijo Kovačević

(1933-2021)

Piše: prof. dr Dragan Bulatović

Miodrag Mijo Kovačević, doajen crnogorskog planinarstva i nekadašnji predsjednik Planinarskog Saveza Crne Gore, napustio nas je u 88-oj godini života 01. maja 2021. godine. Sahranjen je na gradskom groblju Čepurci u Podgorici 2. maja 2021. u krugu porodice.

Preselio se u vječnost i legendu među velikane naš voljeni Mijo, veliki planinar i još veći čovjek koji je već za života postao legenda. S obzirom na dužinu planinarskog staža, obim i kvalitet planinarskih aktivnosti, koje je inicirao i u kojima je učestvovao, te ostvarene rezultate i ukupan doprinos razvoju i unapređenju planinarstva, Mijo Kovačević je bez premca u crnogorskom planinarstvu, a i šire. Tokom sedam decenija duge istorije Planinarskog saveza Crne Gore, bio je aktivni sudionik svih značajnih dešavanja, kreator i neposredni učesnik velikih istorijskih uspjeha. Bio je živa enciklopedija našeg planinarstva. Zahvaljujući nepogrešivom pamćenju i govorničkom daru znao je da oživi ljude i događaje iz planinarske prošlosti i na taj način inspiriše i motiviše generacije crnogorskih planinara. Mijo Kovačević je kroz različite aktivnosti do kraja života aktivno doprinosa radu naše planinarske organizacije. Dobitnik je najvećih planinarskih priznanja i nagrada među kojima se ističu Zlatna i srebrna značka Planinarskog saveza Jugoslavije, kao i najveća nagrada Planinarskog saveza Crne Gore – Povelja za životno djelo u oblasti planinarstva.

Mijo Kovačević je plijenio je svojom energijom, neposrednošću, nesvakidašnjom odgovornošću, bistrim umom i žarkom željom da svoja znanja i isku-

stva prenese na mlađe. Veliki ljubitelj prirode, neponovljiva ličnost, pouzdan drug i iskreni prijatelj, ostaće upamćen po velikim djelima i mudrim riječima

kojima nas je bodrio da istrajemo na ostvarenju planinarske misije.

Neka mu je vječna slava i hvala!

Jelena Čvorović

izvor: www.pscg.me

Pri usponu na vrh Štirovnik, na Lovčenu, 16.01.2021. god. stradala Jelena Čvorović, članica PK „Visokogorci“.

Vijest o njenoj tragičnoj smrti, duboko nas je potresla. Jelenin odlazak predstavlja nenadoknativ gubitak za PK „Visokogorci“ i cijelu našu planinarsku

zajednicu. Pamtićemo je kao vrlo aktivnu i uspješnu planinarku, vedru i nasmijanu, te iznad svega iskrenu i dobru drugaricu. Čuvaćemo je u sjećanju, ponosni što je bila član planinarske organizacije.

Pavle-Dragan Milošević
Foto: Privatna arhiva

Memorijalne manifestacije PSCG i PK

- * Memorijalni pohod „Safet Mavrić - Čako“ — PK „Hajla 2403“, Rožaje
- * Memorijalni pohod „Nenad Vukomanović - Vukšin marš“ — KVP „Kapetan“
- * Memorijalni pohod „Zijova staza“ — PSK „Očnjak“

* Memorijalni pohod „Sinjajevinom - Krckov memorijal“ — PK „Sinjavina“

* Memorijalni pohod „Dušan Bulatović - Džambas“ — PSK „Dušan Bulatović - Džambas“

* Memorijalni pohod „General Danilo Jauković“ — KVP „Kapetan“

* Memorijal Vasojevičkog Koma „Vera Vinček i Pavle Milošević“ — PK „Kom“

Odata pošta Nenadu Vukomanoviću

Foto: KVP Kapetan

Na vrhu Troglava, na Bjelasici zajednička delegacija Planinarskog saveza Crne Gore i Kluba vojnih planinara „Kapetan“ položila je 30. januara 2021. cvijeće i odala poštu Nenadu Vukomanoviću.

Delegaciju su predvodili predsjednik kluba Milutin Đurović i Tatjana Ivanović, sekretarka PSCG.

Ove godine 4. Zimski pohod na skijama i krpljama „Nenad Vukomanović“- VUKŠIN MARŠ, nije mogao biti realizovan kao svih prethodnih godina, zbog epidemiološke situacije. Iako na simboličan način, još jednom je potvrđena odanost i iskazano poštovanje prema bivšem kolegi, planinaru i planini. Obilježavanju su prisustvovali članovi Nenadove porodice, kao i nekoliko bivših kolega iz Kolašina.

KVP „KAPETAN“

PLANINARSKOM SAVEZU CRNE GORE SREĆAN JUBILEJ - 70 GODINA

REDAKCIJA PLANINARSKIH NOVINA

